

Mikko Äärynen (toim.)

VÄLÄYKSIÄ HUMAKISTA III

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

Esipuhe

Käsillä olevassa julkaisussa on kuvattu Humakin toimintaa vuoden 2019 aikana. Se on samalla tekijöidensä eli Humakin henkilökunnan sanoittama, väläyksenomainen toimintakertomus vuodesta 2019. Julkaisun täyttävät lukuisat kertomukset tutkimus- ja kehityshankkeiden tekemisestä ja tuloksista. Mukana on myös katsauksia ammattikorkeakoulun yleisen toiminnan kehittämiseen liittyvistä asioista.

Vuosi 2019 on ollut monella tavalla tulevaisuuden muutoksiin valmistautumisen vuosi. Sipilän hallituksen aikana, joka hajosi loppumetreillä, ehdittiin saamaan valmiiksi kaikki tavoitellut korkeakouluihin liittyneet uudistukset. Näistä merkittävimpiä olivat korkeakouluvision 2030 valmistuminen ja rahoitusmalliuudistus. Jälkimmäinen varmistui vuoden 2019 alussa, ja uusi malli otetaan käyttöön vuoden 2021 alusta alkaen. Nämä molemmat suuret uudistukset tulevat luomaan puitteet korkeakoulujen kehittämislle tulevina vuosina.

Strategiatyö on ollut kaikille korkeakouluille yhteinen ponnistus. Myös Humakille vuosi 2019 on ollut uuden strategian valmistelua. Edellisen, nyt voimassa olevan strategian valmistelun yhteydessä Humak teki mittavan uudistamistyön, jonka jatkumoksi uutta strategiaa on nyt laadittu. Humakin tavoitteena on ollut kirkastaa ja täsmentää nykyistä strategiaa. Strategian aikahorisontti ulottuu vuoteen 2030 saakka.

Vuonna 2019 Humak on jatkanut osaamisensa levittämistä uusille alueille uudistuvien tutkintojen ja jatkuvan oppimisen tuotteiden avulla. Tästä esimerkkeinä ovat työyhteisöjen kehittämisen ja seikkailukasvatuksen uudet tutkintoprofiilit yhteisöpedagogikoulutuksessa sekä kommunikaatioasiantuntijuuden profiili tulkkausalan koulutuksessa.

Väläyksiä Humakista -artikkelikokoelma on kuvaus niistä asioista, jotka ovat tällä hetkellä kehittämisen keskiössä. Humak on ollut mukana laajoissa, OKM:n rahoittamissa korkeakoulujen yhteisissä kehittämishankkeissa, jotka ovat koskeneet muun muassa digitaalisten oppimisympäristöjen ja sote-alan kehittämistä. Esimerkkinä uusista avauksista on Googlen rahoittama Visual Sign News -hanke, jossa kehitettiin uusi media-alusta eurooppalaisille lukutaidottomille kuuroille. Heiltä kun on tähän saakka puuttunut väline, jonka avulla saada tietoa maailmasta. Tulkkauslalla tehtiin vuoden aikana myös tulkkauksen tulevaisuudenkuviiin liittyvä selvitys yhdessä Diakin kanssa tulevan koulutustarpeen mitoittamiseksi. Kulttuurituotannon puolella luovien alojen yrityshautomo Creve palkittiin ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston Arenen ja Suomen Yrittäjien järjestämässä valtakunnallisessa yrittäjyyskilpailussa. Kulttuurialalla on kehitetty myös pelillisyyttä kulttuurialan yhtenä toimintamuotona. Yhteisöpedagogikoulutuksen hankkeista mainittakoon Miesten vuoro, jonka tarkoituksena on ollut osallistaa nuoria miehiä yhteisölliseen toimintaan taide- ja kulttuurikasvatuksen keinoin.

Hankkeiden osalta vuosi 2019 oli hieman heikompi kuin edelliset vuodet, koska ulkoisesti rahoitettujen hankkeiden määrä laski. Tulevina vuosina kehityskulun odotetaan kääntyvän ja uuden strategian myötä uusiutuviin osaamiskärkiin odotetaan laajenevaa hanketoimintaa.

Väläyksiä Humakista -artikkelikokoelma kuvaa vuoden 2019 tapahtumia nimensä mukaisesti välähdyksenomaisesti. Kokoelma on julkaisutoiminnastaan tunnetulle ammattikorkeakoululle luonteva tapa esittää toimintavuoden tapahtumia.

Jukka Määttä, KT, Rehtori, Toimitusjohtaja Ph.D. (Education)

President, CEO, tel. +358 (0)400 349 249

Humanistinen ammattikorkeakoulu – HUMAK – University of Applied Sciences

Mikko Äärynen (toim.) Väläyksiä Humakista III

ISBN 978-952-456-355-0

ISSN 2343-0664 (painettu)

ISSN 2343-0672 (verkkojulkaisu)

Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja, 94.
© Humanistinen ammattikorkeakoulu, 2019, Helsinki

Taitto: Emilia Reponen

SISÄLLYS

Jukka Määttä

Esipuhe3

VALMENNUS

Arto Lindholm

TKI-perustainen oppimisen edistäminen
Humakissa opettajan näkökulmasta8

Päivi Timonen

Verkko-opintojaksojen täytyy olla monipuolisesti toteutettuja 10

Sanna Nieminen

Humak on alumnien mittainen korkeakoulu
– Alumnitoiminnan pilotti yhteisöpedagogi-koulutuksessa 12

Annikki Kluukeri

Yhteisöpedagogeja yhteistyössä monimuotoisesti – Centria ja Humak.. 14

Hanna Putkonen-Kankaanpää

Tämä oli tässä 16

Maarit Honkonen-Seppälä

Hetki lokakuisesta Humak-päivästä 18

Anita Saaränen-Kauppinen

Seikkailukasvatuksen kirja20

Eeva Mäkelä & Anita Saaränen-Kauppinen

Norja, Irlanti, Alaska – Kansainväliset pedagogit osaamista jakamassa22

Paula Kostia

Opiskelijasta opettajaksi – valmennusta TKI-hankkeessa24

Riikka Tumelius & Tytti Koslonen

Kielellinen saavutettavuus nousevana yhteiskunnallisena trendinä.....26

Tytti Koslonen & Riikka Tumelius

Kielellinen saavutettavuus ja tulkkaus osallisuuden
sekä itsemääräämisoikeuden edistäjinä28

TKI-TOIMINTA

Leena Janhila

Tulevaisuuden yrityspalvelu rakentuu virtuaalisesti verkostoissa 30

Markus Suomi

Yritysneuvonnan uusi aika – neuvontaa yhteisöllisesti verkossa32

Benny Majabacka

Laajennettu todellisuus ja oppiminen34

Benny Majabacka

Laajennettu todellisuus virtuaalisissa oppimisympäristöissä.....36

Liisa Halkosaari

Livs skapar rum för ett litet minoritetsspråk38

Liisa Halkosaari & Juha Manunen

Elä kielellämme 40

Karoliina Miettinen

Kurkistus oppitunnille 43

Zita Kóbor-Laitinen

Tulkkauksen harjoittelun malli humakissa44

Tanja Gavrilov

Erasmus-kuulumisia Albaniasta46

Marja Eskel

KUVAKO-hanke yhdenvertaisen osallistumisen mahdollistajana.....48

Outi Mäkeä & Hanna Putkonen-Kankaanpää

Oikeustulkkauksen erikoistumiskoulutus50

Riikka Tumelius

Yhdessä etänä: haasteena kielellinen saavutettavuus ja yhteisöllisyys.....52

Sanna Nieminen

SotePeda 24/7
– monitoimijuuden kehittämistä korkeakouluyhteistyössä54

Anniina Aunola & Erja Anttonen

Luonto mukana hankkeessamme.....56

Marjo Kolehmainen

Miesten vuorossa tehtiin
hyvässä porukalla omannäköinen kulttuurimatka58

Niila Tamminen

Adulet 60

Jenny Honka

Tempo tukemassa maahanmuuttajien yrittäjämäistä asennetta.....64

Sari Höylä

Huomio nuorisotyön koulutukseen.....66

Tiina Valkendorff & Anna Louhensalo

Selkokielen kehittämistarpeita.....68

Minna Rajalin, Sirpa Ali-Melkkilä ja Tiina Heimo

Ääniä reunoilta, kohtaamisia verkossa
– e-mentorinnilla tukea etsivälle nuorisotyölle.....72

Janina Sjöstrand

Samväg-projektets samhällspedagogstudier på båda inhemska språken74

Minna Hautio & Iina-Maria Piilinen

Innovaatio-osaaminen työelämätaidona.....76

Juha Iso-Aho

Rural Explorer –maaseudun tutkimusmatkailija paikkojen
ja niiden tarinoiden jäljillä.....78

Pasi Toivanen

Kulttuurituottaja virtuaaliviidakossa
- välähdyksiä 3D-kulttuurihubi -hankkeesta80

Paula Kostia

Sikopaimenet Sevillassa – Lights On! -mobiilipelin matkassa82

Nina Luostarinen

Idea, joka ei suostu kuolemaan.....84

Pekka Vartiainen

Paluu leiritulen äärelle.....88

Jarmo Röksä

Seitsemän oppia kansainvälisestä hanketyöstä
–viestintäpäällikkönä Erasmus KA2 -hankkeessa90

Helka Luttinen

Toteemissa yhdistettiin työtä ja opiskelua92

Arto Lindholm

Humakin tekemät tilaustutkimukset94

TULEVAISUUDEN POLKUJA

Päivi Marjanen & Kim Lindblad

Kansainvälistyvä Humak.....96

Hilla Mäkelä

Oppimisanalytiikan kokeilu Humakissa.....98

Päivi Timonen

Verkko-opiskelun sydän on Humakin digikampus.....100

Päivi Marjanen

Mihin YAMK-koulutus on menossa? Meillekö humasteritutkinto?102

Päivi Rainò

Tulkkien tulevaisuutta puntaroimassa104

Hanna Laitinen

Toteutussuunnitelmatyöllä valtakunnallista laatua.....106

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

TKI-PERUSTAISEN OPPIMISEN EDISTÄMINEN HUMAKISSA OPETTAJAN NÄKÖKULMASTA

Arto Lindholm

Humak on melko onnistuneesti avannut TKI-hankkeensa opiskelijoiden oppimisympäristöiksi. Silti ei voida sanoa, että Humakissa opiskeltaisiin ensisijaisesti TKI-perustaisesti. Pikemminkin Humak on ottanut ensiaskeleita TKI-perustaisen oppimisen suuntaan, ja monet ongelmat on voitettava ennen kuin TKI-perustainen oppiminen on Humakin toimintaa ohjaava keskeinen periaate. Tässä artikkelissa tarkastelen TKI-perustaisen oppimisen nykytilaa Humakissa opettajan näkökulmasta. Artikkelin perustuu Humakin lehtorin Marjo Kolehmainen ja minun (2019) toimitamaan teokseen.

Miksi TKI-perustainen oppiminen on tärkeää? Opiskelijoilla on oikeus päästä mukaan hanketyöhön, koska projektiosaaminen on erittäin tärkeä taito nyky-yhteiskunnassa. TKI-hankkeissa opiskelijat kehittävät ammatillista jo opintojensa aikana. Myös opettajien ammattitaito päivittyy hankkeissa, mikä puolestaan välittyy heidän opetuksensa. Lisäksi ammattikorkeakouluja ohjataan yhä laajempaan ja vaikuttavampaan TKI-toimintaan,

mikä edellyttää opettajien ja opiskelijoiden osallistumista TKI-hankkeisiin laajalla rintamalla.

Opiskelijoiden vaikea motivointi hankkeisiin

Henkilökunnalle lähettämämme alkukartoitustyyppinen kysely osoitti, että opettajat pitävät lähes yksimielisesti ulkoista rahoitusta saaneita hankkeita erinomaisina oppimisympäristöinä opiskelijoille. Lähes puolet opettajista oli kuitenkin sitä mieltä, että opiskelijat eivät osallistu mielellään hankkeisiin. Vaikka opettaja itse olisi hyvinkin innossaan hankkeesta, edes hyvä myyntipuhe ei useinkaan innosta opiskelijoita värväytymään siihen sankoin joukoin.

Opiskelijoiden hankala motivointi ei ole yllättävää opiskelijoilta keräämämme tiedon valossa: hankkeet näyttävät opiskelijoille etäisinä eivätkä opiskelijat aina edes hahmota, miksi hankkeita tehdään. Opiskelijat kokevat,

että lehtoreiden aika menee hanketyöhön opetuksen ja ohjauksen kustannuksella. Tuttu lehtori ei näyttäydä hanketyöhön osallistuneelle opiskelijalle oikean työelämän edustajana eivätkä Humakin hankkeet oikeana työelämänä, vaan pikemminkin Humakin itsensä keksiminä projekteina.

Opiskelijat kritisoivat myös hanketyön heikkoa organisoitua. Työtehtävät ovat usein epäselviä, opiskelijat eivät saa riittävästi ohjausta ja uusia tehtäviä saattaa putoilla sitä mukaa, kun hanke edistyy. Opiskelijat eivät kuitenkaan ole pelkästään kriittisiä Humakin hankkeita kohtaan. Loppujen lopuksi hankkeisiin osallistuneet opiskelijat kokevat oppineensa paljon. Kritiikki ei siis kohdistu TKI-perustaiseen oppimiseen sinänsä, vaan sen toteutukseen.

Antoisaa mutta kuormittavaa

Opettajat kokevat osallistumisen TKI-hankkeisiin antoisaksi, mutta kuormittavaksi. Melko usein opettajat kokevat, että hanketyö lätkäistään muun työn päälle ylimääräisenä tehtävänä. Vastuu hankkeen onnistumisesta painaa opettajia, koska he ovat vastuussa myös opiskelijoiden tekemisistä hankkeessa. Monille opettajille on myös epäselvää, mitä tehtäviä voi säilyttää opiskelijoille ja rajoittavatko rahoittajien säännöt opiskelijoiden roolia hankkeissa.

Opettajat pitävät hankalina ja työläinä tilanteita, joissa yksittäisiä vapaaehtoisia opiskelijoita värvätään erityistehtäviin hankkeissa. Näissä tapauksissa hankkeiden ja opetuksen nivominen toisiinsa ei säästä resursseja lainkaan. Helpointa hankkeiden integroiminen opetukseen on silloin, kun hanketyö on opintojakson kaikkien opiskelijoiden suoritus.

Parhaimmillaan opettaja pääsee hankkeessa toteuttamaan omia ammatillisia intohimojaan ja kehittämään alaa toivomaansa suuntaan. Motivoitunut ja innostunut opettaja tempaa yleensä opiskelijat mukaan kehittämistyöhön. Huonoon motivaatioon johtaa usein se, että opettaja määrätään toteuttamaan jonkun toisen suunnittelemaa hanketta. Tärkeää on, että hanketyöntekijät ovat mukana hankkeen suunnittelussa sen ideoinnista lähtien.

Miten opiskelijat saadaan paremmin sitoutettua hankkeisiin?

Opiskelijoille tulee kertoa, miten Humakin hankkeissa oppii kehittämistaitoja ja saa kokemusta nykyaikaisesta, projektimaisesta työskentelystä. Kehittämishankkeisiin sisältyvän innovoinnin ja kokeilemalla kehittämisen tavoitteet tulee myös avata opiskelijoille, jotta riskipitoi-

set toimintakokeilut eivät näyttäydä opiskelijoille kaoottisina. Tarjolla olevan ohjauksen ja valmennuksen määrä ja laatu avataan hyvässä motivoitumispuheessa. Opiskelijoille kannattaa antaa erittäin selkeitä ja rajattuja toimeksiantoja. Opiskelijalle annetussa tehtävänrajoituksessa kannattaa pidättäytyä melko tiukasti, jottei hänelle muodostu mielikuvaa hankkeen yleismiehenä tai -naisena toimimisesta. Opiskelijoille tulee myös antaa työtodistukset.

Motivoinnin ja sitoutumisen kannalta on hyvä, jos opiskelija itse voisi valita useista vaihtoehdoista mieluisimman hankkeen ja tehtävän. Tällaista ylellisyyttä ei kuitenkaan aina ole tarjolla, koska mitä enemmän tehtäviä muokataan yksilöllisiin tarpeisiin soveltuviksi, sitä enemmän kuluu resursseja. Eniten valinnanvaraa on yleensä opinnäyte-työntekijöillä ja harjoittelijoilla, vähiten substanssiopintoja suorittavilla. Opiskelijoita ei pidä ahnehtia hankkeisiin. Hankkeisiin on värvätty liikaa opiskelijoita, jos kaikkia ei ole aikaa ohjata riittävästi. Yhtä hanketta ei myöskään kannata puoliväksin tunkea moniin opintojaksoihin, sillä opiskelijat helposti tympääntyvät samaan teemaan.

Lopuksi

Opiskelijoiden kanssa on antoisaa ja hauskaa tehdä hankkeita. Hanketyöhön mukaan lähteminen ei tarkoita siten katkaisemista opiskelijoihin. Hankkeissa opettajat ja opiskelijat muodostavat yhteisiä tiimejä ja henkilökunnan muodollinen asema jää taka-alalle. Toki samalla myös opettajan auktoriteettiasema suhteessa opiskelijaan liudentuu. Yhteistyö ja luottamuksellinen suhde lehtoriin on yhtä tärkeä työelämäkontakti kuin mikä muu tahnassa. Parhaimmillaan hanketyö on opiskelijalle turvallinen tapa kokeilla isompia saappaita ja saada itseluottamusta omaan tekemiseen ja osaamiseen.

Luultavasti useimmat opettajat kokevat hanketyössä toisinaan riittämättömyyden tunnetta. Tästä huolimatta hanketyöhön mukaan lähteneet opettajat pitävät yleensä kokemusta arvokkaana. TKI-perustainen oppiminen edellyttää suurta joukkoa hanketoiminnasta kiinnostuneita lehtoreita, sillä opettajat integroivat hankkeet ensisijaisesti omiin opetuksiinsa. Tuskin on paluuta vanhaan aikaan, jolloin toiset opettivat ja toiset tekivät hankkeita.

Lähteet

Kolehmainen, Marjo & Lindholm, Arto 2019 (toim.). TKI-perustaisen oppiminen Humakissa. Humak: Helsinki. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2019/10/TKI-perustainen-oppiminen-Humakissa-Kolehmainen-M-Lindholm-A.pdf>. Avattu 4.12.2019.

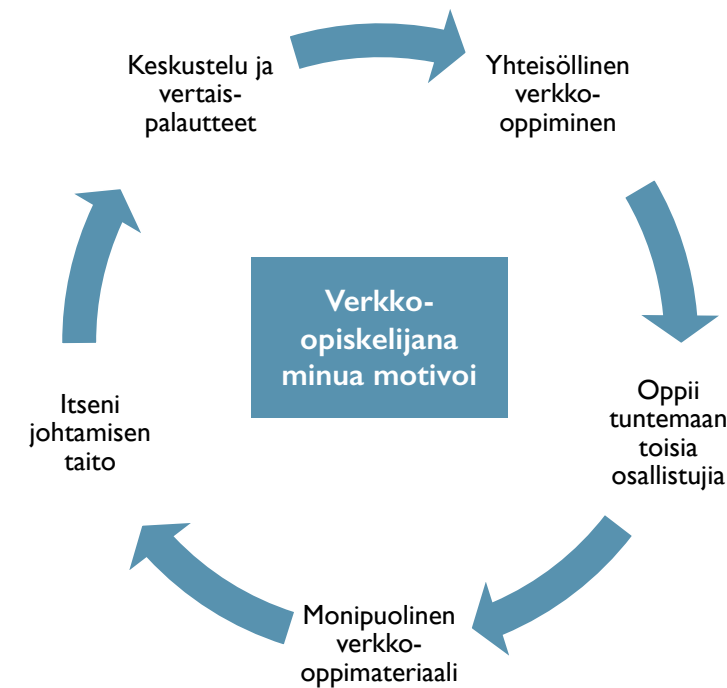
VERKKO-OPINTO-JAKSOJEN TÄYTYY OLLA MONIPUOLISESTI TOTEUTETTUJA

Päivi Timonen

Paneudun tässä artikkelissa itseäni verkko-oppijana. Olen miettinyt omia verkko-opiskelua koskevia arvojani – sitä, miksi haluan kehittää itseäni juuri verkko-opintojen välityksellä, mitä haluan opiskella ja mistä otan ajan opiskelulle. Olen pohtinut niitä tulevaisuuden taitoja, joita arvelen tulevani tarvitsemaan ammatissani, sekä sitä, miten kehitän taitojani pitkäjänteisesti. Verkko-opiskelussa minulle tärkeitä arvoja ovat tasa-arvoisuus, monialaisuus ja saavutettavuus. Verkko-opinnoissa on mahdollista oppia toisilta, eri alojen opiskelijoilta, sekä laajentaa omaa ja toivottavasti myös kanssaopiskelijoiden ajattelua. Verkko-opiskelussa oppimistani edistävät oma ajanhallintani, verkko-opintojaksojen toteutuksen tapa eli verkko-oppimisen muotoilu ja oppimateriaalien monipuolisuus.

Mielestäni suurin haaste verkko-opinnoissani on ajanhallinta, johon voin oppijana itse vaikuttaa. Jostakin täytyy luopua tai ajankäyttöä muuttaa, että on aikaa opiskelulle. Opiskelua täytyy arvostaa. Yksi opintopiste on keskimäärin 26 tuntia oppimista. Kiireisimpinä aikoina olen tehnyt listoja eri tehtävien suoritusjärjestyksestä päivämäärineen niin, että saan kaiken oppimisen suoritetuksi työni ohella. Listat ovat auttaneet.

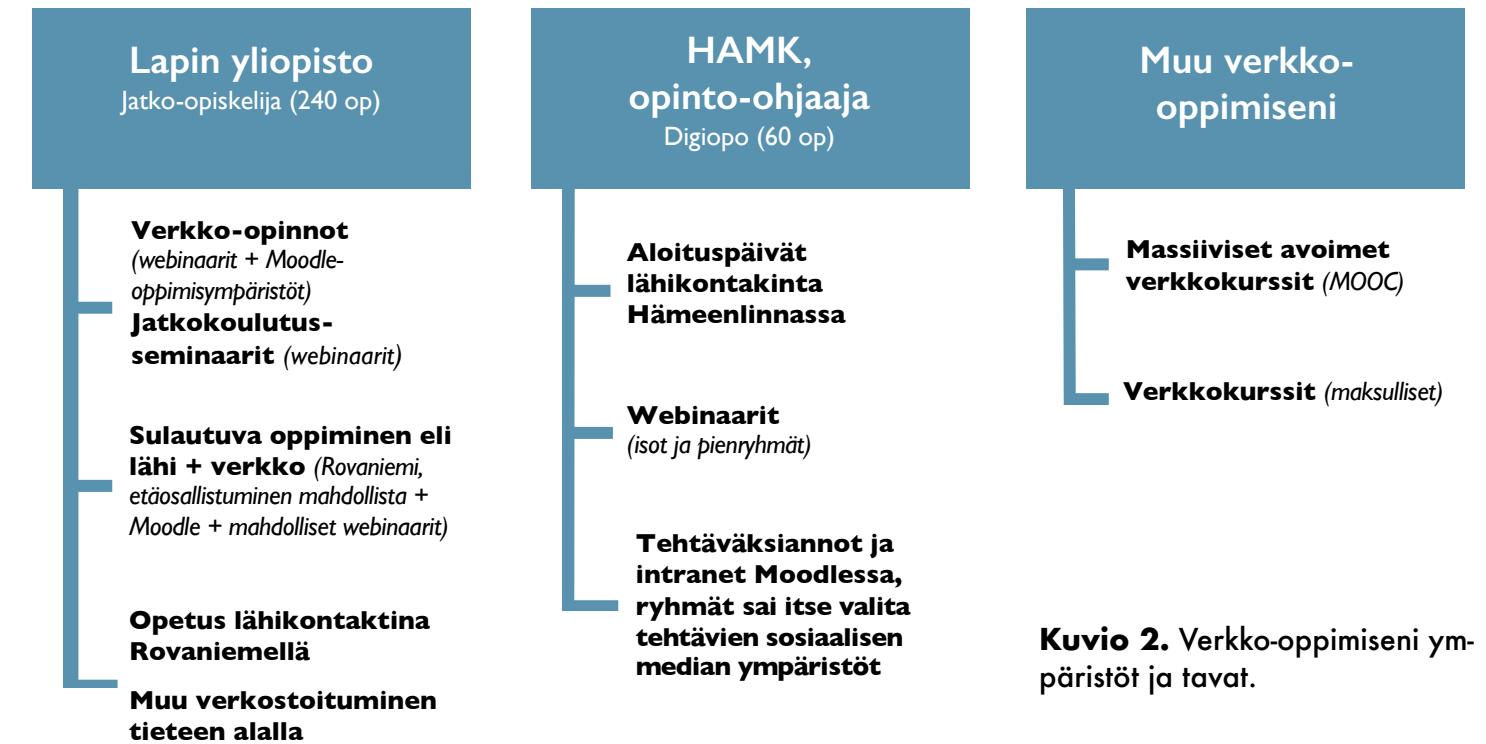
Useissa samanaikaisesti menossa olevissa verkko-opintojaksoissa saattaa olla hyvin samantyyppisiä tehtäviä, jolloin aikaa menee myös sen hahmottamiseen, että erottaa opintojaksot toisistaan. Oppimistehtävät voivat tukea ajanhallintaani, tai ne voivat vaikeuttaa sitä. Kun on jokin tietty sisältökokonaisuus opittavana ja voin ladata aineiston äänitiedostoksi tai kuunnella sen VoiceDream-sovelluksessa kävelylenkillä tai matkustaessani, voin siten hyödyntää joutoajaksiani tehokkaammin. Verkko-opintojakso, jossa oppimateriaali on luotu oppimisympäristöön ja joka sisältää välitunteja ja pikkutehtäviä, on opiskelijalle aina ajankäytöllisesti vaativampi. Sen tyypiset toteutukset edellyttävät, että oppimateriaaliin perehdytään ja sitä työskentelään lähestulkoon online-tilassa. Täytyy olla yksin läsnä opintojaksossa. Lyhyisiin osiin tuotettua oppimateriaalia ja aineistoa ei helposti saa käytettäväksi sillä tavalla, että sitä pystyisi kuuntelemaan tai lukemaan joustavasti arjen lomassa eri

Kuvio 1. Verkko-opiskelijana minua motivoi.

laitteilla. Yhteisöllisessä oppimisessa, pienryhmissä, ajanhallintaa auttaa riittävän väliä aikataulu, minkä ansiosta ryhmä saa oppimistehtävän suoritetuksi omatoimisesti järjestämässään reaaliaikaisissa verkkokokouksissa ja tehtävän esiteltä tai sisällön opetettua muille webinaarissa.

Verkko-opintojaksojen täytyy siis olla monipuolisesti toteutettuja. Syväoppimisen saavuttamiseksi verkko-opiskelun tulee sisältää ohjeistettuja, tuettuja itsenäisiä oppimistehtäviä (Vuopala 2013; Ruhalahti & Aarnio 2017; Ruhalahti, Aarnio & Ruokamo 2018; Ruhalahti 2019). Yhteisöllisten oppimistehtävien avulla taas harjoitetaan ja varmistetaan vuorovaikutus- ja dialogitaitoja kuten myös itsensä johtamisen ja ryhmässä työskentelyn taitoja. Näitä tulevaisuuden taitoja ja kompetensseja (21st century skills), kuten vuorovaikutus- ja dialogitaitoja (Kyllönen 2013; Dean 2017; Fung 2017), tarvitaan niin verkkotyöskentelyssä kuin työelämässä. Oma sitoutumiseni, oppi-

Kuvio 2. Verkko-oppimiseni ympäristöt ja tavat.

maan oppiminen ja aktiivinen roolini opiskelijaryhmässä syventävät oppimistani ja tuottavat yhteisöllistä oppimista (Ruhalahti, Söderlund & Timonen 2018). Eri tavoin tuotetut oppimateriaalit motivoivat opiskelua. Esimerkiksi videoina tuotetuista oppimateriaaleista tai opettajan ohjausviesteistä minulle opiskelijana tulee tunne, että opettaja tai valmentaja on läsnä verkko-opinnoissani.

Haluan oppia uutta, syventää osaamistani, verkostoitua alalla ja oppia laaja-alaisemmaksi ajattelijaksi. Haluan oppia myös yhdessä muiden kanssa. Välillä verkko-opintojaksoilla on yksinäinen olo; ei ole keskustelukumppania tai verkkokeskustelu ei ole mahdollista. Koen tärkeänä ajatusten jakamisen, vertaispalautteen antamisen verkkokursseilla ja osallistumisen reaaliaikaisina webinaareina järjestettävään lähiopetukseen (kuvio 1).

Tämän miniartikkelin ajatukset perustuvat pääasiassa nykyisiin verkko-opintoihini Lapin yliopiston jatko-opiskelijana ja menneisiin opintoihini Hämeen ammattikorkeakoulun opettajakorkeakoulun opinto-ohjaajaopiskelijana (kuvio 2). Vuonna 2019 alkaneissa jatko-opinnoissani tutkin, minkälainen reaaliaikaisen yhteisöllisen valmennuspedagogiikan verkko-oppimisen malli on ammattikorkeakouluopiskelijoiden ja pedagogisen henkilökunnan kokemana ja toivomana. Ensimmäisessä osatutkimuksessani olen systemaattisen kirjallisuuskatsauksen menetelmän avulla tutkinut vertaisarvioituja artikkeleja vuosilta 2014–2018 ja luonut tutkimukselleni teoreettista viitekehystä. Työskentelen Humanistisessa ammattikorkeakoulussa Humakissa verkkopedagogina ja lehtorina. Työssäni tuen Humakin henkilökuntaa entistä laadukkaampien ja monipuolisempien verkko-opintojaksojen kehittämisessä ja edistän verkkopedagogiikkaa Humakissa.

Lähteet:

Dean, S. 2017. Soft skills needed for the 21st century workforce. ProQuest Dissertations Publishing. Saatavana: <https://search.proquest.com/docview/1907013442> [viitattu 13.11.2019].

Fung, D. 2017. A connected curriculum for higher education. Lontoo: University College London.

Kyllönen, P. 2013. Soft skills for the workplace. Change: The Magazine of Higher Learning, 45 (6), 16–23. DOI: 10.1080/00091383.2013.841516.

Ruhalahti, S. & Aarnio, H. 2017. Duunaa digiksi – suunnittele osaamisperusteisuutta ja syväoppimista tukeva oppimisprosessi. Opettajus ja ohjaus digiajassa – malleja ja kokemuksia. Saatavana: <https://www.slideshare.net/SannaRuhalahti/suunnittele-osaamisperusteisuutta-ja-syvooppimista-tukeva-oppimisprosessi> [viitattu 13.11.2019].

Ruhalahti, S., Aarnio, H. & Ruokamo, H. 2018. Deep learning evaluation in vocational teacher education. Conducted on the principles of authentic and dialogical collaborative knowledge construction. Nordic Journal of Vocational Education and Training, 8 (2), 22–47. Saatavana: <http://www.njvet.ep.liu.se/article.asp?DOI=10.3384/njvet.2242-458X.188222> [viitattu 13.11.2019].

Ruhalahti, S., Söderlund, M. & Timonen, P. 2018. Yhteisöllisen oppimisen opiskelijakokemuksia digitaalisen nuorisotyön cMOOCeissa. HAMK Unlimited Scientific 5.4.2018. Saatavana: <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/yhteisollinen-oppiminen-cmoocissa> [viitattu 13.11.2019].

Vuopala, E. 2013. Onnistuneen yhteisöllisen verkko-oppimisen edellytykset. Näkökulmina yliopisto-opiskelijoiden kokemukset ja verkkovuorovaikutus. Oulun yliopiston tutkijakoulu. Oulun yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta. Saatavana: <http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789526202259.pdf> [viitattu 13.11.2019].

HUMAK ON ALUMNIEN MITTAINEN KORKEAKOULU

– ALUMNITOIMINNAN PILOTTI YHTEISÖPEDAGOGI- KOULUTUKSESSA

Sanna Nieminen

Keväällä 2018 aloitettiin alumnitoiminnan kehittäminen ja pilotoiminen yhteisöpedagogikoulutuksessa. Tavoitteena oli tehdä alumnitoiminta näkyväksi alumneille ja Humakille itselleen sekä aidosti kuulla alumneja toimijoina. Prosessi aloitettiin kartoittamalla alumnitietoa. Siihen osallistui viiden yhteisöpedagogimonimuoto-opiskelijan tiimi selvittämällä, mistä korkeakoulujen alumnitoiminnassa on kyse. Selvitysten aikana huomattiin, että Humakissa on paljon alumnitoimintaa ja hyvät henkilökohtaiset suhteet alumneihin. Sen sijaan alumnitoiminta kokonaisuudessaan ei ollut näkyvää oppilaitoksen tasolla.

Toimijuudesta tarttumapintaa alumnitoiminnan kehittämiseen

Humak on kokenut vapaaehtoistoiminnan kehittäjä ja kouluttaja. Alumnien sitoutumisessa korkeakoulun toimintaan on paljon samankaltaista tematiikkaa. Puhutaan motivaatiosta, palkitsemisesta, vuorovaikutuksesta ja ennen kaikkea toimijuudesta. Vuosien mittaan alumnitoimintaa on kehitetty siten, että järjestäjä yrittää keksiä, mikä alumneja vetäisi yhteistyöhön tai kuka olisi riittävän vetovoimainen puhuja houkuttelemaan alumnit yksityistilaisuuteen. Jokainen vapaaehtoistoiminnan parissa toimi-

va tietää, että sitoutuminen ei synny ulkoa ohjatusti vaan viestinnän avulla. Tarvitaan pintoja, joihin tarttua.

Pilotti yhteisöpedagogitutkinnossa lähti liikkeelle osallisuudesta ja toimijuudesta. Ensimmäinen kehittämiskokous yhteisöpedagogialumneille pidettiin verkossa kesäkuussa 2018. Sen seurauksena alumnit nostivat esille seuraavia asioita: toiminnan näkyvyys, yritystoiminta ja alakohtaisuus. Toiminnan näkyvyydestä todettiin, että Humakilla ei ole sisäisiä rakenteita alumnitoiminnan kehittämiseen eikä näkyvyyteen. Myöskään ulospäin alumnitoimintaa ei näytä olevan lainkaan. Yritystoiminnassa kiinnostivat epätavalliset työympäristöt ja vierailut yrityksissä tai työpaikoilla. Alakohtaisuus puolestaan osoittautui tärkeäksi osa-alueeksi, sillä useimmat alumnit kiinnittyvät ensisijaisesti oman valmentajansa tai lehtorien kautta ensin omaan koulutukseensa, toiseksi kampukseen ja vasta kolmanneksi itse korkeakouluun.

Syksyllä toteutui ensimmäinen yhteisöpedagogialumnien kehittämispäivä TKI-keskus Ilkassa Haagassa. Käytännön toteutus oli yp-monimuoto-opiskelijoiden käsialaa, ja sen kaikki teemat olivat kotoisin kevään verkkokokouksesta. Pienryhmissä käsiteltiin Learning Cafe -menetelmällä seuraavia teemoja: yrittäjäyys, kansainvälisyys, yhteisöllisyys ja toimijuus. Jokaisessa kohdassa käytettiin osallistavia menetelmiä, kuten puudiagrammia, suuntamallia ja

mindmapia. Kehittämispäivässä toimijoina olivat alumnit, opiskelijat ja lehtorit. Tämä kolmikantatyöskentely on muodostanut trialogisen oppimisen perustan, jonka varassa Humakin alumnitoimintaa kehitetään vuonna 2020.

Kehittämispäivän jäljiltä toteutettiin kaksi yritysvierailua: Keudaan ja Rakennusliittoon. Samoihin aikoihin syntyi kartoitus korkeakoulujen alumnitoiminnasta. Lisäksi syntyi pääkaupunkiseudun yksikön ura- ja rekrytointitapahtuma Hurrikaani kokonaan alumnien ja opiskelijoiden yhteistyön pohjalta. Samalla sytytettiin Humakin sisäinen kiinnostus alumnitoimintaan. Tämän myötä hyviä käytäntöjä ja paikallisia toimintoja saatiin näkyviksi. Vuoden 2019 alussa alumnitoiminnasta tuli yksi korkeakoulujen seurantakohde.

Vuoden 2019 aikana alumnitoiminnan pilotoiminta on laajentunut koskemaan koko Humakia. Toiminnalle on luotu rakenteet yhteisöpedagogian, kulttuurituotannon ja tulkkauksen aloille. Lisäksi kaikissa alueyksiköissä on tiedotusyhteyshenkilöt. Humakin alumneille lähtee kolme kertaa vuodessa uutiskirje ajankohtaisista asioista. Alumnitoimintaa kehitetään kohti ura- ja alumnitoimintaa, jossa opiskelijoiden uraohjaus ja ammatillisen kehittymisen polku johtavat Humakin alumniksi. Alumnitoiminnan hyvät käytännöt laitetaan jakoon myös Humakin sisällä, ja järjestelmien avulla saadaan alumnitoimintaan käytetyt tunnit näkyviksi.

Ura- ja alumnitoiminta tulee vuonna 2020 olemaan osa perustutkinto-opiskelijoiden opintoja. Myös vapaavalintaisten opintojaksojen avulla vastataan opiskelijoiden uraohjauksen tarpeeseen ja opitaan yhdessä jo valmistuneiden alumnien kanssa yhteiskehittämisen periaatteita.

Alumnitoiminnan arvo syntyy yhteisestä näystä

Alumnitoiminnalla on paljon annettavaa alumnien ja korkeakoulun väliseen yhteistyöhön. Työelämässä olevien alumnien verkostot antavat lisäarvoa työntekijälle itselleen mutta myös työntaajajorganisaatiolle.

Työpaikkavierailu Keudassa. Kuva: Sanna Nieminen.

On selvää, että organisaatiot haluavat solmia suhteita oman alansa korkeakoulujen kanssa. Tämä mahdollistuu muun muassa verkostoituneiden työntekijöiden eli alumnien kautta.

Ystävyys-, asiakkuus-, vertais- ja kumppanuussuhteet kehittävät toimialaa, mikä on alumnitoiminnan kaikkien osapuolien etu. Korkeakoulun alumnit ovatkin monipuolinen arvoverkosto, joka yhdessä alan opiskelijoiden kanssa korostaa korkeakoulutuksen kehittämisen tärkeyttä. Alumniverkosto ammentaa heikkoja signaaleja työelämästä ja on siksi tuntosarviltaan herkkä hankekehittämisen tarpeille ja innovaatioille. Näin jokainen alumni on myös koulutuksen työelämäkehittäjä ja oppilaitoksen brändilähtetila. On selvää, että tulevaisuudessa myös kansainvälisten alumnien ja korkeakoulun välinen yhteydenpito alumnitoiminnassa on entistä arvokkaampaa. Tällöin kumppanuus saa lisäarvoa ansioituneista alumneista kaikkialla maailmassa.

YHTEISÖPEDAGOGEJA YHTEISTYÖSSÄ MONIMUOTOISESTI – CENTRIA JA HUMAK

Annikki Kluukeri

Keväällä 2018 Centria-ammattikorkeakoulun ja Humakin välillä käynnistettiin suunnitteluprosessi yhteisen yhteisöpedagogimonimuoto-koulutuksen järjestämiseksi syksyllä 2019. Yhteistyömahdollisuuksista oli keskusteltu jo jonkin aikaa. Yhteistyö toteutetaan kansallisen Puitesopimus opetusyhteistyöstä suomalaisissa korkeakouluissa -sopimuksen tarkoittamana opetusyhteistyöverkostona.

Molempien ammattikorkeakoulujen johdon toimeksiantona ja reunaehdoin luotiin malli, johon tuotettiin verkossa opiskeltava osuus yhteisesti kummankin profiilit (kirkollinen profiili sekä järjestö- ja nuorisotyön profiili) huomioiden. Tällä pyrittiin hyödyntämään kummankin profiilia ja vahvuuksia tavoitteena rikastaa opiskelijoiden tutkintoa. Molemmat ammattikorkeakoulut valitsi-

vat opiskelijat yhteiseen ryhmään oman hakukohteensa kautta yhteisvalinnassa keväällä 2019. Yhteistyötoteutus käynnistettiin syksyllä 2019 yhteensä 52 opiskelijan voimin. Heistä 24 oli Humakin hakukohteen opiskelijaa.

Suunnittelun lähtökohtia

Yhteistyötoteutuksen suunnitteluprosessi alkoi tammi-kuussa 2018. Siinä tiedostettiin ne haasteet, joita ammattikorkeakoulujen erilaiset verkko-alustat, toimintatavat ja opetussuunnitelmien erilaisuus tuovat tullessaan. Yhteistyön tarkoituksena oli päästä aitoon työnjakoon ja resurssisäästöihin. Lisäksi yhteistyötoteutukselta edellytettiin yhteistä kansainvälisyysopintojen mallia, joka toteutettaisiin yhdessä. Sen suunnittelussa oli mukana

molempien ammattikorkeakoulujen kv-asiantuntijoita. Malliksi valikoitui intensiivijakson toteuttaminen kahdessa vaiheessa. Suunnitteluvaiheessa oleva toteutus on haasteellinen ison ryhmän takia.

Opetussuunnitelmien suunnittelussa lähtökohtana on ollut yhteinen, 60 opintopisteen tarjontakori, jonne molemmat ammattikorkeakoulut tarjoavat sisältöä 30 opintopisteen verran. Koriin valitut opintojaksot on todettu tavoite- ja sisältösuksiensa osalta samantyyppisiksi ja samaa osaamista (kielitaito sekä pedagoginen ja yhteiskunnallinen osaaminen) tuottaviksi. Opintojaksot myös tuottavat molemmille ammattikorkeakouluille lisäarvoa osaamisen laajuuden ja syvyyden suhteen. Lähtökohtana ovat verkko-opintoina tuotettavat opintojaksot, joissa koko opiskelijaryhmä voi opiskella yhteisöllisesti. Tämän oletetaan tuottavan se synergia, joka yhteistyötoteutuksessa on asetettu tavoitteeksi. Opinnoissa käytetään sekä Centrian että Humakin verkkoalustoja. Verkossa yhteisöllisyys, osaamisen jakaminen ja oppiminen ovat haasteisille ryhmälle.

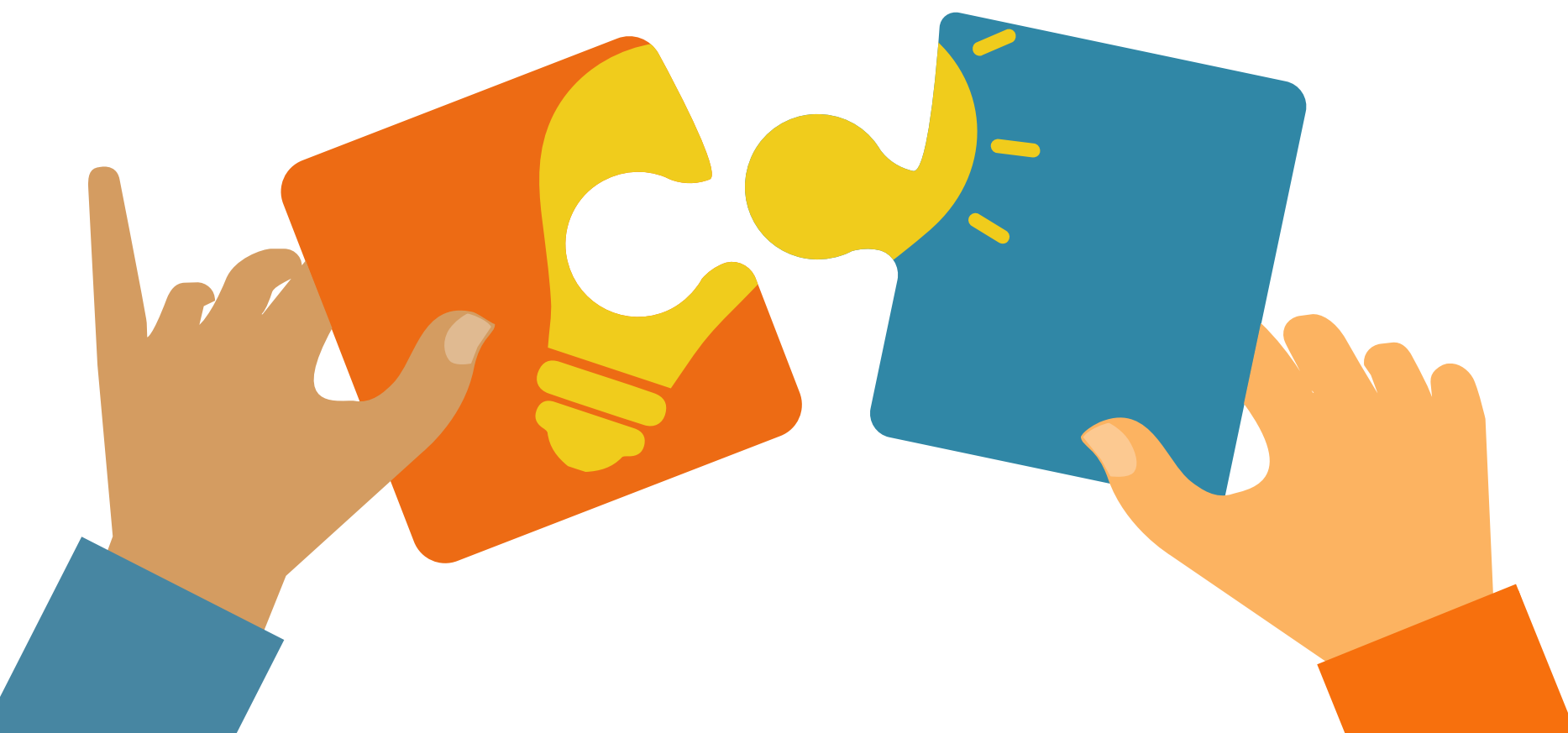
Prosessin alussa yllätti kahden samaa humanistisen alan yhteisöpedagogitutkintoa tuottavan ammattikorkeakoulun opetussuunnitelmien erilaisuus. Vaikka profiilit ovat erilaiset, molempia ammattikorkeakouluja yhdistävät taustalla olevat yhteisöpedagogitutkinnon yhteiset (alan koulutuksen yhteisesti hyväksymät) kompetenssit. Yhteisen tarjontakorin opintojaksot valittiin tätä taustaa vasten. Humakin osalta vastaavuutta opintojaksoihin tarkennettiin. Ammattiopinnoissa ja ruotsin kielen opinnoissa pitäytyminen näyttäisi olevan onnistunut ratkaisu. Molempien profiilien perustaa luovat ammattiopinnot ovat kuitenkin hyvin samanlaista perusosaamista ja toimialan ammatillisuuteen liittyvää ammattitaitoa rakentavia.

Ensimmäiset kokemukset

Syyskuussa toteutettiin yhdessä ensimmäinen lähivalmennusjakso (kolme päivää) Centrian Ylivieskan toimipisteessä tutustumisen, ryhmäytymisen ja opintoihin orientoitumisen merkeissä. Ryhmä koostuu Pohjois-Suomen alueella asuvista, pitkän toimialan työkokemuksen, erilaisten luottamustehtävien ja opintojen kautta osaamisensa ja kokemuksensa hankkineista ammatillisista. Mukana on myös alan vaihtajia lähialoilta. Yhteiset toimialan haasteita koskevat keskustelut virisivät jo ensimmäisenä päivänä. Kahden ammattikorkeakoulun käytänteisiin tutustuminen herätti kiinnostusta, ja opiskelijan roolin ja opintojen suunnittelun käytänteet selkeytettiin.

Centrian Ylivieskan toimipisteessä iso yhteistyöryhmämme otettiin lämpimästi vastaan. Toimipisteen fyysiset tilat ja infra palvelevat meitä hyvin, kun menemme kohti toista yhteistä lähivalmennusjaksoa, joka pidetään tammikuussa 2020. Ketterää kehittämistä ja parantamista tehdään jatkuvasti päivittäin. Kokonaisarvio onnistumisesta, tuloksista ja hyödyistä jää nähtäväksi, kun pilottikokeilu saadaan päätökseen tarjottavien opintokokonaisuuksien osalta keväällä 2020 ja opiskelijoiden valmistumisen osalta pääosin keväällä 2021.

Kahden ammattikorkeakoulun käytänteiden kulttuurit luonnollisesti törmäävät monissa asioissa. Niin suunnittelu- kuin toteutusvaiheen alussa olemme voineet yhdessä sopia ja tehdä kompromisseja monista asioista. Yhteistyö on aina ihmisten välistä vuorovaikutusta ja yhteistyötä. Erilaisuus on rikkautta, joka täytyy myös osata kontekstoida yhteiseksi. Opetussuunnitelmien ja osaamisen tuottamisen syvällisemmän tarkastelun kautta on toivottavasti osattu tuottaa opiskelijoille vastuullinen ja kohdallinen malli, jonka mukaan edetä.

TÄMÄ OLI TÄSSÄ.

Hanna Putkonen-Kankaanpää

Aamu. Ikkunasta virtaa sisälle mustaa valoa. Sisällä ainoa hehkulamppu yrittää murtaa sen voiman. Tietokoneen siniseltä ruudulta loistaa sähköpostilista. Saapuneita viestejä 25.

Yksi viesteistä on merkitty punaisella huutomerkillä – jotakin merkittävää on tapahtunut. Lähettäjä on toisen vuoden tulkkioiskelija, tuttu nimi.

”Hei, olen tässä viikonlopun ajan miettinyt tulevaisuuttani. Olen alkanut epäillä, onko minusta sittenkään tulkiksi. Voitko lähettää minulle ohjeet, miten voin päättää opiskeluni Humakissa?”

Minulle, opintovalmentajalle, viesti ei ole yllättävä eikä kovin harvinainenkaan. Vastaavia viestejä olen saanut aina silloin tällöin – eiväthän kaikki opiskelijat ole opiskele-

massa unelma-ammattiinsa. Opiskelijan pitää saada etsiä itseään ja omaa alaansa sekä keskeyttää opintonsa, jos se on hänen kannaltaan järkevä ratkaisu.

Nyky-yhteiskunnassa opiskelijaa kiskotaan moneen paikkaan. Oppilaitoksen kannalta hänen on opiskeltava ja valmistuttava ammattiinsa mielellään minimiajassa. Opintopisteitä on kerrytettävä reippaaseen tahtiin, 60 opin-

topistettua vuodessa. Jos tämän konkretisoi laskemalla, opiskelijalla on lukuvuodessa aika yleisesti 38 aktiivista opintoviikkoa. 60 opintopistettä tunneiksi muutettuna on 1 620 tuntia. Ja kun sen jakaa noille 38 viikolle, tuloksena on 42,6 tuntia opintoja joka ikinen viikko. Lisäksi opiskelijalla on muu elämä, jonka ei tule olla rasite vaan ilo: hänen pitää muun muassa tavata perhettään ja ystäviään, huolehtia kunnostaan jaksakseen ja todella usein hänen on käytävä töissä. Opiskelija saa olla aikamoinen akrobaatti, jos hän vielä ehtii nukkua suositellut kahdeksan tuntia yössä.

Suurin osa opiskelijoista käy palkkatöissä. Osa tekee töitä kesän aikana, mutta monen mielestä se ei riitä. Eläminen on kallista jo ihan perustarpeita eli asumista ja ruokaa ajatellen, puhumattakaan illanistujaisista tai matkustelemisesta. Eikä kai meistä monikaan voi elää pelkällä oppimisella ja tiedolla.

Korkeakouluopinnot painottuvat pitkälti itsenäisiin tehtäviin. Tulkkikoulutuksessa opiskelijoita kannustetaan paitsi lukemaan ja kirjoittamaan myös viittomaan ja tapaamaan viittovia henkilöitä. Nämä tunnit on luonnollisesti laskettu tuohon runsaaseen 42 tuntiin. Rasittavaksi asian tekee se, että kieltä on opeteltava ikään kuin vapaaehtoisesti ilman instruktioita, ilman valmiita ohjeita tai sijoittamalla viittominen kaiken muun lomaan. Kielen oppiminen aikuisena kielikylpytekniikalla on supersuuri haaste monille. Hyppy tuntemattomaan, hyppy kylmään avantoon ei ole lämpimän saunan jälkeen helppoa.

Niinpä ymmärrän opiskelijaa, joka illan viimeisinä tunteina lähettää minulle viestin siitä, että haluaisi lopettaa opintonsa Humakissa. Yksi tärkeimmistä tehtävistäni onkin siis istua opiskelijan kanssa saman pöydän ääreen. Juttelemme rauhassa, mistä on kysymys. Syy ei aina ole viittomakieli. Se voi myös olla kirjoittaminen, lukeminen, ajan puute tai organisointikyky. Olipa syy mikä tahansa, minun tehtäväni on löytää se ja yhdessä opiskelijan kanssa miettiä, onko halu vain hetkellinen, nopea ratkaisu ahdistukseen vai voiko ongelman purkaa osiin ja ryhtyä selättämään sitä ote kerrallaan.

HETKI LOKAKUISESTA HUMAK-PÄIVÄSTÄ

Maarit Honkonen-Seppälä

Syksy on lähes puolessa. Vilkas syyskuu onnellisesti takana ja edessä syysloma. Tai kuten Humakissa: opiskelijoilla itsenäisen oppimisen viikko, työntekijöillä lakisääteinen syksyn vapaajakso.

Istuin seminaarissa Laukaan Peurungassa. Urho Kaleva Kekkosen lempilapsi, veteraanien kuntoutuskeskus, on muuttunut sitten 1970-luvun. Nyt Peurunka toimii yli 120 maakunnallisen nuoriso- ja järjestötyön ammattilaisen seminaaripaikkana. Humak-alumnin ja nuorisotyön koordinaattorin Pauliina Lahtisen tuottama seminaari huipentaa #Nuorisotyöviikon. Kahden viikon päästä olen jälleen täällä. Silloin neljä nykyistä yhteisöpedagogi (AMK) -opiskelijaa toimivat joustavan perusopetuksen arviointitilaisuuden assistentteina. Uskon, että Urkki olisi tyytyväinen myös tähän kehitykseen, jossa kuntoutuskeskus on ajan myötä muuttunut kehityskeskukseksi.

Takariviin – maksoi mitä maksoi

Jos mahdollista, paikkani on aina takarivissä, josta katseelani pääsen hyvin kiinni alustajien mutta erityisesti osallistujien tunnelmaan ja kehon liikkeisiin. Yllättäen ympärilläni takarivissä on tunkua. Verkostojen ja kumppanuuksien rakentamisen opintojaksolaiset ja kollegani Tarja Jukkala

haluavat vierelleni. Kuulumisien pikaista vaihdantaa ja opiskelijoiden kiperiin kysymyksiin vastaamista. Häiritsemme alustajia hiljaisella höpötyksellämme ehkä jo hiukan, mutta opiskelijoilla on niin tärkeää kysyttävää ja kommentoitavaa. Ajatus seminaariosallistujien aktiivisemmasta roolista käy mielessäni. Onneksi tilaisuuden toinen juontaja, yhteisöpedagogi (AMK) -opiskelija Joni Johansson on luonut seminaarikommenteille oman seinän Padletiin.

Viime tipassa tehtynä

Samalla kun kuuntelen Humakin hallinnoiman Miesten vuoro -hankkeen Marjo Kolehmainen ja Kimmo Lindin alustuksia, valmistaudun omaan vuorooni. Miksi kaikki on jätettävä niin viime tippaan? Miksi en tätäkin voinut tehdä valmiiksi jo eilen? Kaiken kukkuraksi joudun välillä tsekkaamaan kännykkääni, koska opiskelija Anniina Ahlholm on lähdössä lähes kahdeksi kuukaudeksi harjoittelemaan gambialaiseen Mahmudan kylään. Jännitän, onko kaikki valmiina. Afrikasta tulee WhatsApp-viesti, samoin Anniinalta. Kaikki on järjestyksessä tai ainakin järjestymässä. Ajattelen, että aloitan oman osuuteni tällä ”no stress” -teemalla. Mielessäni ovat myös savolaisen hierojani sanat: ”Maarit, muista, että kaikki, minkä voit kuvitella huomenna delegeoivasi toisille, jätä tänään tekemättä.”

Syyskuun ensimmäisenä maanantaina aloittivat Humakin yhteisöpedagogi (AMK) -opiskelijat kolmen ja puolen vuoden opintonsa. Heti ensimmäisen viikon torstaina opiskelijat saivat tehtäväkseen haastatella 500 keskuomalaista nuorta opetus- ja kulttuuriministeriön pyynnöstä. Kuva: Minna Turja-Mäkinen

Nuorten ääni keskiössä

Delegointi onnistuu osin, sillä keksin pyytää tilaisuuden toisen juontajan Hanna Joosian mukaan kertomaan opiskelijanäkökannan VANUPO:n eli valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman valmistelusta vuosille 2020–2023. Kerromme yhdessä, että saimme opetus- ja kulttuuriministeriöltä syyskuun alussa yllättävän mutta mieleisen tehtävän. Meidän tehtävänämme oli kysyä ja kuunnella noin 2 000 lapsen ja nuoren mielipiteitä arjesta ja elämästä koko maassa. Tavoitteena oli selvittää nuorten näkemyksiä heidän kasvu- ja elinolojensa parantamiseksi. Maakunnassa kohtasimme 500 nuorta, mistä suurin kiitos paikalla oleville järjestöjen ja kuntien nuorisotyöntekijöille. Maakunnan ammattilaiset organisoivat ripeästi tilaisuudet, joissa opiskelijamme ja paikalliset nuoret kohtasivat. Pyydänkin, että Äänekosken kaupungin Suolahden nuorisotyöntekijä Merja Arffman kertoo yhden oman nuorensa kommentin Humakin opiskelijoiden haastatteluista: ”Merja, tällaisia keskusteluja pitää käydä enemmän!”

Ammattilaisia tarvitaan lisää

Kiitollisena jatkoimme 12–25-vuotiaiden nuorten arjen kuvauksia, joista selvisi, että nuoria huolestuttaa harrastamisen kalleus sekä ajan riittämättömyys koulutehtäviin, harrastamiseen ja muuhun elämään. Pienemmillä paikkakunnilla esille tulivat myös harrastuksiin liittyvät pitkät välimatkat. Nuoria puhuttivat myös päihteet, pelaaminen, mielen hyvinvointi, ilmasto ja kiusaaminen. Haastatteluissa tuli esille, että kiusaaminen näkyy edelleen vahvasti nuorten arjessa ja että järeät, toimivat keinot sen kitkemiseen puuttuvat edelleen. Nuoret kannustivat kuitenkin kertomaan opettajille ja kasvatuksen ammattilaisille välittömästi, jos kiusaamista esiintyy. Haastattelun lopuksi nuoret saivat lähettää ministerille terveisiä. Nuoret toivoivat lisää aikuisia ammattilaisia ja heille aikaa keskusteluihin nuorten kanssa sekä konkreettisia tekoja, muun muassa lisää nuorisotiloja.

Kehitys kehittyy

Palaan penkilleni ja pohdin. Nuorten mielipiteiden välittäminen on arvokasta työtä. Nyt maakunnan nuorisoalan ammattilaiset saavat viedä myös omille päättäjilleen tutkittua tietoa. Upea työ, upeat kollegat ja rohkeat nuoret ympärillä. Tosin osa nuorista on jo matkalla maailmalle.

Tiede- ja kulttuuriministeri Hanna Kosonen otti syyskuun lopulla vastaan nuorten haastatteluiden laajat tulokset. Nuorten haastattelut ja kuuleminen olivat osa ministeriön VANUPO:n eli valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman valmistelua vuosille 2020–2023. Humakin aloittaneet yhteisöpedagogi (AMK) -opiskelijat Kuopion, Nurmijärven, Turun ja Jyväskylän kampuksilta saivat toimia kuriireina. Kuva: Maarit Honkonen-Seppälä.

Yhteisöpedagogi (AMK) -opiskelija Anniina Ahlholmin nuoruuden toive toteutui Humakissa, kun hän pääsi harjoitteluun gambialaiseen Mahmudan kylään. Paikallisen esikoulun lasten kaverina seikkailee Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL:n lahjoittama nalle. Kuva: Anniina Ahlholm.

Lisää infoa syksyn 2019 humakkien VANUPO-työstä:

Turun kampuksen yhteenveto löytyy myös YouTubeista osoitteesta https://www.youtube.com/watch?v=fGky3vIF-V_4&feature=youtu.be.

SEIKKAILUKASVATUKSEN KIRJA

Anita Saaranen-Kauppinen

Vuonna 2019 on työstetty aktiivisesti uutta, kaksikielistä seikkailukasvatuksen oppikirjaa Seikkailukasvatusta Suomessa – pedagogisia ja didaktisia näkökulmia (Outdoor adventure education in Finland – pedagogical and didactic perspectives). Kirjan ovat toimittaneet Humakin yliopettaja Anita Saaranen-Kauppinen sekä seikkailukasvatusverkoston jäsenet ja työelämäkumppanit Seppo J.A. Karppinen ja Maarit Marttila (Karppinen ym. 2020).

Kirja rakentuu 23 artikkelista sekä kokonaisuuteen orientoivista alkusanoista ja johdannosta. Osa artikkeleista on kirjoitettu englanniksi kansainvälinen lukijakunta huomioiden, osassa puolestaan puhutellaan vahvemmin suomalaista yleisöä. Kaikista julkaisun artikkeleista on tarjolla tiivistelmä myös toisella kuin artikkelin kirjoituskielillä. Osa englanninkielisistä artikkeleista ovat kirjoittaneet brittiläiset, yhdysvaltalaiset ja australialaiset pedagogit ja tutkijat, joilla on erityinen suhde Suomeen, sen luontoon ja ihmisiin sekä seikkailukasvatukseen. Kirjan kustantaa Humanistinen ammattikorkeakoulu, ja se julkaistaan sekä sähköisenä että painettuna vuoden 2020 alussa.

Huomion kohteina pedagogiikka ja didaktiikka

Seikkailukasvatuksella tarkoitetaan kirjassa lähestymistapaa, jossa hyödynnetään seikkailullisia menetelmiä ja toimintatapoja kasvun, oppimisen ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Seikkailukasvatusta voi toteuttaa esimerkiksi varhaiskasvatuksessa, nuorisotyössä, kouluissa ja muissa oppilaitoksissa sekä kuntouttavassa toiminnassa. Toteuttajana voi olla kasvattaja, ohjaaja, opettaja tai terapeutti.

Vaikka seikkailukasvatukseen kuuluvat oleellisina elementteinä haastavuus, ennakoimattomuus ja yllätyksellisyys, seikkailullisiin menetelmiin perustuvan kasvatuksen, ohjaamisen ja opettamisen tulisi kuitenkin aina olla harkittua, suunniteltua ja perusteltua. Kirjassa tarkastellaan seikkailukasvatuksellisen toiminnan ohjaamiseen liittyviä teoreettisia ja käytännöllisiä oletuksia, periaatteita, näkemyksiä ja valintoja. Huomio suunnataan seikkailukasvatuksen pedagogiikkaan ja didaktiikkaan niin yleisesti kuin erityisesti suomalaisessa toimintaympäristössä. Tavoitteena on tarjota lukijoille virikkeitä ja aineksia seikkailukas-

vatuksellisen toiminnan lähtökohtien tarkastelemiseen sekä käytännölliseen suunnittelemiseen ja toteuttamiseen.

Pedagogiikalla tarkoitetaan kasvattajan vaikuttamista kasvatettavaan ja sitä, kuinka kasvatusta tai opetusta tulisi järjestää ja toteuttaa. Pedagogiikka-käsite viittaa usein myös erityiseen kasvatukselliseen osa-alueeseen, lähestymistapaan tai suuntaukseen, kuten seikkailukasvatukseen. Didaktiikassa pureudutaan pedagogiseen tapahtumaan ja vuorovaikutussuhteeseen, jonka muodostavat kasvattaja tai ohjaaja, osallistujat sekä tavoiteltava ja opetettava sisältö. Eri kasvatustapahtumille ja oppiaineille on muodostunut niille ominaisia didaktisia lähestymistapoja, jotka suuntaavat sitä, mitä, miten, miksi, kuka ja kenelle kyseisiä sisältöjä on tarkoituksenmukaista ohjata ja opettaa.

Seikkailukasvatuksen yhteydessä didaktiikalla tarkoitetaan myös seikkailullisen opetustapahtuman intentionaalista suunnittelua ennalta asetettujen sisältöjen suuntaamana: opetustapahtumassa edistetään ennakoon määriteltyjen tavoitteiden saavuttamiseen johtavaa kokemuksellista oppimisprosessia ohjattavan yksilön tai ryh-

män lähtökohdista. Seikkailukasvatuksen didaktiikasta on toistaiseksi julkaistu varsin niukasti.

Teoreettista tarkastelua ja käytännöllisiä esimerkkejä

Kirjan tavoitteena on selvittää ja edistää seikkailukasvatukseen liittyvää kokemuksellisen oppimisen teoriaa ja käytäntöä erilaisissa seikkailukasvatuksen pedagogisissa prosesseissa, mikä auttaa kasvattajaa ja ohjaajaa toteuttamaan tavoitteellista ja turvallista seikkailukasvatusta. Erityisesti tarkastellaan ulkona ja luontoympäristöissä toteutettavaa seikkailukasvatusta (engl. Outdoor Adventure Education). Samalla huomiota saa seikkailukasvatuksen merkitys ihmisten hyvinvoinnin, terveyden, paikka-, ympäristö- ja luontosuhteen sekä ekologisesti kestävä toimijuuden vahvistamisessa.

Kirja rakentuu kolmesta osasta. Ensimmäisen osan artikkeleissa tarkastellaan suomalaisen seikkailukasvatuksen historiaa sekä pedagogiikan ja didaktiikan lähtökohtia, perusteita ja nykytilaa. Toisessa osassa käsitellään seikkailukasvatuksen pedagogiikan ja didaktiikan keskeisiä kysymyksiä. Tähän osaan kuuluvat artikkelit antavat vastauksia siihen, millaisia oletuksia ja periaatteita seikkailukasvatuksessa on, miksi seikkailukasvatusta kannattaa hyödyntää sekä kuinka seikkailukasvatusta voi käytännössä ohjata ja opettaa. Kirjan kolmannessa osassa kuvataan tarkemmin käytännöllisiä työtapoja, menetelmiä ja didaktisia sovelluksia eri-ikäisten ja erilaisten kohderyhmien, kontekstien ja sovellusalueiden näkökulmista.

Lähteet

Karppinen, S., Marttila, M. & Saaranen-Kauppinen, A. 2020 (julkaistaan). Seikkailukasvatusta Suomessa – pedagogisia ja didaktisia näkökulmia. Outdoor adventure education in Finland – pedagogical and didactic perspectives. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu.

NORJA, IRLANTI, ALASKA

– KANSAINVÄLISET PEDAGOGIT OSAAMISTA JAKAMASSA

Eeva Mäkelä | Anita Saaranen-Kauppinen

Humanistisen ammattikorkeakoulun kansainvälinen, seikkailukasvatukseen painottunut yhteisöpedagogitutkinto, Adventure and Outdoor Education (Community Educator, Bachelor of Humanities), käynnistettiin syksyllä 2018. Kuluneena vuonna 2019 on rakennettu ja vahvistettu kansainvälisiä kumppanuuksia tukemaan seikkailukasvatuksen koulutus- ja tki-toimintaa. Tässä artikkelissa kuvataan uusia kumppaneita sekä osaamisen kehittämistä ja jakamista heidän kanssaan.

Norjasta ideoita kokemukselliseen oppimiseen

Humakin seikkailukasvatuksessa on pitkään tehty yhteistyötä Pohjois-Norjassa sijaitsevan Nord Universityn ja erityisesti sen Bodøn kampuksen kanssa. Yliopiston tarjoamassa luonto- ja ulkoilmatoimintaan painottuneessa, vuoden mittaisessa friluftsliv-ohjelmassa työskentelee myös suomalainen Kalle Pulli, joka on aiemmin toiminut Humakin Tornion kampuksen seikkailukasvatuksen lehtorina. Vuosien varrella Bodøn kampuksella on ollut vaihdossa useita Humakin opiskelijoita oppimassa norjalaisesta ulkoilmakulttuurista ja seikkailukasvatuksellisesta lähestymistavasta. Nyt uuden tutkinnon myötä yhteistyötä on tarkoitus vahvistaa. Humakin seikkailukasvatuksen lehtori Eeva Mäkelä vieraili Norjassa maaliskuussa 2019 ja osallistui friluftsliv-ohjelman vuoristossa toteutettavaan hiihtoretkeen (ski touring) sekä lumiturvallisuusvalmennukseen, josta Eevalla on runsaasti osaamista. Vierailu tarjosi mahdollisuuden vaihtaa ajatuksia ulkoilmatoiminnan ja seikkailukasvatuksen menetelmistä ja opettamisen periaatteista. Vastaavaa on tarkoitus toteuttaa jatkossakin opiskelija- ja lehtorivaihtojen avulla.

Irlannista vinkkejä elämyksen reflektointiin

Toukokuussa 2019 Humakissa vieraili irlantilainen Outdoor Learning -koulutuksen lehtori David ("Dave") Gaughran Institute of Technology Tralee -oppilaitoksesta. Yhteistyötä IT Traleen kanssa ryhdyttiin rakentamaan jo uutta kansainvälistä tutkintoa suunniteltaessa ja käynnistettäessä, ja nyt otettiin ensiaskeleet lehtorivaihtoon.

Dave osallistui toukokuussa Humakin Nurmijärven kampuksella toteutettuun lajitekniisten taitojen opetukseen, jossa vuorossa oli kiipeilyä ja köysitoimintaa. Davella on pitkä kokemus kiipeilyohjaajana ja ohjaajien kouluttajana. Vierailunsa aikana hän luennoi, ohjasi käytännön harjoituksia ja toteutti opiskelijaryhmän kanssa reflektiovia yhteenvetoja. Niissä hän korosti kiipeilyn merkitystä nk. pehmeiden taitojen ja erilaisten yksilön ominaisuuksien, esimerkiksi itseluottamuksen, kehittämisessä. Humakin seikkailukasvatuksen lehtoreilla oli tilaisuus keskustella Daven kanssa taitojen opettamisesta ja ohjaamisesta sekä suunnitella tulevaisuuden yhteistyötä.

Alaskasta ajatuksia ulkoilmaohjaajan johtamistaitoihin

Syksyllä 2019 Eeva Latosuo Alaska Pacific University -korkeakoulusta vahvisti Humakin seikkailukasvatuksen opetustiimiä. Eeva toimi vierailevana asiantuntijana avoimen ammattikorkeakoulun seikkailukasvatuksen opintoihin kuuluvalla vuoristo- ja jäätikkötaitojen jaksolla Pohjois-Norjassa. Opiskelijat ja lehtorit saivat loistavan tilaisuuden päästä nauttimaan rautaisen ammattilaisen opetuksesta. Erityisen hedelmällisiä olivat keskustelut erilaisista pedagogisista näkemyksistä ja ratkaisuista haastavissa oppimisympäristöissä sekä pohdinnat turvallisuuteen liittyvistä vaatimuksista ja riskienhallinnasta. Eevalla on myös vahva ulkoilmajohtamisen opettamisen kokemus. Tästä osaamisesta saivat puolestaan osansa toisen vuoden tutkinto-opiskelijat Leadership in Adventure Education -opintojaksolla, jossa keskiössä olivat esimerkiksi johtajan kompetenssit ja niiden kehittäminen.

Yhteistyö ja verkostoituminen jatkuvat

Vierailujen anti tulee konkretisoitumaan lähitulevaisuudessa. Tammikuussa 2020 yksi opiskelija lähtee Norjaan Nord Universityn Bodøn kampukselle vaihto-opiskeluun keväksi. Maaliskuussa 2020 puolestaan Traleen ja Humakin opiskelijaryhmät kokoontuvat ja osallistuvat yhteiseen intensiiviiviikkoon Metsäkartanon nuorisokeskuksessa. Lisäksi FINLAV – Suomen Lumivyörykoulutus -järjestelmän kouluttajat pääsevät nauttimaan Alaskan lumivyöryopeista Eeva Latosuo tähdittämän webinaarin muodossa osana avoimen AMK:n opintoja.

Dave Gaughran reflektoi kiipeilykokemusta.
Kuva: Eeva Mäkelä.

Eeva Latosuo neuvoo lajiteknisessä taidossa pienryhmää. Kuva: Eeva Mäkelä.

Kalle Pulli tapaa kollegan ja vaihtaa ajatuksia ulkoilma-pedagogiikasta. Kuva: Eeva Mäkelä.

OPIKELIJASTA OPETTAJAKSI – VALMENNUSTA TKI-HANKKEESSA

Paula Kostia

Kulttuurituottajien työmahdollisuudet ovat moninaiset, ja tässä kirjoituksessa avaan omaa polkuani pianonsoitonopettajasta ja kulttuurialan sekatyöläisestä kohti opettajuutta Humakissa. Miten tässä nyt näin kävi?

TKI on tutkimista, kehittämistä ja innovaatioita. Itse pääsin tutustumaan näihin kaikkiin osa-alueisiin Lights On! -hankkeen harjoittelussa. Erityisesti vuorovaikutteinen verkostoyhteistyö ja ilmiöpohjainen oppiminen olivat itselleni antoisia kokemuksia ja toivat uutta näkökulmaa työelämässä tarvittaviin taitoihin. Aloittaessani kulttuurituottajan opinnot törmäsin monen aikuisopiskelijan tavoin kysymykseen, kuinka pystyisin yhdistämään harjoittelujaksot aikataulullisesti työ- ja perhe-elämään. Hankeharjoittelusta löytyi aikataulullisesti tähän ongelmaan sopiva ratkaisu, mutta olin kiinnostunut hanketyöstä muutenkin. Olin jo työelämässä todennut, että hankeosaamisella on kysyntää.

Työelämän työkalut

Halusin haastaa itseäni opintojen aikana ja lähdin tietoisesti tutustumaan uusiin juttuihin, kun siihen oli mahdollisuus. Niinpä en halunnut ahotoida ja opinnollistaa kaikkea mahdollista, vaan hain nimenomaan uusia aluevaltauksia. Ja sitä myös sain. Aloitin hyppäämällä syvään päähän eli lupauduin tekemään Lights On! -hankkeen maksatushakemuksen, koska sen saattoi tehdä kesällä ja joustavalla aikataululla. Vain tuloksella oli tiukka deadline, mutta siitä en ymmärtänyt olla huolissani. Ensimmäisen harjoittelujakson jälkeen huomasin olevani mukana hankkeen tapahtumatuotannossa, pelitestauksessa, markkinoinnissa, kouluttamisessa, tuotteistamisessa jne. Tein hankkeessa useamman harjoittelun, ja lopulta olin jo osa hanketiimiä. Tästä luonnollisena jatkumona tein myös opinnäytetyöni hankkeesta. Siinä tutkin projektin aikana kehitetyn mobiilipelin käyttäjäkokemuksia. Tässä vaiheessa olin jo edennyt kauaksi mukavuusalueiltani.

Mobiilipelin toimivuutta testaamassa Keila-Joassa yhdessä Lights On! -projektipäällikön Nina Luostarisen kanssa. Kuva: Lagle Heinmaa.

Rapola palaa -tapahtumassa jakamassa Lights On! -mobiilipelin esitteitä. Kuva: Nina Luostarinen.

Valmennusta ja mentorointia

Lights On! -hankkeesta muodostui kokemus, jonka aikana opin lukemattomia uusia taitoja. Itselleni oli mieluista yllätys, kuinka käytännönläheistä työtä pääsin hankkeen aikana tekemään. Työelämälähtöinen pedagogiikka tarjosi mahdollisuuden kokea erilaisia työskentelytapoja ja tavata tekijöitä myös kulttuurialan ulkopuolella. Välillä naamioiduin myös Metsähallituksen työntekijäksi.

Hanketyö mahdollisti minulle harjoitteluiden tekemisen joustavalla aikataululla, perehtymisen itselleni täysin uusiin asioihin turvallisessa ja kannustavassa ilmapiirissä, hyvän ohjauksen sekä kokeneen hankeasiantuntijan mentoroinnin. Pääsin näkemään lähietäisyydeltä, kuinka erilaisista kokeiluista oppii ja kuinka ilman rohkeaa yrittä-

mistä ja innovointia ei syntyisi uusia ideoita. Opin myös, kuinka kokeiluun ja kehittämiseen kuuluu myös se, että välillä otetaan käyttöön varasuunnitelmat.

Lights On! -kokemukseni huipentui marraskuussa 2019, kun pääsin esittelemään mobiilipeliä kansainväliseen ICE-RI (12th annual International Conference of Education, Research and Innovation) -konferenssiin Sevillan yhdessä TKI-lehtori Nina Luostarisen kanssa. Sevillassa mietin välillä, miten vasta vuosi sitten kirjoitin aiheesta opinnäytetyötä ja yritin ottaa aihetta haltuun – ja nyt olen konferenssissa asiantuntijana esittelemässä mobiilipeliä! Työskentely Humakin hankkeessa antoi minulle erinomaisen mahdollisuuden kehittää uusia työelämäkompetensseja ja kokea asiantuntijayhteisön tuen omalla oppimisen polullani.

Iceri-kuva.

KIELELLINEN SAAVUTETTAVUUS NOUSEVANA YHTEISKUNNALLISENA TRENDINÄ

Riikka Tumelius | Tytti Koslonen

Humakissa tulkkausalan koulutuksen muutos heijastelee ja tukee suurempaa yhteiskunnallista muutosta vuorovaikutuksen ja osallisuuden suhteen. Saavutettavuus, yhdenvertaisuus ja osallisuus ovat nousseet vahvoiksi teemoiksi yhteiskunnan toimintaa ohjaavissa määräyksissä ja suosituksissa, vaikka kehityskulku välillä vaikuttaakin hitaalta. Vuonna 2006 YK:n yleiskokous hyväksyi yleissopimuksen vammaisten oikeuksista, joka astui voimaan Suomessa vuonna 2016. Yleissopimus on vaikuttanut lainsäädäntöön EU-tasolla. Se on ollut vaikuttamassa itsemäärää-

misoikeuden ja saavutettavuusasioiden vahvemmassa huomioimisessa myös Suomen lainsäädännössä.

Euroopan parlamentin vuonna 2016 julkaisema saavutettavuusdirektiivi on tullut voimaan vuonna 2019. Viranomaisten tulee huolehtia, että digitaaliset palvelut, netisivut ja mobiilisovellukset ovat saavutettavia käyttäjän kuulosta, näöstä, motorisista vaikeuksista tai toimintarajoitteista huolimatta syksyyn 2020 mennessä. Viestinnän ja tiedotuksen tulee olla monikanavaista ja pyrkiä selkeään kieleen. Tiedottamisen tulee tapahtua puhutuilla ja

viitotuilla kielillä, sähköisten palvelujen on oltava aidosti saavutettavia ja saatavilla tulee olla tulkkipalveluja.

Saavutettavuus näkyy Suomen uudessa hallitusohjelmassa läpäisevänä teemana. Kielipolitiikan luominen on nostettu esiin omana tavoitteenaan. Siinä huomioidaan vahvasti niin suomalainen kuin suomenruotsalainen viittomakieli, jonka eteen on tehty paljon työtä myös Humakissa. Hallitusohjelma linjaa saavutettavuudesta elämän eri osa-alueilla niin sosiaali- ja terveysasioiden, kulttuurin, liikunnan, nuorisoasioiden, koulutuksen kuin liikenteen näkökulmasta. Erikseen painotetaan kansalaisten oikeutta monipuoliseen, moniääniseen ja luotettavaan tietoon.

Ohjelmateksteistä käytäntöön

Koulutuksessamme pyrimme ennakoimaan muuttuvia tarpeita pitämällä johtajatuksina vuorovaikutuksen moninaiset resurssit ja toiminnan muuttuvissa, moninaisissa ympäristöissä. Kahden ensimmäisen vuoden aikana opiskelijat pääsevät haastamaan omia kielikäsitteisiään ja kasvattamaan tietouttaan kielestä moninaisena, muuttuvana ilmiönä esimerkiksi oppimiskokonaisuuksissa Kohti vuorovaikutusosaamista (20 op) ja Kielellinen moninaisuus (15 op). Se on näkynyt myös opiskelijapalautteessa, jossa on kiitetty kielinäkemysten avartamisesta, kielitietoisuuden lisäämisestä ja oman kielisuhteen pohdintaan rohkaisemisesta (opintojakson NK01 palaute).

Yhteiskunnallista toimintaa ohjaavat säädökset ja ohjelmatekstit tulevat näkyviksi tekemässämme työssä erilaisten tulkkien koulutuksessa ja työelämän tarpeiden arvioinnissa. Arjen vuorovaikutustilanteet ovat nykyään jatkuvassa muutoksessa teknologisen kehityksen myötä. Ihmiset ja organisaatiot ottavat käyttöön erilaisia laitteita ja sovelluksia, joita hyödynnetään vuorovaikutustilanteissa. Teknologinen muutos vaikuttaakin paljon arjen vuorovaikutukseen, ja tulkkauksen ja kielellisen saavutettavuuden ala elää murroksen aikaa. Digitaalisten palveluiden kehittyminen puhuttaa. Onkin tärkeää, että me humanistiset toimijat tuomme aktiivisesti osaamistamme kehitystyöhön.

Vahva multimodaalisen vuorovaikutuksen osaaminen antaa pohjan tarkastella erilaisia vuorovaikutustilanteita ja havainnoida niiden saavutettavuutta sekä tuoda esiin hyviä käytänteitä. Tämä näkyy myös hanketoiminnassamme, jossa olemme tarttuneet näihin haasteisiin. Olemme esimerkiksi tuottaneet Kuvakom-kuvakommunikaatiosovelluksen alun perin vastaanottokeskusten tarpeisiin. Se on kuitenkin herättänyt kiinnostusta myös erityisesti terveydenhoitoalalla.

Hankkeissamme opiskelijat ovat päässeet kasvattamaan osaamistaan, kun olemme integroineet hanketyötä opetukseen. Opetussuunnitelmatyössä hankeintegraatio tuotti ongelmia ja jäi kevyeksi, mutta olemme kuitenkin löytäneet toimivia käytänteitä. Opiskelijat ovat esimerkiksi päässeet tekemään kommunikointitauluja ja tilojen kuvitusta, haastattelevaan ja tekemään kyselyitä viittomakielellä tai kuvakommunikaatiota ja selkokieltä hyödyntäen sekä tekemään opinnäytetöitä hankkeiden sisällä. Jatkoa ajatellen näitä kokemuksia hyödynnetään uusia hankesuunnitelmia tehtäessä.

Kielellistä saavutettavuutta tuottamassa

Kehitteillä olevissa hankeideoissamme näkyvät vahvana saavutettavuuden, kielitietoisuuden ja laajan kielinäkemysten teemat uusiutuvan lainsäädännönkin kannustamana. Saavutettavuuslait vaativat julkisia toimijoita tuottamaan myös verkkosisältönsä saavutettavuushuomioiden. Monet sisällöt pohjaavat kuitenkin kirjoitettuun tai puhuttuun (suomen) kieleen, eikä teknologian suomia mahdollisuuksia vielä osata hyödyntää täydellä teholla.

Kielellinen saavutettavuus on tärkeässä roolissa, kun mahdollistetaan haavoittuvassa asemassa olevien osallisuutta ja osallistumista yhteiskunnan toimintaan, oli kyse sitten arkipäiväisistä toiminnoista, koulutuksesta, työelämästä tai osallistumisesta poliittiseen päätöksentekoon. Kielellinen saavutettavuus onkin tärkeässä osassa ihmisoikeuksien, kuten itsemääräämisoikeuden, toteutumisessa, sillä ihmisillä tulee olla samat oikeudet ymmärtää, tulla ymmärretyksi ja osallistua toimintaan. Koulutuksessamme viittomakielten ja puhevammaisten tulkkauksen asiantuntijuuden lisäksi hankittu vuorovaikutus- ja kommunikaatio-asiantuntijuus on muidenkin kuin erityisryhmien hyödynnettävissä. Sitä voi käyttää esimerkiksi eri viranomaisten ja erilaisten julkisten tahojen tukena, jotta muun muassa saavutettavuusdirektiivi maassamme toteutuu.

KIELELLINEN SAAVUTETTAVUUS JA TULKKAUS OSALLISUUDEN SEKÄ ITSEMÄÄRÄÄMIS- OIKEUDEN EDISTÄJINÄ

Tytti Koslonen | Riikka Tumelius

Koulutamme kielellisen saavutettavuuden ja tulkauksen koulutuksessa ammattilaisia, jotka pystyvät toimimaan monipuolisissa vuorovaikutukseen, kommunikaatioon, saavutettavuuteen ja tulkkaukseen liittyvissä työtehtävissä yhteiskunnan eri osa-alueilla. Mahdollisuus osallisuuteen edellyttää aina toimivaa kommunikaatiota ja/tai kieltä. Kielellisesti saavutettava yhteiskunta edistää osallisuutta ja itsemääräämisoikeuden toteutumista ja koskettaa jokaista yhteiskunnan jäsentä. Uusi opetussuunnitelmamme on käytössä toista vuottaan. Toisen vuoden opiskelijoiden erikoistuminen on alkanut. Helsingissä he kehittävät taitojaan viittomakielen tulkin ammattiin ja Kuopiossa puhevammaisten tulkin ammattiin.

Laaja kielikäsitys ja kielitietoisuus toiminnan taustalla

Käytössä olevaan opetussuunnitelmaan on tehty suuria muutoksia aiempaan nähden, mutta hyvin toimivia käytänteitä on säilytetty. Suurin muutos on multimodaalisen vuorovaikutuksen käsitteen ottaminen opetussuunnitelman punaiseksi langaksi, mikä yhdistää Helsingin ja Kuopion koulutuksia ja mahdollistaa koulutusyhteistyön. Tulkkausalan yhteiset opinnot tuovat molempien paikkakuntien opiskelijat yhteen esimerkiksi opintojaksolla VV02 Kasvokkaiset ja teknologiavälitteiset vuoro-

vaikutustilanteet. Opintojaksolla on hyödynnetty verkko-oppimisen välineitä ja hanketoimintaa. Opiskelijat ovat päässeet muun muassa kehittämään kuvakommunikaatiota vastaanottokeskuksien tarpeisiin (ks. tämän julkaisun artikkeli KUVAKO), ja myös työelämän edustajat ovat antaneet kiittävää palautetta opiskelijoiden tekemästä työstä.

Humak järjestää myös kaikille opiskelualoille yhteisiä opintokokonaisuuksia. Tulkkaus vastaa opintojaksosta VV01 Viestintä- ja kommunikaatio-osaaminen, joka järjestetään kokonaan verkkovälitteisesti. Yhteisellä verkko-oppimisalustalla opiskelijat kohtaavat muun muassa webinaareissa ja verkkokeskusteluissa. Siellä he pääsevät jakamaan oppimaansa ja pohtimaan sisältöjä omien opintojensa valossa. Yhteiset opintojaksot asettavat haasteita oppimisen eriyttämiselle opintoalan mukaan mutta toisaalta tuovat opiskelijallekin mahdollisuuden tutustua eri alojen näkökulmiin. Jokainen ihmisten parissa toimiva tarvitsee kielitietoisuutta, jotta osaa tukea osallisuutta laaja-alaisesti.

Opintojen työelämäyhteys

Edellisen opetussuunnitelman hyvistä käytänteistä on säilytetty esimerkiksi verstaasviikot. Se on harjoitteluopintojaksojen päätteeksi lähiopetuksessa toteutettava tiivis kokonaisuus, jossa harjoitteluissa opittu käytännöksi koetaan teorian. Opiskelijat pääsevät jakamaan harjoittelujen antia toisilleen lehtoreiden ja työelämän asiantuntijoiden läsnä ollessa. Ohjelmassa on muun muassa eri alojen asiantuntijaluentoja valtion laitosten ja yritysten näkökulmasta sekä hankkeiden seminaareja, joihin koko Humakin tulkikoulutuksen väki opiskelijoineen osallistuu. Myös tulkin ammattiin kuuluvat päättötäidonnäytteet (viittomakielen tulkkaus, kirjoitustulkkaus, viitottu puhe, tulkkaus kuurosokeille, tulkkaus puhevammaisille) järjestetään verstaasviikkojen yhteydessä. Opiskelijoilta saadun palautteen perusteella verstaasviikot on mielekäs tapa koota koettua ja opittua yhteen. Monipuolinen ohjelma ja tiivis työelämäyhteys ovat saaneet kiitosta opiskelijoilta.

Työelämälähtöisyys on vahvistunut uudessa opetussuunnitelmassa myös hankeintegraation myötä. Hanketoiminnan integrointi opetukseen tuottaa kuitenkin haasteita, kun molemmissa on omat tavoitteensa, joiden pitäminen samassa linjassa ja aikataulussa on joskus vaikeaa. Parhaimmillaan hankkeissa tehty opiskelijatyö on hyvin hedelmällistä ja mielekästä. Opiskelija voi saada kokemusta kehittämistyöstä osallistumalla pienempien kokonaisuuksien toteuttamiseen, kuten kommunikointitaulujen tuottamiseen KUVAKOssa tai haastattelujen tekemiseen VANUPO- ja Kielettömänä kaupungissa -hankkeissa.

Hankkeissa tehdään usein myös opinnäytetöitä, kuten tänä vuonna VISN-hankkeessa.

Uuden opetussuunnitelman myötä Kuopiossa on avautunut valtavasti uusia harjoittelupaikkoja. Sellaisia ovat esimerkiksi asumisyksiköt ja erilaiset tapahtumat, ja niiden myötä opiskelijat pääsevät pois luokkahuoneesta aitoon työelämään. Mahdollisuudet ovat lähes rajattomat, sillä kielellinen saavutettavuus koskettaa kaikkea sosiaalista toimintaa ja kaikkia yhteiskunnallisia toimijoita. Uusi opetussuunnitelma on mahdollistanut myös pidemmät harjoittelut entistä joustavammin. Tulevaisuudessa Kuopiossa voisi harkita koko syksyn mittaisia harjoittelujaksoja yhteisöpedagogien ja kulttuurituottajien tapaan.

Aitoja kohtaamisia oppimiseen

Opiskelijamme arvostavat aitoja kohtaamisia, joita opintojen aikana syntyy, ja niitä myös toivotaan enemmän. Aidossa vuorovaikutuksessa viittomakielisten, puhetta tukevia tai korvaavia kommunikaatiokeinoja käyttävien tai muuta kuin suomen kieltä äidinkielenään puhuvien kanssa uuden oppiminen ja omien, kehittyvien taitojen haastaminen mahdollistuvat mielekkäällä tavalla. Aitoja kohtaamisia ja hyvää vuorovaikutusta syntyy myös lähiopetuksessa, esimerkiksi kun opettamassa on henkilöitä, joilla itsellään on kielellinen erityisvaikeus tai jotka ovat äidinkieleltään viittomakielisiä.

Arvioimme uuden opetussuunnitelman toteutusta myös siltä kannalta, tuottaako se tarpeeksi vahvan pohjan suomalaisen viittomakielen ja tukiviittomien osaamiselle. Vahva viittomakielen taito on tärkeä paitsi viittomakielen tulkeille myös puhevamma-alalla toimiville, sillä se tukee viitotun puheen ja tukiviittomien käyttöä ja asiakaskuntaan voi kuulua myös kuuroja kehitysvammaisia. Tulkin tehtävien ja tarvittavien taitojen moninaisuus onkin haaste, jonka kanssa täytyy tasapainoilla. On pohdittava, mitkä taidot ovat ammattitaidon ytimessä, jonka ympärille opiskelijat voivat rakentaa itselleen sopivan osaamisen tulevaan työelämään. Tulkin työtehtävät ja asiakaskunta ovat moninaisia, joten tarvetta on monenlaisille osaajille.

TULEVAISUUDEN YRITYSPALVELU RAKENTUU VIRTUAALISESTI VERKOSTOISSA

Leena Janhila

Elokuusta 2019 lähtien Humakin ylläpitämän luovien alojen yrityspalvelun ja yrittäjyyden oppimisympäristö Creven koko palvelutarjonta on ollut saatavilla verkossa, virtuaalisesti – ja vain virtuaalisesti. Luovien alojen palvelujen, aloittavien yrittäjien palvelujen, vertaistuen, ohjauksen ja oppimisen rakentaminen verkkoon ja virtuaalisiin ympäristöihin nostaa esille vahvoja mielipiteitä ja tunteita. Se saattaa myös herättää pelkoa ja huolta siitä, voiko aidosti hyödyllisiä, ymmärrystä ja vuorovaikutusta luovia palveluja tuottaa vain verkossa vai jääkö jotakin olennaista puuttumaan.

Humak käynnisti keväällä 2018 yhdessä kuuden osatoiteuttajan kanssa valtakunnallisen Creve 2.0 -hankkeen (ESR, Luovaa osaamista -ohjelma), jonka tarkoituksena on rakentaa Suomeen luovien alojen yrityspalvelurakenne. Kyseessä on verkostomainen toiminta, jonka avulla ja digitaalisuutta hyödyntäen voidaan jakaa osaamista ja lisä-

tä kiinnostusta yrittäjyyteen. Samalla halutaan avata luovien alojen yrittäjille mahdollisuuksia liiketoiminnan kehittämiseen. Lisäksi pyritään lisäämään yrittäjien, kehittäjien, neuvojien ja opettajien ymmärrystä luovan osaamisen – kuten muotoilun tai peliosaamisen – hyödyntämisestä liiketoiminnassa mitattavin tuloksin.

Creve on toiminut Turun seudulla jo yli 10 vuotta. Hautomopalveluista käynnistynyt luovien alojen yrityspalvelu on kehittynyt viimeisten vuosien aikana kattavaksi luovien alojen yrittäjyyden oppimisympäristöksi. Luovien alojen yrittäjien liiketoiminnan ja yrittäjyyden kehittämisen lisäksi se palvelee muidenkin alojen yrityksiä auttaen niitä kehittämään toimintaansa ja kasvattamaan kilpailukykyään luovan osaamisen avulla. Merkittävin muutos on nyt kuitenkin vasta aluillaan. Creven palvelutarjonta on kehitetty virtuaaliseksi verkkopalveluksi aina neuvonnasta koulutuksiin ja hautomopalveluihin asti.

Palvelutuotanto on niin ikään suuren muutoksen edessä, ja jatkossa luovien alojen palveluja tuotetaan valtakunnallisen palvelutuottajaverkoston kautta. Verkostoon kuuluu korkeakouluja, toisen asteen oppilaitoksia, julkisen ja yksityisen sektorin yritysneuvoja, luovien alojen yrittäjiä, taiteilijoita sekä luovien alojen kattojärjestöjä ja organisaatioita. Crevestä on muodostumassa kattobrändi, jonka alla eri tahot jakavat osaamistaan.

Digitaalinen palveluympäristö mahdollistaa alueellisten osaamisten yhteen tuomisen ja jakamisen valtakunnallisesti. Ajatuksena on, että alueelliset – ja yrittäjien kannalta usein myös merkittävimmät – kohtaamiset, palvelut, osaaminen ja kontaktit jatkuvat ja kehittyvät. Virtuaalinen taso yhdistää nämä parhaat alueelliset osaamiset alue-rajoiden yli hyödynnettäviksi. Eri alueilla voi olla erityistä luovien alojen yrittäjyysosaamista, jonka jakaminen on tärkeää. Tässä apuna ovat Creven tarjoamat verkko- ja virtuaaliset alustat sekä valtakunnallinen verkosto. Esimerkiksi luovien alojen ryhmäneuvontaa on syksystä 2019 lähtien toteutettu verkoston kautta verkkoympäristössä. Yrittäjyyden eri aihepiireihin teemoitellut, fasilitoidut keskustelut ovat olleet hyvä mahdollisuus kehittää ja jakaa osaamista.

Ryhmäneuvontakeskusteluja ovat olleet vetämässä Humakin yrittäjyyden asiantuntijoiden lisäksi muun muassa muotoilijat, luovien alojen yrittäjät, korkeakoulujen edustajat ja yritysneuvojat. Lisäksi Business Finland, ELY-keskus, AVEK ja AGMA ovat järjestäneet luovien alojen rahoitukseen ja kehittämiseen liittyviä ryhmäneuvontoja Creven kanssa verkkoneuvontana. Palvelutuottajaverkosto on kasvanut aktiivisesti, ja esimerkiksi juuri ryhmäneuvontojen vetäjiä on ollut helppo saada mukaan. Osaamisen jakaminen koetaan tärkeäksi, ja samalla myös keskustelujen vetäjillä on mahdollisuus kehittää omaa osaamistaan osallistujien kanssa. Ajatuksena onkin ollut, että ryhmäneuvontakeskustelut ovat mahdollisuus yrittäjien, neuvojien ja opettajien osaamisen jakamiselle ja kehittymiselle suuntaan ja toiseen.

Vuoden 2020 aikana Creven digitaaliset palvelut kehittyvät edelleen, kun käyttöön julkaistaan luovien alojen yrityspalvelujen mobiilisovellus. Sovelluksen avulla ovat tavoitettavissa kaikki Creven tarjoamat luovien alojen yrityspalvelut ja alueelliset palveluntuottajat sekä valtakunnallinen yrittäjäyhteisö. Lisäksi Crevessä testataan ja kehitetään XR:n ja AI:n mahdollisuuksia olla tukemassa verkko-oppimista, vuorovaikutusta, saavutettavuutta sekä tiedon jakamista ja arviointia.

Virtuaalisina verkkopalveluina tuotettavat palvelut on myös opinnollistettu. Tällä on haluttu varmistaa, että yrittäjyydestä kiinnostuneet opiskelijat voivat hyödyntää palveluja jo opintojensa aikana ja liittää oman yritystoi-

mintansa suunnittelun (esim. ryhmäneuvontatilaisuuksia) osaksi opintojaan. Luovuus ja liiketoiminta -kurssit eli nk. esihautomovaiheen koulutukset ovat niin ammattikorkeakoulujen tutkinto-opiskelijoiden saatavilla valtakunnallisesti Campus Online -koulutuspaletin kautta kuin avoimen kentän yrittäjien, yrittäjyydestä kiinnostuneiden ja toisen asteen opiskelijoiden saatavilla Humakin avoimen AMK:n kautta.

Myös hautomopalvelu on tarjolla opinnollistettuna virtuaalihautomona sekä korkeakouluopiskelijoille, toisen asteen opiskelijoille että avoimen AMK:n kautta luovien alojen yrittäjille. Myös yrittäjät kokevat opinnollistetun palvelun hyödylliseksi siitä saatavien korkeakoulusuoritusten vuoksi. Jatkossa myös eri alojen yrittäjille, neuvojille ja opettajille suunnattu strategisen muotoilun osaamiskiihdyttämöohjelma opinnollistetaan yhdessä korkeakouluverkoston kanssa. Virtuaalisten verkkopalvelujen mahdollisuudet ja vahvuus ovatkin juuri valtakunnallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa. Jatkossa myös ryhmäneuvontoja tuotetaan yhteistyössä kansainvälisen luovien alojen verkoston kanssa, jolloin osaamista voidaan jakaa myös muiden maiden asiantuntijoiden ja yrittäjien välillä.

 Creve 2.0

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

taito ÖSTERBOTTEN
ÖSTERBOTTENS HANTVERK RF

A? Centre of Excellence
in Laser Scanning Research

YRITYS- NEUVONNAN UUSI AIKA NEUVONTAA YHTEISÖLLISESTI VERKOSSA

Markus Suomi

Creven tarjoama yritysneuvonta luovien alojen yrittäjille on siirtymässä verkkoon. Lisäksi yksilöneuvonnasta ollaan siirretty ryhmämuotoiseen neuvontaan. Yhteystekniikan kehitys tarjoaa hyvät puitteet verkkoneuvonnalle, ja palvelu on otettu hyvin vastaan. Avoimuus ja vertaistuki ovat isossa roolissa verkossa tapahtuvassa yritysneuvonnassa.

Yritysneuvonnalla on Suomessa perinteitä 1980-luvulta lähtien (Uusyrittäjäkeskus 2019). Yrittäjyyttä suunnitteleville suunnattu maksuton palvelu on tarpeellinen, ja sille on ollut kysyntää yritysneuvonpisteissä ympäri Suomen. Kymmenet tuhannet asiakkaat ovat saaneet yrittäjäuransa alkuvaiheeseen tukea asiantuntija-avun muodossa.

Palvelu on aina perustunut samanlaiseen toimintamalliin: yrittäjyyttä suunnitteleva on voinut varata itselleen ajan, minkä jälkeen hän on tavannut yritysneuvojan. Kysymykset ovat liittyneet pitkälti samoihin teemoihin: yrityksen perustamiseen, starttirahaan, asiakashankintaan, myyntiin ja markkinointiin jne. Jokaisen perustajan kanssa on käyty lähes samansisältöinen keskustelu.

Toisaalta neuvottavien toimialat ovat usein sijoittuneet ns. perinteisille aloille, kuten kauppa, valmistava teollisuus tai asiantuntijapalvelut. Haastavammat kandidaatit ovat löytyneet luovilta aloilta, kun vastaavaa toimintaa tai palvelua ei ole aikaisemmin ollut olemassa. Hyvässä tapauksessa asiakas on osattu ohjata eteenpäin luovien alojen erityisneuvonnan

piiriin, huonossa tapauksessa yritysidea on saattanut tynähtää jo tässä vaiheessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2017) on nostanut luovat alat taloudellisesti merkittäväksi toimialaksi Suomessa. Humanistisen ammattikorkeakoulun luovien alojen yritysneuvonta Creve on toiminut jo vuodesta 2009, ja sen toiminnoissa palvelee vuosittain satoja asiakkaita. Palvelun toimintoja kehitetään parhaillaan ESR-rahoitteisessa kehittämishankkeessa. (Creve 2019.) Osana hanketta on lanseerattu verkossa toteutettavat virtuaaliset ryhmäneuvonnat yrittäjyyttä suunnitteleville luovien alojen toimijoille.

Verkossa tapahtuvat neuvontatilaisuudet on teemoitettu esimerkiksi myynnin ja markkinoinnin, asiakkuuksien ja talouden aiheisiin. Osallistujat ilmoittautuvat valitsemansa teeman neuvontapajaan ja valmistelevat omaan toimintaansa liittyviä kysymyksiä. Verkkoympäristössä tapahtuvassa neuvontatilaisuudessa teeman kysymyksiä puretaan asiantuntijan johdolla. Yleensä esille nousevat haasteet ja kysymykset ovat useamman yrittäjän kohtamia ja osallistujat pystyvät jakamaan omia kokemuksiaan ja ratkaisujaan eri tilanteisiin. Neuvonnan asiantuntija toimii keskustelun kuljettajana ja tuo myös omia vinkkejään esille. Olennaisempaa on kuitenkin luottamuksellisen ja avoimen keskusteluilmapiirin aikaansaaminen.

Resurssitehokkuuden kannalta yhteisöllisesti toteutettavalla neuvonnalla on suuri merkitys, kun yksilöneuvonnasta ollaan siirretty ryhmäneuvontaan. Puolen vuoden kokemuksen perusteella optimaalinen ryhmäkoko liikkuu noin 5 henkilössä, jolloin saadaan aikaan hyvää vertaistukea mutta pystytään tarttumaan myös jokaisen omaan tilanteeseen ja omiin haasteisiin.

Yrittäjien kokemana selkeä hyöty ryhmämuotoisesta neuvonnasta on verkostojen luominen. Neuvonnoissa osallistujat vaihtelevat ja yksittäinen yrittäjä saattaa hyvin löytää useampia kontakteja, joiden kanssa voi tehdä yhteistyötä omassa toiminnassaan tai jotka voivat olla jatkossa merkittäviä vertaistuen kannalta.

– On hienoa kuulla muiden yrityksistä, tavoitteista ja ideoista. En ole yksin kysymysten ja ajatusten kanssa, kertoo tuore yrittäjä Fanni Maliniemi (2019) ryhmäneuvonnan eduista. – Halusin saada tukea, kannustusta ja vertaistukea yrittäjäksi lähtemiseen.

Erityisen helpottavana on otettu vastaan tieto, että lähes kaikki osallistujat painivat samantyyppisten ongelmien parissa. Yritystoiminnan käynnistäminen on usein yksinäistä puurtamista. Neuvontatilanteissa osallistujat huomaavat, etteivät ole haasteidensa kanssa yksin, ja saavat kuulla

muiden ratkaisuja vastaavissa tilanteissa. Tämä synnyttää usein pysyviä kumppanuuksia ja vertaistukikontakteja.

– Tällaiset kohtaamiset ovat osa yrittäjien verkostojen luomista. Yhdessä yrittäminen on tämän päivän juttu, huomauttaa Creveissä oman yrityksensä toimintaa suunnitteleva, yhteisöpedagogiksi Humakissa opiskeleva Saana Alanko (2019).

Myös neuvojan kannalta ryhmäkeskusteluissa on saatu aikaan hedelmällisiä tuokioita, joissa osallistujat jakavat omia kokemuksiaan ja osaamistaan aktiivisesti. Neuvojan rooliksi on muodostunut luentomaisen opettamisen sijasta syötteiden tarjoaminen sekä keskusteluun rohkaisu ja sen johdattaminen oikeaan suuntaan.

Creven toiminnan kehittämishankkeen tavoitteena on kerätä neuvontojen ympärille luovien alojen asiantuntijarinki, joka jatkaisi neuvontoja myös vuoden 2020 loppuun päättyvän hankkeen jälkeen.

Lähteet:

Creve 2019. Creve 2.0. Saatavana: <https://www.creve.fi/hankkeet/creve-2-0/> [viitattu 20.11.2019].

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017. Luova talous ja aineettoman arvon luominen kasvun kärjiksi. Luovat alat Suomen talouden ja työllisyyden vahvistajina -työryhmän raportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2017:18.

Uusyrittäjäkeskus 2019. Tietoa yhdistyksestä. Saatavana: <https://www.uusyrittäjäkeskus.fi/suk-ry/tietoa-yhdistyksesta/> [viitattu 14.11.2019].

Haastattelut:

Maliniemi, Fanni. Yrittäjä. Turku, 12.8.2019. Haastattelija: Leena Janhila.

Alanko, Saana. Opiskelija. Turku, 20.8.2019. Haastattelija: Leena Janhila.

Creve 2.0

LAAJENNETTU TODELLISUUS JA OPPIMINEN

Benny Majabacka

Onko uusista teknologioista todellista hyötyä oppisen tukena, vai onko kyse vain mielenkiintoisten laitteiden ja sovellusten ympärillä tapahtuvasta hypestä? Tutkimusten valossa opituista asioista syntyy vahvempi muistijälki, kun oppimistilanteeseen liittyy enemmän aistiärsykeitä (Vairimaa 2018). Lisäarvoa oppimiselle voidaan luoda XR-tekniikan kautta avautuvien vahvempien kokemusten, yksi-

tyiskohtien demonstraation, tarkoituksenmukaisen ympäristön luomisen, tehokkaamman vuorovaikutuksen, tilannekohtaisten valmiuksien ja kustannussäästöjen kautta. Suurin virhe teknologisissa uudistuksissa on kuitenkin ollut, ettei niitä käyttöönottaessa ole pyritty tarkastelemaan asioita opettajien tai ohjaajien perspektiivistä, vaan ne on tuotu opetustilanteeseen ulkoapäin, teknologisen katsantokannan dominoimina (Kiilakoski 2003).

XR (Extended Reality) eli laajennettu todellisuus on yläkäsite, joka tarkoittaa virtuaalisen, yhdistetyn ja lisätyn todellisuuden teknologioita. Tavallisesti näistä käytetään nimityksiä VR (Virtual Reality), MR (Mixed Reality), AR (Augmented Reality) ja AV (Augmented Virtuality). VR tarkoittaa virtuaalitodellisuutta. Se liitetään arkikäytössä useimmiten VR-laseihin ja niille suunniteltuun sisältöön. VR-laseilla mahdollistetaan virtuaalitodellisuuden kokeminen. Laseilla pyritään luomaan vahva immersio virtuaalimaailmaan, jotta tuntuisi siltä kuin katsoja itse olisi osa virtuaalista ympäristöä. VR-laseja on käytetty laajasti esimerkiksi tutkimus- ja asiantuntijatyössä, viihteessä, opiskelussa, kauko-ohjauksessa, viestinnässä, matkailussa, elämyspalveluissa ja etäläsnäolon tuottamisessa. Käytön jatkuvasta yleistymisestä voidaan havaita, että VR-laseista saattaa tulevaisuudessa tulla älypuhelisten tapaisia massatuotteita (Linturi 2017, 10).

Lisätty todellisuus (AR) esittää virtuaaliobjekteja reaali maailman päällä. Lisätty todellisuus on ollut käytössä koulutustyökaluna jo 1990-luvulla. Tällä hetkellä lisättyä todellisuutta hyödynnetään opetuskäytössä laajalti, koska teknologia on yleistynyt ja tullut tutuksi laajemmalle yleisölle eikä enää välttämättä vaadi kalliiden tietokoneiden laskentatehoa eikä virtuaalilaseja. Lisätyn todellisuuden sovelluksia voidaankin nykypäivänä käyttää tietokoneilla ja mobiililaitteilla. Lisäksi käytettävyyttä on parantunut huomattavasti viime vuosikymmeniin verrattuna, ja lisättyä todellisuutta käytetäänkin opetuksessa aina perusopetuksesta yliopistotasolle saakka (Chang ym. 2015). Linturin (2017) mukaan AR-tekniikka mahdollistaa luonnollisen vuorovaikutuksen todellisen maailman ja ympäröivien ihmisten kanssa. VR-lasien käyttö puolestaan pyrkii olemaan kokemuksena immersiiivisempi ja viemään käyttäjän virtuaalimaailmaan nimensä mukaisesti. AR-lasien sovellukset ovat siis paikkaan sidottuja ja auttavat läsnä olevan fyysisen ympäristön käsittelyssä ja hahmottamisessa. VR-lasien merkittävimmät sovellukset taas auttavat etäällä olevan tai kuvitellun ympäristön käsittelyssä. Laajennetun todellisuuden ympäristöt tarjoavat hyviä edellytyksiä oppimisen tueksi. Azuma (1997, 355–385) luettelee kolme lisätylle todellisuudelle tyypillistä piirrettä:

1. reaali maailman ja virtuaali maailman yhdistäminen
2. reaaliaikainen vuorovaikutus
3. kolmiulotteisessa maailmassa toimiminen.

Merkityksellinen oppimistehtävä yhdistää reaali maailman oppijan tietoihin ja taitoihin. Laajennetun todellisuuden tehokas käyttäminen opetuksessa lisää osallistujan kiinnostusta ja keskittymistä oppimistehtävään. Laajennettu todellisuus mahdollistaa sellaisten asioiden tarkastelun, joita ei pystyisi reaali maailmassa muulla tavoin niin hyvin havainnollistamaan (Wu ym. 2013, 41–49).

Laajennettu todellisuus lisää opiskelijoiden motivaatiota ja auttaa heitä tutkimaan olemassa olevaa ympäristöä (Sotiriou & Bogner 2008). AR-lasien oppimiseen tuomat hyödyt liittyvät oppimistuloksiin, kuten motivaatioon, oppimissaavutuksiin ja asenteeseen. Useat tutkimukset osoittavat, että AR:n käyttö koulutuksessa johtaa vahvistuneeseen oppimistulokseen (Akçayır & Akçayır 2017, 2). Pääkategoriat AR-tekniikan hyödyistä koulutusympäristössä ovatkin oppimistulokset, pedagoginen kontribuutio (osallistumisen asteen nousu ja hauskuus) sekä interaktio (Chang ym. 2015, 2; Ferrer-Torregrosa ym. 2015, 24). Liittämällä XR-tekniikat osaksi oppimisympäristöjä on mahdollista löytää hyötyjä monilla osa-alueilla. Selkeintä lisäarvoa saadaan esimerkiksi immersion, turvallisuuden tunteen, toiminnan demonstraation, motoristen ja henkisten valmiuksien hiomisen, vuorovaikutuksen sekä kustannussäästöjen kohdalla.

Lähteet

Akçayır, M. & Akçayır, G. 2017. Advantages and challenges associated with augmented reality for education: A systematic review of the literature. *Educational Research Review* 20, 1–11.

Azuma, R. 1997. *A survey of augmented reality*. Teleoperators and Virtual Environments 6. Malibu.

Chang, Y.-L., Hou, H.-T., Pan, C.-Y., Sung, Y.-T. & Chang, K.-E. 2015. Apply an augmented reality in a mobile guidance to increase sense of place for heritage places. *Journal of Educational Technology & Society* 18.

Ferrer-Torregrosa, J., Torralba, J., Jimenez, M., García, S. & Barcia, J. 2015. ARBOOK. Development and assessment of a tool based on augmented reality for anatomy. *Journal of Science Education and Technology*.

Kiilakoski, T. 2003. Hyvä isäntä, keho renki. Kriittisiä näkökulmia verkkopedagogiikkaan. *Aikuiskasvatus* 1/2003, 28–36.

Linturi, A. 2017. *Virtuaalitekniikka etäneuvonnassa. Katsaus VR- ja AR-tekniikkaan ja näiden mahdollisuuksiin vuorovaikutteisten etäneuvontapalveluiden kehittämiseksi*. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu.

Sotiriou, S. & Bogner, F. 2008. Visualizing the invisible. Augmented reality as an innovative science education scheme. *Advanced Science Letters*.

Vairimaa, R. 2018. Oppiiko VR-lasit päässä paremmin? Virtuaali- ja yhdistetty todellisuus ovat pian arkea opetuksessa. *Yliopisto-lehti* 1/2018.

Wu, H.-K., Lee, S., Chang, H.-Y. & Liang, J.-C. 2013. Current status, opportunities and challenges of augmented reality in education. *Computers & Education*.

LAAJENNETTU TODELLISUUS VIRTUAALISISSA OPPIMIS- YMPÄRISTÖISSÄ

Benny Majabacka

Laajennetun todellisuuden suurin etu on kyky luoda uppottava (immersoiva) hybridioppimisympäristö, joka yhdistää reaaliympäristön objektit ja digitaalisia objekteja (Dunleavy ym. 2009, 1). Hybridioppimisympäristö kannustaa ja tukee opiskelijoiden oppimistaitoja, kuten kriittistä ajattelua, ongelmanratkaisua ja toisistaan riippuvien vaativien tehtävien ratkaisua, yhdessä kommunikoiden. Osallistuja voi esimerkiksi VR-lasien kautta astua ympäristöön, joka pyrkii sulkemaan ulkopuoliset ärsykkeet pois mahdollisimman tehokkaasti. Tämä tapahtuu pääosin kuulo- ja näköaistiin liittyvien ärsykkeiden keskittämisenä olennaiseen. Myös liikkeellisten toimintojen tuominen mukaan on mahdollista, ja tällainen moniaistillinen osallistuminen aiheeseen häiriöttömässä tilassa luo vahvan oppimisjäljen. Virtuaaliympäristöön voi esimerkiksi rakentaa huoneen, jossa osallistujat ovat läsnä avatareina. Tällainen osallistumismuoto sisältää myös pelillisiä ja leikillisiä elementtejä, joita pidetään oppimisen prototyyppeinä (Laakso 2012, 4; Kettunen 2014, 4). Virtuaalisen oppimisympäristön streamaaminen 360-videolähetyksenä luo mahdollisuuksia laajemmalle kokemiselle. Tämä voidaan nähdä lisänä käyttäjäkokemukseen – ei välttämättä uuden oppimisen suorana jatkumona. 360-video sisältää mahdollisuuden tarkastella objekteja eri perspektiiveistä.

XR-teknologioita käyttämällä voidaan vaikuttaa osallistujan tunnekokemukseen. Luotujen ympäristöjen kautta on mahdollista luoda puitteita hämmästykselle, yllätykselle, ihmetykselle ja ennen kaikkea turvallisuuden tunteelle. Turvallisuuden tunne on leikin ja kokeilun ohella tärkeä oppimisympäristöjen elementti. Lisätyn tai virtuaalitodellisuuden kautta voidaan esimerkiksi luoda osallistujalle tuttuja tai miellyttäviä ympäristöjä (Hatakka & Nyberg 2009, 6–8). Koettuja todellisuuksia voidaan rakentaa tilannesidonnoisesti tukemaan haluttua tunnetilaa. Jo pelkästään musiikin kuuntelu vaikuttaa vahvasti aivotoimintaamme ja voi esimerkiksi luoda mielihyvän tunteita (Blood & Zatorre 2001).

Useiden tutkimusten tuloksissa on todettu, että tieto tulisi pystyä sitomaan aitoihin stimulaatioihin, jotta siitä tulee oppijoille merkityksellistä (Knobelsdorf 2015). Tietoa opitaan, sisäistetään ja sovelletaan siten, että tiedolle tulee arvo ja merkitys opituksessa kontekstissa (Golonka ym. 2014, 75). Tilannesidonnoinen oppiminen voi simuloida autenttista tai virtuaalista tilannetta, johon oppija voi törmätä arjessaan (Anderson ym. 1996, 25). AR-sovellusten kautta on luotavissa hyödyllisiä malleja erilaisten toimintojen esittelyyn. Esimerkiksi tiloja, huoneita tai muita fyysisiä ympäristöjä voidaan mallintaa. Myös laitteiden tai järjestelmien esittelyyn voidaan laajennetun todellisuuden avulla tuoda uusia ulottuvuuksia, joiden kautta sisältö ja tarkoitus hahmottuvat helpommin. Myös 360-videokuvausta voidaan hyödyntää tilojen tai objektien esittelyssä.

XR-teknologioiden avulla oppija voi perehtyä kohteeseen virtuaalisesti ennen todellista tilannetta. Tätä on hyödynnetty muun muassa biologian ja metsätieteiden saralla (Vairimaa 2018). Valmistautumista voi tehdä virtuaalisessa maailmassa myös henkisten tai esityksellisten taitojen alueella. Virtuaalitekologioiden hyödyntäminen tuo myös ei-teoreettisille oppijoille ja osallistujille mahdollisuuden omaksua abstrakteja kokonaisuuksia. Virtuaaliin oppimistilanteisiin voi ottaa mukaan yhdistetyn todellisuuden elementtejä esimerkiksi näyttämällä videoita, joissa valmentaja mallintaa kertomaansa virtuaalitodellisuudessa.

Kohtaamistilanteisiin liittyy aina vuorovaikutus. Ryhmässä tapahtuva verkko-opiskelu tai valmennus ei aina ole helppoa esimerkiksi tuntemattomien henkilöiden kohtaamisesta aiheutuvista jännitteistä johtuen. Myös fyysinen läsnäolon puute voi tuoda haasteita keskusteluun. Uudet teknologiat, esimerkiksi avatarien käyttö, luovat mahdollisuuksia vuorovaikutuksen tehostamiseen. Tietyn roolin takana toimiminen voi jossakin tilanteessa olla vähemmän haasteellista (Pohjoismaiden ministerineuvosto 2010, 25). Erilaisten monimediallisten viestien lähettämällä voi vahvistaa sanottavaansa tai esitettävää asiaa. Esimerkiksi VR-lasien käyttöön liittyy leikinomaisuus, jonka kautta kynnyks vuorovaikutukseen madaltuu ja toimintaa voidaan lähtökohtaisesti ohjata hauskaan suuntaan.

Laajennettujen todellisuuksien kautta eri puolilla Suomea tai ulkomailla oleville suurillekin valmennettaville ryhmille voidaan demonstroida käytännönläheisesti esimerkiksi jotakin sovellusta, työkalua tai laitetta ilman kustannuksia, jotka syntyisivät matkustamisesta tai asiantuntijoiden liikkuttamisesta. Virtuaalitodellisuuteen voi luoda mallinnuksia yhtä lailla mikroskooppisen pienistä kuin jättimäisistäkin asioista (Holopainen 2018).

Edellä on lyhyesti visioitu joitakin tapoja, joilla oppimistilanteen tueksi voitaisiin tuoda lisäarvoa XR-teknologian kautta. Jokaista esitettyä kohtaa tulisi luonnollisesti tarkastella tarkemmin ja etsiä lisää potentiaalisia tapoja

hyödyntää teknologiaa. Tarpeellista olisi myös kartoittaa ja analysoida toimintojen käyttöön liittyviä riskejä. Mitä konkreettisemmin abstrakteja asioita voi lähestyä, sitä monipuolisempi joukko ihmisiä voi ottaa ne haltuunsa ja kehittää yhteiskuntaa eteenpäin.

Lähteet

Anderson, J., Reder, L. & Simon, H. 1996. Situated learning and education. Educational researcher. Saatavana: <http://journals.sagepub.com/doi/10.3102/0013189X025004005> [viitattu 5.11.2019].

Blood, A. & Zatorre, R. 2001. Intensely pleasurable responses to music correlate with activity in brain regions implicated in reward and emotion. PNAS.

Dunleavy, M., Dede, C. & Mitchell, R. 2009. Affordances and limitations of immersive participatory augmented reality simulations for teaching and learning. Journal of Science Education and Technology 18.

Golonka, E., Bowles, A., Frank, V., Richardson, D. & Freynik, S. 2014. Technologies for foreign language learning. A review of technology types and their effectiveness. Computer Assisted Language Learning. Saatavana: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09588221.2012.700315> [viitattu 5.11.2019].

Hatakka, T. & Nyberg, R. 2009. Turvallinen oppimisympäristö ammatillisissa koulutuksissa. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulu.

Holopainen, J. 2018. Teknologia auttaa tekemään oppimisesta oman näköisen elämyksen, josta jää muistijälki. Helsinki: Helsingin yliopisto. Saatavana: <https://www.helsinki.fi/fi/luutiset/opetus-ja-opiskelu-yliopistossa/jani-holopainen-teknologia-auttaa-tekemaan-oppimisesta-oman-nakoisen-elamyksen-josta-jaa-muistijalki> [viitattu 5.11.2019].

Kettunen, N. 2014. Simulaatio-opetus terveystieteiden koulutuksessa. Ammattikorkeakouluopettajien kokemuksia. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu.

Knobelsdorf, M. 2015. The theory behind theory-computer science education research through the lenses of situated learning in informatics in schools. In Curricula, competences, and competitions. Springer. Saatavana: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-25396-1_2 [viitattu 5.11.2019].

Laakso, M. 2012. Pelillisuus oppimisympäristönä. Kieli, koulutus ja yhteiskunta 4/2012. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Pohjoismaiden ministerineuvosto 2010. Kuluttajakompetenssien oppiminen – kuluttajakasvatuksen strategia. Ehdotus kuluttajakasvatuksen tavoitteiksi ja sisällöiksi. TemaNord 2010:568. Kööpenhamina: Pohjoismaiden ministerineuvosto.

Vairimaa, R. 2018. Oppiiko VR-lasit päässä paremmin? Virtuaali- ja yhdistetty todellisuus ovat pian arkea opetuksessa. Yliopisto-lehti 1/2018

LIVS SKAPAR RUM FÖR ETT LITET MINORITETSSPRÅK

Liisa Halkosaari

Har du hört om begreppet svenska rum? Eller om Deaf Space? Båda hänvisar till ett rum, alltså också till ordets konkreta betydelse, ett rum där en minoritet kan använda sitt eget språk i en avslappnad atmosfär.

För det finlandssvenska teckenspråket har det inte funnits många rum kvar. På några föreningsmöten eller evenemang kan det hända att huvudspråket är finlandssvenskt teckenspråk men väldigt ofta tar de andra språken över – det finska teckenspråket eller det talade svenska språket, vilka båda också har en minoritetsstatus i Finland.

Under projekthelheten Lev i vårt språk (Livs) har Humak haft en aktiv roll i processen att återuppliva det finlandssvenska teckenspråket och skapa rum för språkanvändarna. Ett verktyg i återupplivningsarbetet är att undervisa språket till ”nytalare” (new speakers) för att öka antalet personer som aktivt kan kommunicera med dem som har finlandssvenskt teckenspråk som modersmål.

En betydelsefull del av ”nytalarna” i de dövas värld är tolkar. Det är ingen självklarhet att en tolk hittar sin väg till kärnan av gemenskapen. Oftast har tolkarna kontakt med språkgruppen, men känner sig inte som en riktig medlem i gemenskapen. Genom Livs-projektet har vi skapat en stark kontakt till de finlandssvenska döva. Eftersom det inte finns utbildade lärare har det varit nödvändigt att få hjälp av språkgemenskapen.

Medan tolkstuderandena som är med i Livs-projektet hittar sin väg in i de dövas gemenskap, har vi också lyckats med att skapa tillfälliga rum för det finlandssvenska teckenspråket. Med ”vi” syftar jag inte på anställda i Humak, utan på alla som är med, både döva modersmålstalare och vi som har finlandssvenskt teckenspråk som andra språk. Ökad medvetenhet och information har förändrat flera människors attityd till språket och språket får kontinuerligt mera uppmärksamhet och flera rum.

Därför vågar jag tro på att rummen lever vidare då Livs-projektet når sitt slut år 2020.

Källor

Hinton, L. & Hale, K. (ed.) 2008: *The green book of language revitalization in practice*. Great Britain: Emerald Group Publishing Limited.

Lev i vårt språk 2019: <http://livs.humak.fi>

Lönnroth, H. 2011: Swedish speech islands in Finland: A sociocultural linguistic perspective. *The International Journal – Language Society and Culture*. s. 45–52. Tillgänglig: https://www.academia.edu/26931268/Swedish_speech_islands_in_Finland_A_sociocultural_linguistic_perspective

Undervisnings- och kulturministeriet

ELÄ KIELELLÄMME

Liisa Halkosaari | Juha Manunen

Lev i vårt språk (Livs) 2 on jatkohanke edelliselle opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamalle koulutushankkeelle Lev i vårt språk, joka toteutettiin vuosina 2015–2017. Pääpaino ensimmäisessä hankkeessa oli suomenruotsalaisen viittomakielen, kulttuurin ja identiteetin vahvistamisessa, ja sen tärkein tulos oli instruktörsutbildning, kieliasiantuntijakoulutus. Jälkimmäinen hanke toteutetaan vuosina 2018–2020, ja sen ytimessä on tulkkikoulutus suomenruotsalaisella viittomakielellä. Kerromme tässä tekstissä, millaisia mahdollisuuksia ja haasteita koulutuksessa kohdataan.

Voimaannuttavia tapaamisia

Koulutus järjestetään monimuotoisena, ja sitä rytmittävät kahden päivän kontaktijaksot kerran kuukaudessa Valkeassa talossa Helsingissä. Tammikuussa 2018 kontaktiopetus järjestettiin poikkeuksellisesti Jyväskylässä, elokuussa 2018 Maarianhaminassa ja huhtikuussa 2019 Vaasassa.

Kontaktipäivät koostuvat luennoista, tehtävien purkusesioista, tulkkaus- ja käännösharjoituksista sekä keskuste-

luista. Opiskelu tapahtuu pääasiassa itsenäisesti, ja juuri siksi kontaktipäivät ovat voimaannuttava kokemus. Kontaktijaksoissa pyritään huomioimaan muut tapahtumat, kuten Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:n järjestämä kesätapaaminen Ahvenanmaalla. Maarianhaminassa meillä oli loistava mahdollisuus toimia aidossa ympäristössä.

Uusia kielenkäyttäjiä

Opiskelijoilla on hyvin erilaiset kieli- ja työkokemustaustat: osa on opiskellut viittomakieltä vasta kuluneen vuoden ajan, ja osa on työskennellyt tulkkausalalla yli kaksikymmentä vuotta. Silti kaikilla on motivaatio opiskella lisää suomenruotsalaista viittomakieltä, pohdiskella suomenruotsalaisen viittomakielisen yhteisön tilannetta ja harjoitella tulkkausta. Opiskelijat ovat sitoutuneita ja innostuneita, millä on suuri vaikutus koulutuksen tuloksiin.

Suomenruotsalainen viittomakieli, finlandssvenskt teckenspråk, on kieli, jota käyttää vähemmistön vähemmistö. Suomenruotsalaiset kuurot kokevat, että heillä on oma kieli ja kulttuuri, joista he ovat ylpeitä ja joita he haluavat vaalia. Opiskelijat pääsevät osaksi tätä kieliyhteisöä tapaamalla kuuroja ja osallistumalla tapahtumiin. Suomenruotsalaisen viittomakielen kohdalla on vaikeuksia saada päteviä viittomakielen opettajia. Tästä syystä haluamme kutsua tavallisia viittomakielen käyttäjiä keskustelemaan opiskelijoiden kanssa. Opiskelijoilla on myös mahdollisuus harjoitella kentällä, vaikkakin suomenruotsalaiset kuurot asuvat hajallaan pitkin Suomen rannikkoa. Suurimmat keskittymät ovat Uudellamaalla ja Pohjanmaalla.

Kielen dokumentointia kansalaissanakirjan avulla

Suomalaisen ja suomenruotsalaisen viittomakielen kansalaissanakirjan SignWikin sivut avattiin vuonna 2003 Koneen Säätiön rahoittamana hankkeena. Hankkeen päätyttyä sivujen ylläpidosta otti vastuun Kuurojen Liitto. SignWikin avulla on mahdollisuus selvittää, tutkia ja kartoittaa suomenruotsalaisten viittomakielisten käyttämiä viittomia, jotka eroavat suomalaisen viittomakielen viittomista.

SignWikin kautta kieltä dokumentoidaan ja saatetaan yleiseen tietoon. Sivua voivat käyttää niin viittomakieliset itse kuin ammatillaiset ja kielestä kiinnostuneet. Opiskelijoiden yhtenä tehtävänä oli kerätä taiteeseen ja järjestö-

toimintaan liittyviä viittomia. Lisäksi hankkeen työryhmä keräsi uutta materiaalia hyvällä menestyksellä.

Loppuseminaari hämmöttää

Yhteen syksyn viimeisistä opintojaksoista kuuluu viiden opintopisteen suuruinen lopputyöprojekti. Opiskelijoiden tuli tutustua suomenruotsalaisen viittomakielen kielisuunnitteludokumenttiin ja valita kiinnostava aihe, joka tukisi kielen elvytystoimia ja tuntuisi mahdolliselta toteuttaa. Projektitöinä tehdään paraikaa esimerkiksi kieliaineiston litterointia, teatteriesityksen tulkkausta, tiedotusmateriaalia, videodokumenttia ja tapahtuman järjestämistä. Keväällä 2020 on tarkoituksena julkaista lopputöiden tulokset, jotta kenellä tahansa on mahdollisuus tutustua niihin.

Kirjallisuus

Andersson-Koski, M. 2015. Mitt eget språk – vår kultur. En kartläggning av situationen för det finlandssvenska teckenspråket och döva finlandssvenska teckenspråkiga i Finland 2014–2015. Finlandssvenska teckenspråkiga r.f.

Lev i vårt språk livs.humak.fi

Undervisnings- och kulturministeriet

KURKISTUS OPPITUNNILLE

Karoliina Miettinen

Viittomakielen tulkin opinnoista voidaan nostaa kaksi olennaista taitoa: kieli- ja tulkkaustaito, joiden opetteluun koko opinnot tiivistyvät. Jotta kielitaidon eri osa-alueita tulisi harjoiteltua heti opintojen alusta alkaen, opiskelijoita pyritään rohkaisemaan mukaan erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin sekä tarjoamaan heille tällaisia mahdollisuuksia myös lähiopetuksen puitteissa. Kielitaidon (ymmärtämisen, tuottamisen ja vuorovaikutuksellisten taitojen) harjaantumisen lisäksi tuleva asiakaskunta ja tulkin ammatin eri toimintaympäristöt tulevat näin tutuiksi heti opiskelun ensimetreillä.

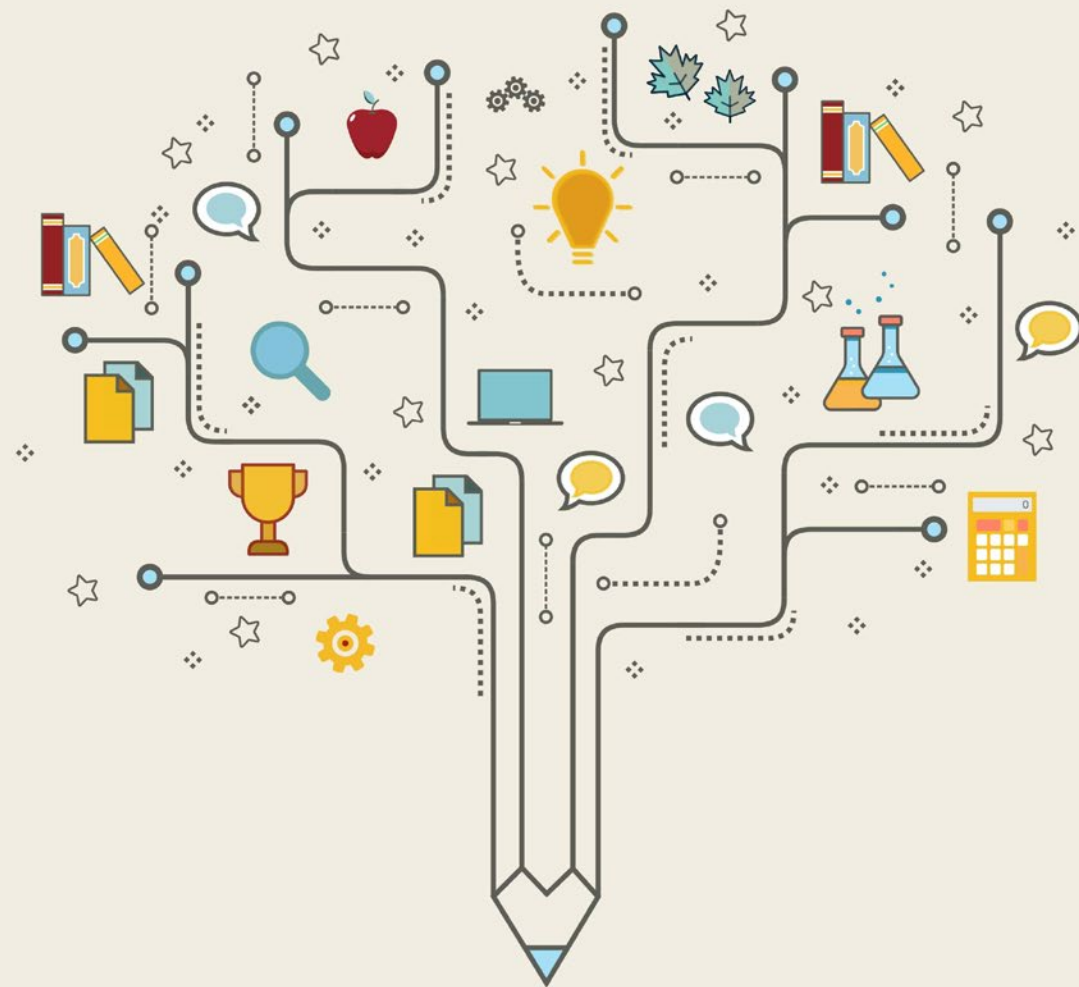
Suomen viittomakielinen yhteisö on melko pieni kieli- ja kulttuurivähemmistö. Kotimaisten kielten keskus arvioi, että äidinkielenään suomalaista viittomakieltä käyttää tällä hetkellä noin 4 000–5 000 suomalaista. Aktiivisesti opiskelevia tulkkiopiskelijoita on tällä hetkellä pelkäänsä Helsingin kampuksella noin 70. Heillä kaikilla on lukuvuoden aikana useita opintojaksoja, joiden toteutukseen kuuluu tavalla tai toisella tutustumista, läsnäoloa tai yhteistyötä kieliyhteisön parissa. Niinpä opintojaksojen toteutuksia suunniteltaessa pysähdytäänkin aika ajoin miettimään, kuinka kieliyhteisön parissa voitaisiin toimia uusilla tavoilla ja siten, ettei yhteisö ”kuormittuisi” liikaa.

Tarpeesta kohdata viittomakielistä yhteisöä ennalta asetettujen teemojen valossa syntyi ajatus järjestää toisen vuosikurssin opiskelijoiden oppitunnille kyselytunti. Tavoitteena oli luoda vuorovaikutteinen, luottamuksellinen ja siten intiimi tilanne, jossa opiskelijat pääsisivät harjoittelemaan puheenvuoron ottamista, keskustelun seuraamista, toisen mielipiteen kysymistä ja oman mielipiteen ilmaisua. Toinen sisällöllinen tavoite kumpusi suoraan opetussuunnitelmasta, jossa opintojakson tavoitteiksi mainitaan seuraavaa: ”Opiskelija osaa kuvata kuurojen yhteisöjä kulttuurisesta ja kielellisestä näkökulmasta sekä tietää kielipolitiikasta, vähemmistökielten asemasta ja kuurojen sekä viittomakieltä käyttävien yhteiskunnallisesta asemasta.” Lähtöasetelma kyselytunnille ei olisi voinut olla parempi, kun opiskelijoiden kanssa keskustelemaan saapui Kuurojen Liiton toiminnanjohtaja, EUD:n (European Union of the Deaf) puheenjohtaja ja todellinen kosmopoliitti, maailmanlaajuisen viittomakielisen yhteisön vaikuttaja Markku Jokinen.

Ennen varsinaista kyselytuntia opiskelijat olivat perehtyneet eri opintojaksojen aikana Suomen kuurojen ja viittomakielisen yhteisön historiaan Kuurojen lehtien, Maahan lämpimään -historiikin sekä elämäkertakirjallisuuden kautta. Kyselytuntia edeltävällä oppitunnilla opiskelijat tutustuivat pienryhmissä Markku Jokisen henkilöhistoriaan ja ideoivat hänelle liudan kysymyksiä laidasta laitaan. Oli ainutlaatuinen tilanne sekä opiskelijoille että minulle päästä keskustelemaan hänen kanssaan kuurojen yhteisön lähihistoriasta ja nykypäivästä sekä Euroopan ja muun maailman viittomakielisten asemasta. Jokinen kertoi meille omakohtaisia kokemuksiaan vuosien varrelta mutta jakoi myös muiden kuurojen tarinoita ympäri maailmaa. Hän kertoi matkustaneensa lähes kahdeksasakymmenessä maassa, ja matkojen tuoma perspektiivi näkyi hänen puheessaan.

Puolitoista tuntia yhteistä keskustelua kului hujauksessa. Mielestäni tilanteelle etukäteen asetut tavoitteet ja odotukset toteutuivat hyvin. Keskustelumme syntyi luottamuksellinen ja rohkaiseva tunnelma. Tästä kertoo esimerkiksi se, että nekin opiskelijat, jotka ensin halusivat pysyä keskustelussa taka-alalla, osallistuivat siihen lopulta esittäen omia kysymyksiään. Myös post it -lapuilla kerätty palaute kertoi kannustavasta, avoimesta ja lämminhenkisestä tilanteesta. Toiminta oli omiaan rohkaisemaan viittomakielen käyttöön ja vuorovaikutustaitojen harjoitteluun. Kyselytunti onnistui myös toisesta näkökulmasta tarkasteltuna. Kysyttäessä kahta mieleen jäänyttä keskustelunaihetta moni opiskelija mainitsi kuuroudesta johtuneen syrjinnän, identiteetin rakentumisen sekä tulkin työn. Nämä kaikki ovat teemoja, jotka kuuluvat olennaisesti opintojakson tavoitteisiin.

Idea vuorovaikutteisesta oppitunnista, jossa yhdistyvät opiskelijoiden aktiivinen osallistuminen ja kuurojen yhteisön jäsenen omakohtaisten kokemusten jakaminen, oli kokeilemisen arvoinen. Sen sijaan, että jokainen opiskelija olisi jututtanut kukin eri kuuroa ja pohtinut itsenäisesti oppimaansa, oli mukavaa vaihtelua valmistautua ja toteuttaa keskustelu ryhmässä. Niinpä olen sitä mieltä, että tällainen oppimistilanne kannattaa rakentaa uudelleen. Ensi syksyn vastaavasta tapaamisesta olikin puhetta Markku Jokisen kanssa jo heti oppitunnin jälkeen. Kunhan päästään ensi vuoden puolelle ja kevätaurinko alkaa paistaa, kaivetaan kalenterit esiin.

TULKKAUKSEN HARJOITTELUN MALLI HUMAKISSA

Zita Kóbor-Laitinen

Humanistisen ammattikorkeakoulun (Humak) Toteemi-hankkeen (2018–2019) tarkoituksena oli kartoittaa uusia harjoittelupaikkoja Humakin molempien opintosuuntien tulkkiopiskelijoille. Tarkoituksena oli, että uusi harjoittelun malli palvelee niin viittomakielen tulkkien koulutuksen kuin puhevalmiiden tulkkien koulutuksen tarpeita. Mallintamisosiossa on pyritty sovittamaan yhteen työelämän tarpeet, tulkkiopiskelijoiden tarpeet, alan tulevaisuus ja arjen realiteetit.

Humakin tulkkauksen koulutuksella oli hankkeessa kaksi tehtävää: 1) tulkkausalan yhteistyöyritysten kartoittaminen ja verkoston vahvistaminen sekä 2) harjoittelumallin

rakentaminen ja sen liittäminen osaksi OPS-uudistusta. Uusi opetussuunnitelma otettiin käyttöön syksyllä 2019, ja se on voimassa vuoteen 2024 asti.

Toteemi-hanke tarjosi mahdollisuuden pohtia Humakin tulkkiopiskelijoiden harjoittelua ja kehittää sitä niin opiskelijoiden kuin työelämän tarpeita paremmin vastaavaksi. Toteemi-hankkeen puitteissa järjestettiin työpajat Kuopiossa ja Helsingissä keuhällä 2019. Työpajoihin kutsuttiin työelämän edustajia ja mahdollisia uusia yhteistyökumppaneita ympäri Suomea. Työpajojen tarkoitus oli vahvistaa jo olemassa olevaa verkostoa ja luoda uusia yhteistyömuotoja niin vanhojen kuin uusien yhteistyökumppaneiden kanssa.

Työpajojen tuloksena syntyi kuvauksia siitä, miten tulkkiopiskelijamme näkevät harjoittelun polun. Lisäksi opiskelijat pääsivät keskustelemaan työelämän edustajien kanssa harjoittelusta ja ideoimaan uusia työelämälähtöisiä kehittämistehtäviä. Työpajojen myötä syntyi yhteisymmärrys työpaikkojen tarpeista ja opiskelijoiden harjoittelulle asetetuista tavoitteista.

Harjoittelun malli hahmottui seuraavien osa-alueiden kautta:

1. Harjoittelun polku

Harjoittelun polku on kuvattu uudessa opetussuunnitelmassa (2018–2024). Ammatti-korkeakouluopinnoissa harjoittelua tulee suorittaa vähintään 30 op. Tulkin opinnoissa harjoittelut tulee suorittaa määrättyssä järjestyksessä. Pakolliseksi harjoitteluksi opintosuunta 1:n mukaisissa opinnoissa on määritelty yhteensä 35 op ja opintosuunta 2:n opinnoissa 40 op. Opiskelijat voivat näiden pakollisten harjoittelujen lisäksi halutessaan suorittaa lisää harjoitteluja räätälöidysti opetussuunnitelman tietyissä opintojaksoissa.

2. Harjoittelun prosessi

Harjoittelun prosessi on kuvattu HumakWikissä. HumakWikiä päivitetään parhaillaan. Myös harjoittelun prosessin kuvaus vaatii päivytystä. On huolehdittava, että prosessikaavio on myös työelämän yhteistyökumppaneiden saavutettavissa.

3. Harjoittelun dokumentaatio

Harjoittelun asiakirjat ovat koko Humakissa yhteisiä. Harjoittelun sopimuslomakkeiden lisäksi on tarvittu esimerkiksi kummitulkkiharjoittelua varten omat lomakkeet, jotka ovat Humakissa pelkästään tulkkausalan koulutuksen käytössä. Harjoittelusopimuslomakkeiden päivitykseen on suunniteltu sähköisten allekirjoitusten käyttöön ottaminen. Tavoitteena on, että kaikki harjoitteluun liittyvät dokumentit olisivat samassa arkistointipaikassa.

4. Harjoittelun pelisäännöt

Harjoittelun pelisääntöihin liittyy aina ammattietteistä pohdintaa. On tärkeää, että tehtävät ja vastuualueet ovat kaikkien osapuolten (opiskelijan, harjoittelun ohjaajan ja harjoittelusta vastaavan lehtorin) tiedossa. Tiedotuksen, sopimisen ja yhteydenpidon merkitys korostuu harjoittelussa. Kaikille

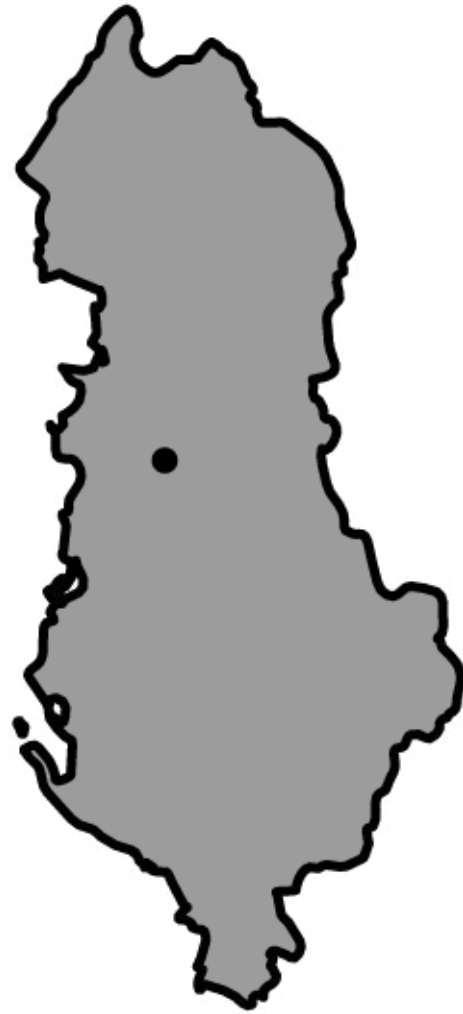
yhteistyökumppaneillemme eivät tulkkausalan ammattietteiset säännöt ole tuttuja. Humakin lehtoreiden vastuulle jää punnita, mitkä toimeksiannot voimme ottaa vastaan ja miten opiskelijoita ohjataan erilaisissa tehtävissä.

5. Harjoittelun eri muodot

Harjoittelun muoto ja kesto vaihtelevat sen mukaan, missä, mitä ja miten harjoitellaan. Seuraava listaus kuvaa Humakissa käytössä olevia tulkkausalan harjoittelun muotoja:

- 1) opiskelija (tulkkaus)yrityksessä tai muussa vastaavassa (opiskelija suorittaa tulkkaus-toimeksiantoja työelämän edustajan valvonnassa harjoittelusopimuksella)
- 2) opiskelija keräilyharjoittelussa (seuraa tulkkausta tai varjotulkkaa eri tilanteissa, ei harjoittelusopimusta)
- 3) opiskelija kummitulkin matkassa (esim. koko lukuvuoden, saattaa tulkatakin, kummitulkki-sopimuksella)
- 4) ”räätälöidyt” harjoittelut ryhmille (esim. teatteritulkkaus, johon osallistuu useampi opiskelija lehtorin johdolla, sopimus Humakin kanssa)
- 5) organisaatiossa toimiminen (yksittäiset opiskelijat, esim. puva-suuntautujat, organisaatio sopii suoraan Humakin kanssa)
- 6) ”ex tempore” -harjoittelut (työelämän organisaatio lähestyy oppilaitosta ja reagoidaan nopeasti, vaatii lehtorin ohjausta)
- 7) Humakin hankkeet (esim. Kielettömänä kaupungissa, Livs, KUVAKO, VISN, KuoHuLab, Toteemi, ohjaus hankkeen puolesta)
- 8) ammattiprojekti tai itsenäinen harjoittelu (ohjaus harjoittelupaikan puolesta)
- 9) in house -harjoittelut (ulkopuolisten harjoittelupaikkojen puuttuessa Humakin sisällä lehtorin johdolla).

Harjoittelumallin kehittäminen jatkuu Humakissa edelleen.

ERASMUS-KUULUMISIA ALBANIASTA

Tanja Gavrilov

Matkustimme Humakin kansainvälisen liikku-
vuuden asiantuntija Timo Sorvojan kanssa
Erasmus+ -rahoituksen saattelemana läm-
pimään Tiranaan maanantaina 28.10.2019.
Vietimme matkalla viisi päivää, ja tavoitteenamme oli
kartoittaa viittomakielen tulkikoulutuksen yhteistyö-
mahdollisuuksia Tiranin yliopiston kanssa. Osallistuimme
kansainväliseen Straff Training -viikkoon yhdessä muiden
Tiranin yliopiston Erasmus-kumppaneiden kanssa. Pai-
kalla oli korkeakouluja Turkista, Kreikasta, Liettuasta, Bul-
gariasta, Puolasta ja Saksasta.

Kuulimme viikon aikana Tiranin yliopiston sekä muiden
korkeakoulujen puheenvuoroja. Tiranin yliopiston Eras-
mus-koordinaattori Elton Skendaj kertoi SWOT-analyys-
sisään niistä haasteista, joita heillä on esimerkiksi kansain-
välisen yhteistyön kehittämisessä. Yksi näistä haasteista
on yliopiston matala palkkataso, joka ei kannusta kehit-
tämään työtä toivotulla tavalla - yliopiston henkilöstöllä
voi olla samanaikaisesti myös muita töitä täydentämässä
tulotasoa. Mahdollisuuksia uusille kansainvälisille kump-
panuuksille kuitenkin on olemassa. Skendaj näkee hyvänä
käytänteenä sen, että kansainväliset kumppanuudet alkai-
sivat aina korkeakoulujen välisillä lehtorivaihdolla.

Edessä oleva matala
vaalea rakennus on
Tiranin yliopiston hal-
lintorakennus, jonne
kokoontuimme viet-
tämään kumppanuus-
viikkoamme. Taustalla
kohoaa pian avattava
uusi Tiranin jalkapal-
lostadion. Rakennuk-
set ovat Äiti Teresan
aukiolla.

Pääsimme myös vuorollamme esittelemään Humakia
eurooppalaisten korkeakoulujen edustajille, erityisesti
Tiranin yliopistolle. Kerroimme lyhyesti yleistä tietoa
Humakista, mutta keskityimme esityksessämme tulkki-
koulutukseemme sekä hankkeisiimme tulkkauksen vah-
vuusalalla. Visual Sign News -hanke sekä KUVAKO-hanke
herättivät kiinnostusta, ja niiden esittely lisäsi varmasti
ymmärrystä puhevammaisten tulkin koulutuksestamme.
Tiedonjakaminen jatkui läpi yhteistyöviikon keskustelu-
jen merkeissä yhteystietoja vaihdellen.

Koska matkamme pääasiallisena tavoitteena oli kartoit-
taa yhteistyömahdollisuutta viittomakielen tulkikou-
lutukseen liittyen Tiranin yliopiston kanssa, tapasimme
luonnollisesti myös Albanian kuurojen liiton (ANAD)
edustajan. Kävimme iltapäiväkahvilla liiton puheenjohtaja
Florjan Rojban ja hänen tulkkinsa Nikoleta Spahin kans-
sa. Tapaamisemme aikana keskustelimme Albanian ja Ti-
ranin tulkkitilanteesta: Albaniassa työskentelee hetkellä
kolme viittomakielen tulkkiä, eikä varsinaista viittomakie-
len tulkin koulutusta ole. Juttelimme myös kuurojen kou-
lutuksesta Albaniassa sekä ANADin yhteistyöstä Suomen
kuurojen liiton kanssa.

Me kaikki osapuolet, Humak, Tiranin yliopisto ja ANAD,
pidimme itsestään selvänä sitä seikkaa, että Albanian
kuurojen yhteisöä tulee kuulla heti alusta alkaen, jos
viittomakielen tulkikoulutusyhteistyö jossain vaiheessa
käynnistyy. Yliopiston Erasmus-koordinaattorin ja kuu-

rojen liiton puheenjohtajan onkin tarkoitus tavata pian
toisensa. Saamme varmasti kuulla tästä tapaamisesta ja
siitä poikineista suunnitelmista lisää viimeistään kevätlu-
kukaudella, jolloin Tiranin yliopiston on tarkoitus tulla
vastavierailulle Humakiin. Alustavien suunnitelmien mu-
kaan voimme odottaa vieraita tulkkauksen vahvuusalalle
huhtikuussa 2020. Ennen tapaamistamme Suomessa, Ti-
ranin yliopiston väki tutustuu Tulkkauksen ja kielellisen
saavuttavuuden opetussuunnitelmaan, jonka toimitimme
heille matkamme aikana.

Tässä vaiheessa yhteistyötä on syytä pysähtyä miettimään
tulevaa. Tärkeää on myös koota yhteen uudet yhteystie-
dot sekä kumppanuusväläykset, joita matkaltamme tart-
tui mukaan. Terveisiä siis täältä uusien avausten ääreltä!
Olethan yhteydessä, jos haluat tietää matkastamme lisää.

Lue lisää:

Tiranin yliopisto: <http://www.unitir.edu.al>

Deaf People in Albania 2015: https://www.kuurojenliitto.fi/sites/default/files/Liittokokous%202015%20lauantai/perussivun_liitetiedot/deaf_people_in_albania_2015_2.pdf

Working Together. Manual for Sign Language Work within Develop-
ment Cooperation: <http://www.slwmanual.info>

KUVAKO-HANKE YHDEN- VERTAISEN OSALLISTUMISEN MAHDOLLISTAJANA

Marja Eskel

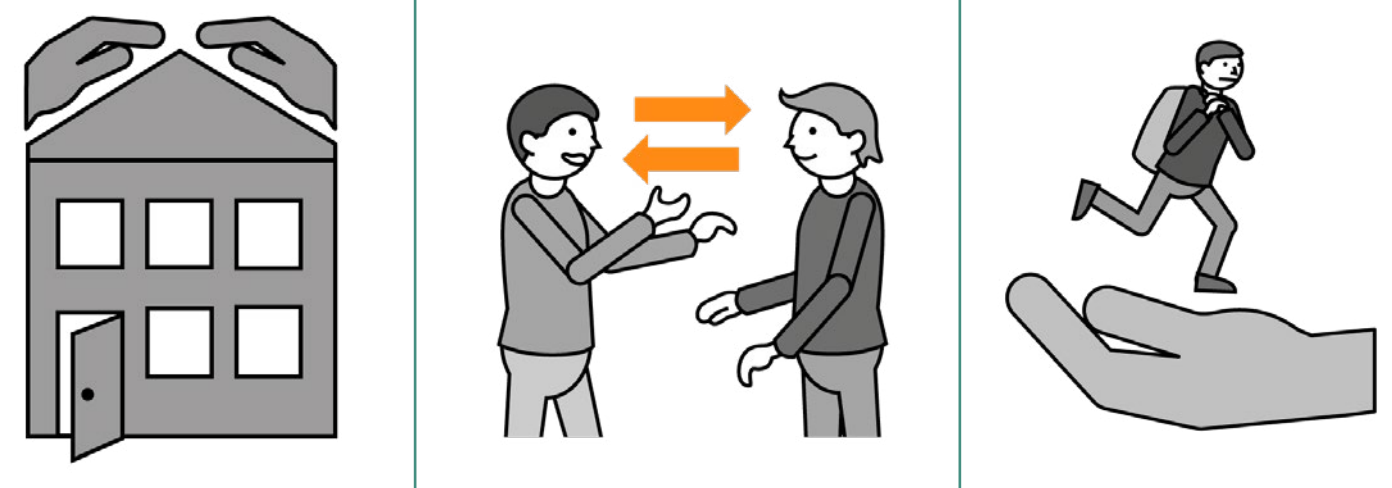
Kuvia osataan hyödyntää kommunikoinnin tukena entistä laajemmin. Niistä on apua puhevammaisten kanssa kommunikoinnin lisäksi vastaanottokeskus- ja kotoutumistyön vuorovaikutustilanteissa. Kuvien, selkokielen, ilmeiden ja eleiden käyttö helpottavat ymmärtämistä ja asioiden hahmottamista. KUVAKO-hanke yhdisti eri toimialojen asiantuntijat ratkaisemaan ongelmaa, joka oli tullut ilmi vastaanottokeskusten (VOK) alkuvaiheen arjen tilanteissa, kun työntekijöillä ja turvapaikanhakijoilla ei ollut yhteistä kieltä. Hankkeessa kehitettiin vastaanottokeskusten tarpeisiin muun muassa tuhat uutta kuvaa ja saavutettava mobiilisovellus, joka sai nimekseen Kuvakom.

Kuvien käyttö puheen tukena on lisääntynyt viime vuosina. Esimerkiksi Papunet-verkkosivuston (<http://papunet.net/>) sisältää noin 30 000 vapaasti käytettävissä olevaa kuvaa) kuvapankin ja kuvatyökalun käyttäjämäärät ovat lisääntyneet kahden viime vuoden aikana 20 000–30 000 käyttäjällä. Vuonna 2018 koko verkkopalvelussa vieraili yli kaksi miljoonaa kävijää. Sivuston sisältöä kehittää Ke-

hitysvammaliiton saavutettavuusyksikkö. Kuvat auttavat ymmärtämään paremmin, mitä puhutaan, varsinkin jos keskustelun osapuolilla on haasteita ymmärtää puhuttua kieltä tai pitkiä lauseita. Kuvia käytettäessä puhe yleensä hidastuu, mikä myös helpottaa asian ymmärtämistä. Lisäksi kuvat tukevat lyhytkestoista muistia, sillä kuviin on helppo palata.

Hanke monialaisen osaamisen yhdistäjänä

KUVAKO – kuvakommunikaatio vastaanottokeskuksissa on Humanistisen ammattikorkeakoulun hallinnoima hanke. Hanketta on rahoittanut EUSA (Euroopan unionin sisäasioiden rahastot). Hanke sai alkunsa Humanistisen ammattikorkeakoulun Tulkkaus ja kielellinen saavutettavuus -yksikön sekä sen yhteistyötahojen ajatuksesta ratkaista ongelma, joka syntyy, kun vastaanottokeskusten eri osapuolilla ei ole yhteistä kieltä. Tällaisiin vastaanottoprosessin alkuvaiheen arjen tilanteisiin ei myöskään

ole mahdollista saada tulkkia. Ajatuksena oli soveltaa tilanteissa puhevammaisten käytössä olevia menetelmiä. Hankkeen toteuttajakumppaneina toimivat Kehitysvammaliitto, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamk ja Pohjois-Savon opisto. Tärkeinä yhteistyökumppaneina ja hanketyön viitoittajina olivat Maahanmuuttovirasto, Suomen Punainen Risti, Kajaanin kaupunki sekä hankkeen pilttina vastaanottokeskukset.

Hankkeessa kehitettiin saavutettava Kuvakom-sovellus

Eri **vastaanottokeskuksissa** on vuosien varrella kehitetty omia tapoja ja kuvia kommunikoinnin tueksi. Kolmi-vuotisen (2017–2020) KUVAKO-hankkeen tavoitteena on ollut koota ja yhtenäistää käytössä olleita kuvia sekä piirtää uusia, vastaanottokeskusten arkeen sopivia kuvia. Hankkeessa on tutkittu, miten kuvia on mahdollista hyödyntää vastaanottokeskusten **vuorovaikutustilanteissa**. Samalla kehitettiin kaikille ilmainen, helppokäyttöinen mobiilisovellus. Kuvakom-sovelluksen avulla kuvat ovat helposti käytettävissä kenen tahansa kännykässä, eikä paperisia kuvakansioita tarvitse aina olla mukana. Kuvakom-sovellus sekä hankkeessa kehitetyt kuvat ja menetelmät lanseerattiin 3.10.2019 Helsingissä pidetyssä KUVAKO-seminaarissa (tähän voi halutessa laittaa linkin seminaaritallenteeseen).

Kuvien avulla pystytään kertomaan vastaanottokeskuksen asukkaille esimerkiksi suomalaisista pyhäpäivistä, niiden viettoon liittyvistä tavoista ja siitä, mitä Suomessa silloin tapahtuu. Sairaanhoidajat voivat myös neuvoa **turvapaikanhakijaa** lääkkeiden annostelussa kuvien avulla. Kuvakom-sovellus on ladattavissa Android- ja IOS-puhelimiin ilmaiseksi sovelluskaupoista. Hankkeessa kehitetyt tuhat kuvaa ovat saatavilla Papunetissä (<http://papunet.net/materiaalia/kuvapankki/tyyppi/kuvako>). Hankkeen päätyttyä tammikuussa 2020 sen tuotosten ylläpidosta ja jatkokehittämisestä vastaa Papunet.

Marja Eskel & Erja Anttonen (toim.) KUVAKO – kuvakommunikaatio arjen tukena vastaanottokeskuksissa -teos on luettavissa osoitteessa: <https://www.humak.fi/julkaisut/kuvako-kuvakommunikaatio-arjen-tukena-vastaanottokeskuksissa/>

OIKEUSTULKKAUKSEN ERIKOISTUMISKOULUTUS

Outi Mäkeä | Hanna Putkonen-Kankaanpää

Hvuuden vahvuusala on mukana yhdessä Diakonia-ammattikorkeakoulun sekä Helsingin ja Tampereen yliopistojen kanssa toteuttamassa Oikeustulkkauksen erikoistumiskoulutus-hanketta. Sitä edelsi pitkä ja huolellinen suunnittelu- ja valmistelutyö, oikeustulkkauksen erikoistumiskoulutuksen suunnitteluhanke. Molempien hankkeiden ja näin ollen koko koulutuksen lähtökohtana on laki, jossa veloitetaan pitämään rekisteriä pätevistä oikeustulkeista.

Oikeustulkkauksen erikoistumiskoulutuksen suunnitteluvaiheessa merkittävää oli eri korkeakoulujen välinen yhteistyö. Jotta toteutusrahoitusta oli edes mahdollista hakea, mukaan oli saatava vähintään nimellisesti suurin osa tulkikoulutusta järjestävistä korkeakouluista. Se ei osoittautunut ongelmalliseksi. Toinen mainittava saavutus oli yhteistyö yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen välillä. Sopimukset sorvattiin molemmille tahoille sopiviksi, ja koulutus voitiin alkaa.

Tälläkin hetkellä oikeustulkin pätevyyden voi saada erityisammattitutkinnolla. Nyt sen rinnalle syntyi korkeakoulutasoinen oikeustulkkauksen erikoistumiskoulutus, jonka ensimmäinen toteutus päästiin aloittamaan syksyllä 2018. Mukana oli 20 opiskelijaa, joiden toisena työkielenä oli suomi ja toisena venäjä, englanti, ruotsi, arabia tai suomalainen viittomakieli. Lukuvuoden kestäneen koulutuksen jälkeen ensimmäiset tulkit valmistuivat erikoistumiskoulutuksesta kesäkuussa 2019.

Humakin vastuulla oli 5 opintopisteen laajuinen opintojakso, Valmistautuminen ja työnhallinta. Opintojakson osaamistavoitteet liittyivät oikeustulkin työhön valmistautumiseen, toimeksiantoon liittyvään tiedonhakuun, termityöhön, eettisyyteen, ammattitaidon kehittämiseen, työhyvinvointiin sekä oikeustulkkauksen diskursseihin ja prosesseihin. Opintojakson sisältö oli laaja ja moninainen. Teimme osuudessamme yhteistyötä omien ja muiden oppilaitosten lehtoreiden kanssa ja lisäksi verkostoiduimme tunnettujen asiantuntijoiden kanssa.

Koulutuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa mukana oleminen oli lehtoreille todellinen oppimiskokemus, jossa pääsimme testaamaan omaa osaamistamme ja jopa ylittämään sen. Pyrimme rakentamaan opintojakson niin, että lähiopetustunneilla sekä koulutukseen osallistuneet tulkit että me kouluttajat olimme vuorovaikutuksessa, joka mahdollisti asiantuntijuuden ja hiljaisen tiedon jakamisen. Erityisen mielenkiintoisena ja ajattelua avartavana kokemuksena koulutuksesta jäi mieleen lähiopetuspäivä, jolloin purettiin opiskelijoille annettuja oppimistehtäviä. Ne liittyivät työhyvinvointiin, viranomaistahoihin tulkin toimintaympäristönä sekä oikeudenkäynnin tulkkaukseen valmistautumiseen. Päivä piti sisällään runsaasti keskustelua, pohdiskelua, asiantuntemusta, kyseenalaistamista, perusteltuja mielipiteitä ja monikulttuurisuutta.

Oikeustulkkauksen erikoistumiskoulutuksessa mukana olo antoi mahdollisuuden verkostoitua ja luoda uusia kontakteja. Samalla, kun uusia verkostoja syntyi, havaitsimme iloksemme, että myös entuudestaan tutuilla verkostoilla oli paljon annettavaa koulutuksen näkökulmasta. Uudet yhteistyökuviot avasivat pääsyn mielenkiintoisille ja ammatillista osaamista kehittäville foorumeille. Tästä hyvänä esimerkkinä on Diakissa Helsingissä syyskuussa 2018 järjestetty Nordic Seminar on Interpreter Training and Testing – seminaarisarja tulkkien koulutuksesta ja auktorisoinnista. Tulkikouluttajien kansainväliset kohtaamiset ja koulutukset ovat harvinaista herkkua meillä Suomessa. Tästä tilaisuudesta niin kuin myös toteutuneesta oikeustulkkauksen erikoistumiskoulutuksesta jäi paljon arvokasta tietoa hyödynnettäväksi tulkkauksen lehtorin perustyössä.

Opiskelijoilta kerätyn palautteen ja heidän kanssaan käytyjen keskusteluiden perusteella voidaan todeta, että toteutus oli onnistunut. Keskusteluiden kautta on tullut kuva siitä, että järjestetty koulutus nauttii heidän arvontaan. Opiskelijat ovat kokeneet koulutuksen haasteelliseksi mutta suorittamisen arvoiseksi. Se on hyvä kuulla, sillä päteviä oikeustulkkia tarvitaan.

YHDESSÄ ETÄNÄ: HAASTEENA KIELELLINEN SAAVUTETTAVUUS JA YHTEISÖLLISYYS

Teksti: Riikka Tumelius | Kuvat: Papunet, KUVAKO

Yhteiskunnallisen ja teknologisen murroksen keskellä moni pyrkii ennakoimaan tulevaisuuden työelämän taitoja. Listan kärjessä ovat digitaalinen lukutaito, teknologiaosaaminen, vuorovaikutustaidot, luovuus, oppiminen ja analyttis-kriittinen ajattelu (esim. World Economic Forum 2018; Euroopan unioni 2019; Opetushallitus 2019). Nämä teemat näkyvät myös Humakin toiminnassa niin opetus suunnitelmissa kuin arjen töiden järjestämisessä. Käytössä on erilaisia digitaalisia työkaluja ja toimintamalleja yhteistyöhön, kun ihmiset ovat eri paikkakunnilla. Vuorovaikutuksen tutkija lähteekin herkästi pohtimaan, mitä vaaditaan onnistuneeseen, yhteisöllisyyttä tuottavaan vuorovaikutukseen, kun emme jaa samaa fyysistä tilaa.

Yhteisöön tutustuminen verkon välityksellä

Liityin humakilaisten joukkoon maaliskuussa 2019, kun tulin yliopettajan sijaiseksi tulkkauksen ja kielellisen saavutettavuuden vahvuusalalle. Hyvät etätyömahdollisuudet mahdollistivat paikan vastaanottamisen, sillä asun Oulussa, kaukana Humakin toimipaikoista. Työyhteisöön tutustuminen tuntui kuitenkin haastavalta, kun ei jaeta yhteistä käytävää, kahvihuonetta tai lounaspöytää, joissa käydään monia merkityksellisiä keskusteluita niin työhön kuin vapaa-aikaan liittyen. Onneksi nykyaikaiset, videovälitteiset neuvotteluyhteydet ovat omiaan luomaan kokemuksen kasvokkain tapaamisesta. Välillä on ollut vaikeaa muistaa, ketkä kollegoista on aiemmin tavannut "vain" verkkovälitteisesti, kun vihdoinkin tavataan kasvokkain.

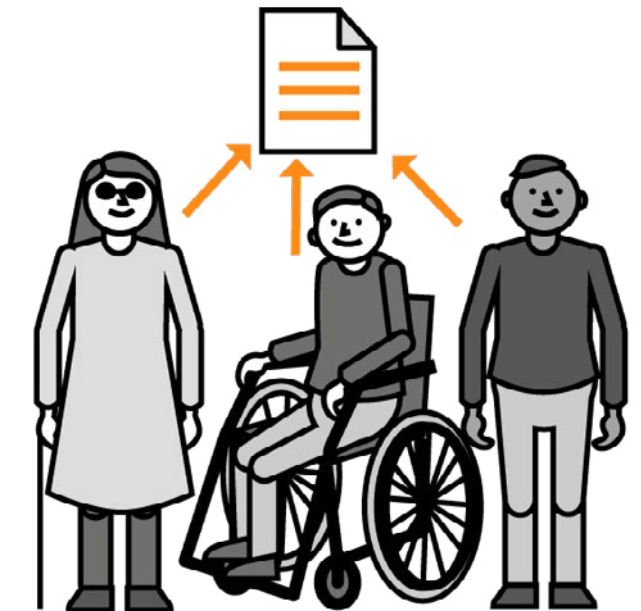
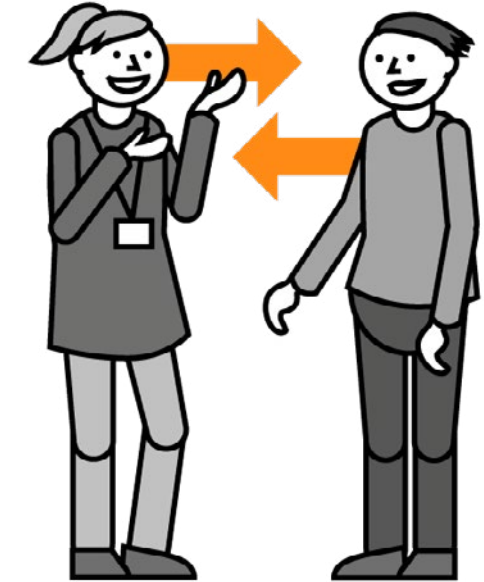
Ensiaskeleita Humakin yhteisöön olivat rehtorin aamukahvit ja oman vahvuusalan säännölliset osaamisen kehittämisen tehetket. Nämä tilaisuudet tuovat ihmiset kerran kahdessa viikossa samaan verkkotilaan kuulemaan ja keskustelemaan ajankohtaisista asioista. Lisäksi ihmisiä tavataan verkkovälitteisissä kokouksissa ja suunnittelu-tapaamisissa. Yhteyttä pidetään puheluiden ja erilaisten viestien kautta, tietoa jaetaan pilvipalveluissa ja keskustelufoorumeilla. Oma haasteensa on tiedon jakautuminen, ja verkkomaailmaan tutustuminen onkin kuin opettelisi kulkemaan rakennuskompleksissa eri toimistoja etsien.

Erilaiset tekniset ratkaisut eivät olekaan tae siitä, että ihmisten vuorovaikutus olisi saumatonta tai tuottaisi yhteisöllisyyttä, vaan onnistunut vuorovaikutus verkkoympäristöissä vaatii tietoista työtä ihan niin kuin kasvotustenkin. Reaaliaikaiset kokoukset ja webinaarit ovat kaikille saavutettavia ainoastaan, mikäli tilanteiden kielellinen saavutettavuus on huomioitu niin, että kaikilla on aito pääsy vuorovaikutuksen piiriin. Tiedon ääreen pääsyä lisäävät myös verkkotilaisuuksien tallenteet, mutta tuolloin jää keskustelusta paitsi. Hyviä ratkaisuja tarvitaan käytänteiden muovaamiseksi entistäkin inklusiivisemmiksi.

Saavutettavuutta tukevia vuorovaikutuskäytänteitä

Viittomakielelle tulkkauksen näkökulmasta Zoom on osoittautunut hyväksi tekniseksi ratkaisuksi, koska voi valita, kenen kuva näkyy eikä kuva vaihdu sen mukaan, mistä ääni tulee. Kuulevien kannalta pieni mutta merkityksellinen ratkaisu on kuulokemikrofonien käyttö, jolloin ääni välittyy selvemmin. Laadukkaat konferenssimikrofonit ovat tarpeen, kun yhdessä huoneessa on monta osallistujaa ja omien mikrofonien käyttö aiheuttaa helposti kiertoa. Toisaalta jos isossa tilassa on vain yksi kamera, kaikki osallistujat eivät ehkä näy ollenkaan tai näkyvät niin pieninä, että suunliikkeistä ja ilmeistä ei saa selvää. Kuva ei tuolloin juurikaan tue vuorovaikutusta. Osallistujat voivatkin olla mukana myös omilla koneillaan, jolloin kaikkien kasvot saa näkyviin. Hyvällä kuvalla ja äänellä on merkityksensä läsnäolon kokemuksen syntymiseen, kun tilanne alkaa lähestyä aitoa kasvokkain kohtaamista.

Humak kehittää hanketyössäänkin tasavertaista pääsyä tiedon ja vuorovaikutuksen ääreen, esimerkkeinä VISN ja KUVAKO tässä julkaisussa. Humakin kaltaisissa verkostomaisissa työyhteisöissä tulevaisuuden työelämätaidot ovat jo arkipäivää. Näissä yhteisöissä on mahdollisuus luoda ja levittää uusia hyviä käytänteitä, jotka mahdollistavat osallistumisen paikasta (ja osin ajasta) riippumatta.

Lähteet

Euroopan unioni 2019. Key competences for lifelong learning. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Opetushallitus 2019. Osaaminen 2035. Osaamisen ennakointifoorumin ensimmäisiä ennakointituloksia. Raportit ja selvitykset 2019:3. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/osaaminen_2035.pdf

World Economic Forum (2018). The Future of Jobs Report 2018. Genève. <https://www.weforum.org/reports/the-future-of-jobs-report-2018/>

SotePeda -hankkeen 24 korkeakoulun edustajat. Kuva: Laurea-ammattikorkeakoulu.

SOTEPEDA 24/7 –MONITOIMIJUUDEN KEHITTÄMISTÄ KORKEAKOULUYHTEISTYÖSSÄ

Sanna Nieminen

SotePeda 24/7 on opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama hanke, joka aloitti toimintansa keväällä 2018 ja päättyy vuoden 2020 lopussa. Hankkeeseen osallistuu 24 suomalaista korkeakoulua sekä laaja sote-alan yhteistyöverkosto. Hankkeen tavoitteena on vahvistaa eri alojen opettajien, opiskelijoiden ja ammattilaisten osaamista soten digitaalisten palvelujen ja rakenteiden käyttämisessä, johtamisessa ja kehittämisessä. (SotePeda 24/7 2019.)

Sosiaali- ja terveysalan sekä sen lähialojen kehittämisessä syntyy jatkuvasti monimutkaisia arvoverkostoja, jotka kehittävät ja ylläpitävät palveluita. Kompleksisuuden lisääntyessä on samalla vastattava digitalisaation haastei-

siin. (Id-Korhonen & Viitala 2018.) Palvelutuotannon tavoitteet nyt ja jatkossa ovat samat: vastata käyttäjien tarpeeseen ja mahdollistaa hyvät palvelut. Näiden haasteiden edessä monitoimijainen osaaminen on yhä tärkeämpää.

Toimenpideohjelma 5 – monialaista työskentelyä mallintamassa

Monitoimijuus kehittämissyhteisöissä -työpaketti on SotePeda 24/7 -hankkeen pienin kokonaisuus. Tässä työpaketissa työskentelee henkilöstöä viidestä korkeakoulusta: HAMKista, Humakista, LAMKista, VAMKista ja SeAMKista.

Monitoimijuuden käsite on määritelty tässä hankkeessa kahdella tavalla: useiden toimijoiden välisenä tekemisellä sekä yksilön erilaisten roolien kautta. Ensimmäisessä näkökulmassa monitoimijuus voidaan rinnastaa monialaisuuteen. Tällöin toiminnassa on mukana erilaisia toimijoita, joista yksi voi olla kansalainen, jonka rooliin yhteisössä ei liity ammatin tai statuksen tuomaa asemaa. Toisessa näkökulmassa monitoimijuus näkyy yksilön erilaisten roolien kautta. Tällöin sama henkilö voi olla kehittämissyhteisössä aktiivisesti mukana hyvin moninaisissa rooleissa. Hankkeessa monitoimijuudella tarkoitetaan siis julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin sekä kansalaisten yhteistä toimintaa, jossa kaikkien osapuolten tieto, valta ja osallisuus toteutuvat tasavertaisina. (Nieminen ym. 2019.)

Työpaketin tulokset syntyvät kolmen kehittämissyklin toteutuksen seurauksena. Ensimmäisen kehittämissyklin tuloksena ovat kuvaukset alueellisista arvoverkostoista, kehittämisen yhteistyömalleista sekä monitoimijuuden osaamisesta. Huomion arvoista on, että yhteinen työskentely on yleensä aloitettu käsitteiden määrittelyllä. Monialainen, moniammatillinen sekä moni- ja ylisektorinen yhteistyö ovat saaneet rinnalleen käsitteen monitoimijuus kehittämissyhteisöissä. Myös kehittämissyhteisön määrittämisessä kuuluu niin humanistisen ja kasvatustalouden kuin sosiaali- ja terveysalan oma tapa puhua monialaisesta yhteistyöstä. Ensimmäisessä syklissä järjestetyt työpajat keräävät yhteisiin tapaamisiin ammattilaisia, opiskelijoita ja kansalaisia lukuisissa eri rooleissa.

Toisen kehittämissyklin tuloksena on tietoa, ratkaisuja ja malleja tulevaisuuden kehittämissyhteisöistä, yhteiskehittämisestä ja monitoimijuuden oppimisesta. Tässä vaiheessa työpaketti on kehittänyt työpajojen sekä käsitteiden ja osaamisen määrittelyjen pohjalta viisi erilaista työkalua verkostoissa ja työryhmissä tapahtuvan kehittämisen tueksi. Näitä viittä työkalua kutsutaan mikroiksi, ja kolmannessa syklissä ne muodostavat MOOC-kurssin perustan.

Kolmannessa kehittämissyklissä siihen mennessä tuotettu materiaali testataan ja jaetaan avoimesti eri toimijoiden käyttöön, jotta uudenlainen monitoimijuuden kehittämissyhteistyö työelämän kanssa voi kehittyä edelleen. Digikampukseen luodaan kaikille avoimia MOOC-kursseja osana koko SotePeda 24/7 -hanketta. Testausvaiheessa lehtoreista koostuva opettajaverkosto testaa ja arvioi opetusmateriaaleja.

Lähteet:

Id-Korhonen, A. & Viitala, E. 2018. SotePeda 24/7. Monialaista osaamista sähköisten palveluiden ja tiedolla johtamisen kehittämiseksi. Teoksessa K. Pelttonen & H. Kouvo (toim.) Hyvinvointi ja uudistava kasvu. Painoalan kokoomajulkaisu 2018. Lahden ammattikorkeakoulun julkaisusarja, osa 42. Lahti: Lahden ammattikorkeakoulu, 42–46. Saatavana: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-827-292-5> [viitattu 28.10.2019].

Nieminen, S., Majjala, V., Laurila, M., Ojala, K., Tamminen, P., Tolonen, T. & Koivisto, J.-M. 2019. Sanoitetaan monitoimijuutta. Moniammatillisuus, monialaisuus ja monitoimijuus toimialojen diskurssien pyörteessä. Blogikirjoitus. Saatavana: <http://sotepeda247.fi/2019/04/17/sanoitetaan-monitoimijuutta-moniammatillisuus-monialaisuus-ja-monitoimijuus-toimialojen-diskurssien-pyörteessa/> [viitattu 28.10.2019].

SotePeda 24/7. 2019. Lisää monialaista osaamista sote-alan digitaalisten palvelujen käyttöön ja kehittämiseen. Saatavana: <http://sotepeda247.fi/> [viitattu 28.10.2019].

LUONTO MUKANA HANKKEESSAMME

Anniina Aunola | Erja Anttonen

KuoHuLab-hankkeen keskeisenä tavoitteena on osallisuuden lisääminen ja köyhyyden vähentäminen. Keinona sen saavuttamiseksi nähdään osallistujien tahdon ja tarpeiden lähtökohdaksi ottaminen kulttuurisessa hyvinvointityössä. Hankkeen vertaisryhmissä on toteutettu monenlaista toimintaa tätä lähtökohtaa kunnioittaen. Ryhmien toiveena on ollut muidenkin kuin vertaisten kohtaaminen. Keväällä 2019 hankkeessa alettiin suunnitella kaikille yhteistä Liikutaan ja kokeillaan luonnossa -projektia. Luonnon koettiin mahdollistavan elämyksellisyyttä ja hyvinvointia. Luonnossa oleilun ja liikkumisen on todettu kohentavan mielialaa ja lisäävän myönteisiä tunteita (Arvonen 2017, 213).

Luontoretki toteutui Suomen luonnon päivänä 31.8.2019. Se suuntautui 40 kilometriä Kuopiosta pohjoiseen, Niitylahden ulkoilualueelle. Kohde oli valittu siten, että sen maastot ja palvelut soveltuisivat kaikille retkeläisille. Osallistujat saattoivat lähteä maastoon luonto-opas Pia Ratavan luotsaamalle kävelylle tai jäädä laavulle osallistumaan rinnakkaiseen ohjelmaan. Lopuksi kaikki tapasivat

laavulla yhteisen evästelyn, nokipannukahvittelun ja ohjelman äärellä. Paluumatkalla bussissa pelattiin oppimispeliä joukkueittain.

KuoHuLab-hankkeen tutkija-lehtori Erja Anttonen koordinoi kokonaisuutta sekä vastasi tiedottamisesta ja muista käytännön asioista. Hän laati myös retkipäivään liittyvän oppimispelin Seppo.io-alustalle. Hankkeen projektipäällikkö Anniina Aunola suunnitteli ja toteutti päivän aikana tapahtuvaa toimintaa, jossa osallistettiin ryhmäläisiä hankkeen päätösseminaarin ideointiin ja innostettiin heitä seminaarin toteuttajiksi.

Yhdessä opittua

Luontoretki mahdollisti mielekkään ja elämyksellisen yhteisen kokemuksen hankkeen hyvin erilaisille ryhmille. Yhteisöllisyyttä edesauttoivat yhteinen paikka, jaettu tila, koettu aika ja toiminnan intensiteetti. Näin inklusio hyvin eri taustoista tulevien ja toimintakyvyltään erilaisten

ihmisten kesken oli mahdollista. Inklusiota edesauttoi myös moniaistinen lähestymistapa. Luontoretken osallistujat arvostivat erityisesti tunto- ja hajuaistin käytön mahdollisuutta.

Maastossa liikkuminen saattoi olla monelle täysin vierasta ja myös kognitiivisesti kuormittavaa. Osa retkeläisistä tarvitsi selvästi taukoja, mikä puolestaan vaikutti aikataulutukseen. Tärkeäksi osoittautui se, että osallistujilla oli mahdollisuus jakaa havaintojaan. Mielenkiinnon ylläpitämiseksi oppailla ja kanssakulkijoilla tuleekin olla ymmärrystä sanoittaa ympäristöä, jossa kuljetaan, sekä tilannetajua siitä, millainen etenemisrytmi on mahdollinen. Tarpeen tullen pitää löytyä valmiutta lyhentää reittiä tai jakaa kulkijat pienempiin ryhmiin.

Metsän ja muun luontoympäristön elvyttävästä vaikutuksesta on tehty tutkimuksia. Esimerkiksi jo lyhytkin (5–10 min.) luonnossa oleilu laskee hengitystiheyttä, sykettä ja verenpainetta (Arvonen 2017, 216). Osallistujat kokivat retken mielekkääksi ja antoivat sille arvoa. Retkeläisten kesken oli paljon eroa siinä, kuinka usein he pääsivät liikkumaan luonnossa ja kuinka esteettömiä nämä mahdollisuudet ovat.

Kohti KuoHuLab-päätösseminaaria

Luontoretkipäivän aikana käynnistettiin valta-asetelmia kyseenalaistavan seminaarin yhteissuunnittelu. Osallistujat ideoivat innostuneesti ja ilmaisivat halunsa olla mukana rakentamassa ja toteuttamassa tapahtumaa, jossa he olisivat keskeisinä toimijoina ja asiantuntijoina. Yhteis-

suunnittelu luontoympäristössä näkyi siten, että luonnon toivotaan olevan olennainen osa myös seminaaria.

Yhteissuunnittelussa asetettiin tavoitteiksi rauhassa eteneminen, jopa täysin hiljaiset hetket. Riittävä tauottaminen on tarpeen, jotta tulkkaukselle, omalle ajattelulle ja keskusteluille jäisi riittävästi aikaa. Yhteenkuuluvuuden ja luottamuksellisen ilmapiirin luominen vaatii aikaa, jotta osallistujilla olisi turvallista kommunikoida myös aiemmin vieraiden ihmisten kanssa. Samarytmisyyteen asettautuminen toimii pohjana kunnioittavalle kohtaamiselle.

Lähteet:

Arvonen, S. 2017. Metsämieli. Mielen ja kehon taskukirja.

”*Luontoretki mahdollisti mielekkään ja elämyksellisen yhteisen kokemuksen hankkeen hyvin erilaisille ryhmille. Yhteisöllisyyttä edesauttoivat yhteinen paikka, jaettu tila, koettu aika ja toiminnan intensiteetti.*

Boulderointi on itsensä ylittämistä ja ryhmässä toimimista. Kuva: Ursula Roslöf.

MIESTEN VUOROSSA TEHTIIN HYVÄSSÄ PORUKALLA OMANNÄKÖINEN KULTTUURIMATKA

Marjo Kolehmainen

Sain projektipäällikkönä seurata reilun vuoden verran toimintakokeiluja, joissa perehdyttiin nuorten miesten sielunmaisemaan ja pureuduttiin miesmyytin normien rikkomiseen. Nuorten miesten harrastukseksi ei poikakoodien myytissä ensimmäisenä mielletä toimintaa, joka pohjautuu kulttuuriin ja luovuuteen. Ahtaiden sukupuolienormien ylittäminen ja ravistelu on tarpeellista tahdottaessa edistää nuorten miesten hyvää elämää ja vaikuttaa syrjäytymistä aiheuttaviin tekijöihin, kuten sosiaalisten taitojen puutteeseen. Nuorille miehille pitää antaa oikeus kulttuuri- ja taidelähtöisiin harrastuksiin, joissa mahdollistuvat tunteiden ilmaiseminen, tunnistaminen ja itsetutkiskelu.

Nuorille, 15–29-vuotiaille, lähinnä sosiaalisen syrjäytymisen riskissä oleville miehille tarjottiin mahdollisuus omannäköiseen taide- ja kulttuurimatkaan. Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamassa Miesten vuoro -hankkeessa (2018–2019) toteutettiin taide- ja kulttuurilähtöisiä toimintakokeiluja Jyväskylässä ja Turussa.

Ryhmiä toiminnan lähtökohtana oli mahdollistaa ohjattu ja ilmainen harrastustoiminta: mielekäs tekeminen, uudet kokemukset ja tärkeimpänä mukava porukka. Ryhmiin ja kokeiluun osallistuminen ei edellyttänyt taito- tai osaamistasoa. Tavoitteena oli lisätä ja edistää taide- ja kulttuurilähtöisillä harrastuksilla nuorten miesten sosiaalisia taitoja sekä oikeutta ja mahdollisuutta ilmaista ja tunnistaa tunteita ja rakentaa identiteettiä.

Yhteistyökumppaneiden kanssa toteutetut kokeilut pyrkivät edistämään ja lisäämään nuorten miesten oikeutta ja mahdollisuutta kulttuuri- ja taidelähtöisiin harrastuksiin. Kuuteen eri kokeiluryhmään osallistui 3–10 nuorta miestä/ryhmä. Kokeilut kestivät 1–3 tuntia kerrallaan viikoittain 2–8 kuukauden ajan. Osassa kokeiluja toiminta oli valmiiksi määritelty. Niihin kuuluivat poikateatteri, larpkaus ja boulderkiipeily. Lopuissa ryhmissä nuoret määrittivät toiminnan alkaessa sisällöt, jotka koostuivat useista erilaisista laji- tai taidekokeiluista, kuten piirtämisestä, valokuvauksesta ja maalausmenetelmistä, osallistumi-

sesta tapahtumiin ja keskusteluista osallistujien esiin nostamista asioista. Näin syntyivät Tasapainoliinailuryhmä sekä A-MEN- ja Höntsäillään-kokeilut. Hankkeen tahto oli määrittää kulttuuri ja taide väljästi ja nuorilähtöisesti, minkä vuoksi kulttuuri- ja taidelähtöisyys painottui kokeiluissa vain osaksi. Ohjaajina toimivat kasvatus- ja ohjausalan ammattilaiset ja opiskelijat. Larpissa, poikateatterissa ja boulderoinnissa ohjaajilla oli syvää lajiosaamista.

Nuoret ohjautuivat toimintaan pääosin kokeiluja järjestäneiden omasta toiminnasta. Lisäksi rekrytoinnissa tehtiin yhteistyötä esimerkiksi etsivän nuorisotyön ja muiden nuorten työ- ja opiskeluvalmiuksia tukevien palveluiden kanssa. Kokeiluissa huomattiin, että tutulla aikuisella oli iso merkitys nuoren rohkaisemiseksi toimintaan, mikä helpotti nuorten rekrytointia. Yleisesti rekrytointi osoittautui haastavaksi. Emme voi sanoa, että osallistuneet nuoret olisivat olleet syrjäytyneitä, sillä faktatietoa ei kerätty. Ryhmiin tultiin aina henkilökohtaisen kiinnostuksen motivoimana. Osallistuneet nuoret muodostivat joukon tavallisia nuoria miehiä, joista osalla oli sosiaalisen syrjäytymisen riskin osatekijöitä, kuten mielenterveysongelmia.

Hankkeessa tehtiin kartoittava tutkimus, jossa tarkasteltiin hankkeen tavoitteiden pohjalta, millä keinoin ja millaisilla sisällöillä mukana olleet nuoret miehet innostuivat taiteen sisältöjen tuottamisesta. Mitkä tekijät vaikuttivat sitoutumiseen? Mikä toimintaryhmien merkitys osallistuneille oli? Miten osallistumisesta on hyödytty? Tutkimusaineisto kerättiin haastattelemalla ja havainnoimalla. Haastattelut koostuivat sekä osallistuneiden nuorten miesten että ohjaajien alku- ja loppuhaastatteluista. Havaintoaineisto taas muodostui kokeilujen ohjaajien havainnoista, jotka olivat osa heidän kokeilukerroista tekemäänsä seuranta.

Kerätyn aineiston mukaan nuorten miesten sitoutumista auttoi matalan kynnyksen toiminta. Myös tuttuuteen, ilmapiiriin ja turvallisuuteen panostaminen motivoi osallistumaan. Toimintaryhmiin osallistuneiden antamat merkitykset ja kokemukset olivat kauttaaltaan positiiviset. Osallistujat tutustuivat suurimmalle osalle uusiin asioihin, saivat vahvistettua ryhmään kuulumisensa ja kehittivät samalla ryhmässä toimimisen sosiaalisia taitojaan. Mitä ilmeisimmin osallistujien itsetunnossa, itseyttämyksessä ja sosiaalisissa taidoissa tapahtui kehittämisestä toiminnan myötä.

Miesten vuoron kaltaiselle toiminnalle on paikkansa ja tarve. A-MEN-ryhmän ja poikateatterin kokeilut synnyttivät toistaiseksi toimivan mallin toteuttajaorganisaatioiden toimintaan. Hankkeessa olemme saaneet kokeilla ja oppia. Esimerkiksi sukupuolisensitiivinen tematiikka olisi voinut merkitä enemmän ja sen olisi voinut ottaa menetelmällisesti vakavammin, sillä nyt suhtautuminen

Jokaisen oma ainutlaatuisuus tulee esiin teatteritoiminnan leikeissä ja harjoituksissa. Kuva: Wilma Mäkinen.

A-MEN ryhmän osallistujat tekivät mustemaalaukset itselleen tärkeästä kuvasta. Yksi osallistuneista nuorista toimi tekniikan opettajana toisille nuorille. Kuva: Samuli Rinne.

oli kaksijakoista. Hanke todensi sen, että sukupuolisensitiivisyys ei muodostu pelkästään kohdentamalla toimintaa miehille.

Seuraava Miesten vuoro voisi olla vaikka avoin Miesten vuoro, jossa tehtäisiin yhteisöllisiä taideprojekteja. Niissä korostuisi nuorten miesten toimijuuden vahvistaminen sen sijaan, että käytettäisiin taide- ja kulttuurilähtöistä toimintaa syrjäytymisen ehkäisyyn ja syrjäytymisvaarassa oleville nuorille miehille.

Kuva 1. Luminen ja pakastava Suomi aiheutti positiivista ihmetystä kansainvälisen hankeväen keskuudessa. Myöhemmin ihmettely vaihtui tottuneeseen lumienkeleiden tekoon jäätynneen veden (järven) päällä. Kuva: Paco Tartera.

ADULET

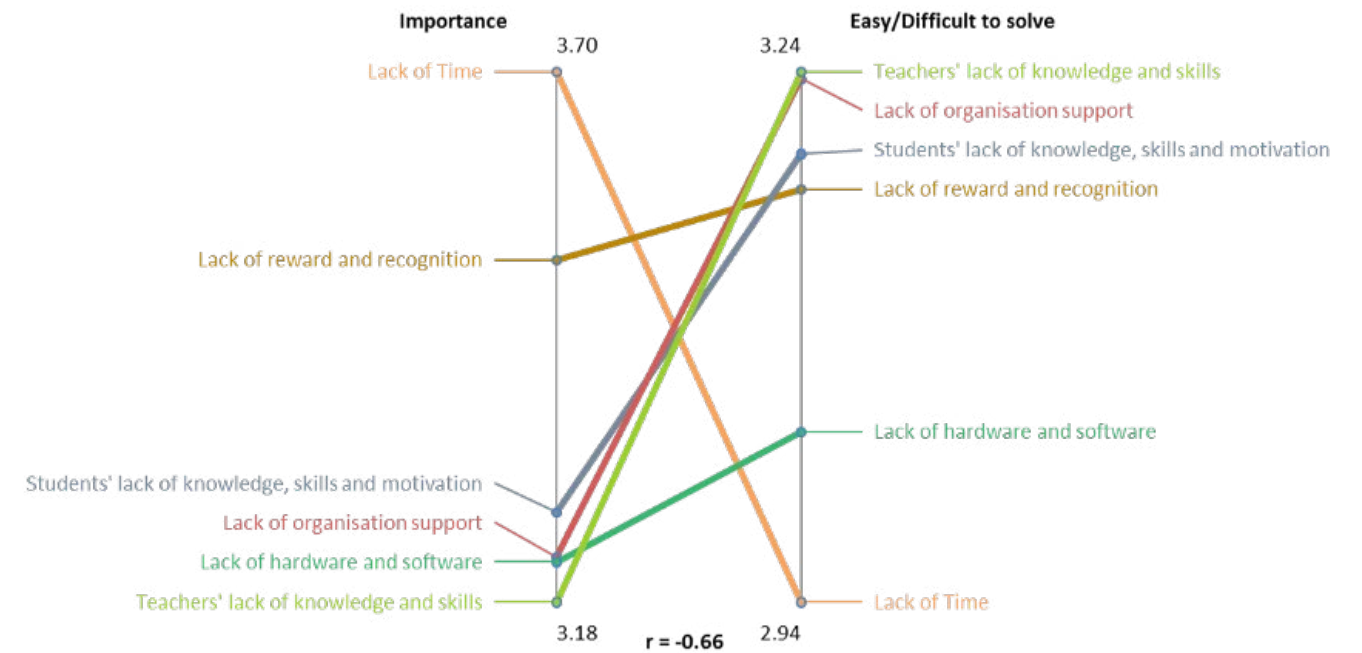
Niila Tamminen

Tämä artikkeli antaa lyhyen yleiskatsauksen yhteiseurooppalaisen Adulet-hankkeen antiin ja tuloksiin. Artikkelin pohjaa kokemuksiin hanketyöstä seitsemän eri Euroopan maan korkeakouluorganisaation kesken. Esitetyt tiedot perustuvat digitalisaation ja teknologian käytön esteitä selvittäneen GCM-tutkimuksen tuloksiin.

Hanketyötä lumihangessa

Hankkeessa on mukana yhteistyökumppaneita seitsemästä Euroopan maasta, ja joka kerta kun ryhmä tapaa, ideat ja ajatukset nirhautuvat toisiaan vasten ja kulttuuriset erot nostavat päätään. Siitä syntyvästä kitkasta syntyy uusia ideoita, keskustelua – ja lopulta tuloksia. Hanke on tyypillisen tuntuinen esimerkki siitä, kuinka Euroopan sisällä pieniltä vaikuttavat kulttuurierot voivat näyttää

Clusters' comparison on Importance vs Easy/Difficult

Kuva 2. Haasteiden tärkeys ja niiden ratkaisemisen helppous. Kuva: Slavi Stoyanov.

yhteiseen päämäärään pyrkivässä hankkeessa suurilta. Verkko-oppimisen käsite on erilainen eri maissa, ja joskus perusasioiden riittävän yhdenmukainen määrittely vie aikaa. Myös koulutussektorit ovat eri maissa erilaisia, mutta hanke itsessään osoittaa, että ongelmat, joita pedagogit korkeakoulumaailmassa kohtaavat, ovat hyvinkin samantlaisia kautta linjan. Kaikkia yhdistää tinkimätön intohimo ja palo tehdä tässä yhä digitaalisemmaksi muuttuvassa maailmassa työnsä hyvin. Tiukan työnteon ohella on myös hieman aikaa lumisen Suomen ihmettelylle (kuva 1). Nämä yhteiset kokemukset ovat sitä pohjaa, joka osaltaan takaa onnistuneen hanketyön.

Tutkimus verkko-oppimisen esteistä

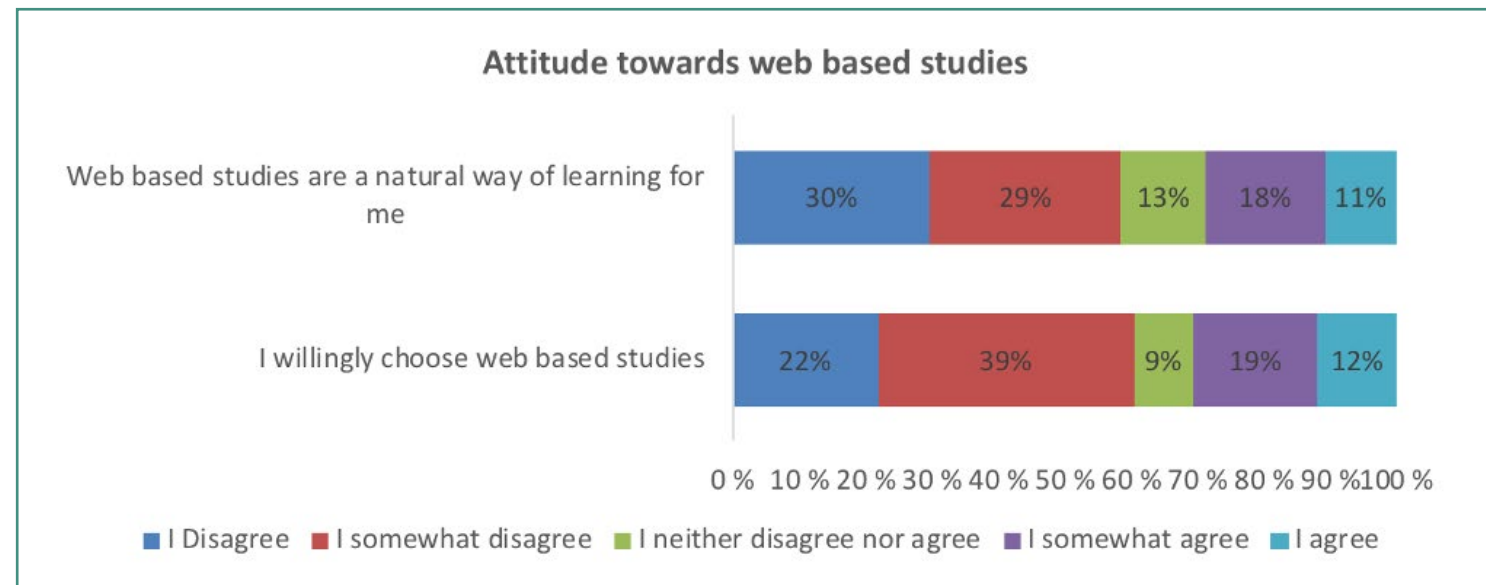
Pelkkä mukava yhdessä tekeminen kuitenkin harvoin oikeuttaa hanketyöhön, vaan tuloksia on synnyttävä. Yksi hankkeessa tehdyistä toimenpiteistä oli kartoittaa verkko-oppimisen esteet eri maiden korkeakouluissa. Tutkimus tehtiin kyselyllä ja ryhmäkonseptikartoituksella (Group Concept Mapping, GCM). Tuloksia analysoitiin klusteroimalla saadut vastaukset kuuden erilaisen käsi-

teklusterin ympärille. Nämä nousseet teemat jaoteltiin kahden akselin suhteen: toisaalta kriittisimpiin ongelmiin sekä toisaalta sen perusteella, miten helppoina kyseisten ongelmien ratkaisut nähtiin.

Esille nousseet haasteet olivat

1. organisaation tuen puute
2. opettajien puutteelliset tiedot ja taidot
3. ajan puute uusien teknologioiden käyttöönottoon ja hyödyntämiseen
4. puutteelliset laitteet ja ohjelmistot
5. opiskelijoiden tietojen, taitojen ja motivaation puute
6. palkitsemisen ja kannusteiden puuttuminen.

Tärkeimpinä puutteina vastaajat näkivät ajan puutteen sekä kannusteiden ja tunnustuksen puutteen (kuva 2). Näiden voidaan myös ajatella olevan toisistaan riippuvaisia:

Kuva 3. Verkko-oppimisen mielekkyys opiskelijoiden näkökulmasta. Kuva: Päivi Timonen ja Tiina Roos.

jos (korkea)kouluorganisaatio ei tue uuden teknologian hyödyntämisessä, ei siihen myöskään kannusteta. Vastavasti oma aktiivisuus ja ammattitaidon kehittyminen ja sitä kautta opiskelijoiden oppimistulosten parantuminen jäivät tutkimuksen mukaan korkeakouluissa palkitsematta.

Suhteellisen helppona ongelmana ratkaista nähtiin kannusteiden ja tunnustamisen puute. Toisin oli ajan puutteen suhteen, joka oli vastaajien mielestä kaikista ongelma-alueista vaikein ratkaistavaksi. Tämä heijastanee myös vastaajien asemaa nimenomaan opetus-, ei johtohenkilöstönä. Merkittävää oli, etteivät tulokset juurikaan vaihdelleet maiden välillä. (Stoyanov & Specht 2018.)

Toinen esille nostamisen arvoinen tutkimus mittasi opiskelijoiden näkökulmaa verkko-oppimiseen (kuva 3). Tutkimus tehtiin opiskelijoille suunnatulla kyselyllä, jossa näkyi vastaajien (n=101) hajonta: yli puolet vastaajista suhtautui verkko-oppimiseen epäilevästi. Vaikka kuinka puhutaan diginatiivista sukupolvesta, tämä asenneilmasto saattaa heijastella myös opettajien varmuutta ja luottamusta verkkopedagogiikkaan sekä heidän verkkopedagogiikkataitojaan. Opiskelijat oppivat mieluiten pienissä ryhmissä, ja oppimisen voidaankin tältä osin sanoa olevan hyvin sosiaalinen ilmiö. Vaikka erilaisia teknologioita ratkaisuja on olemassa paljon, vastanneet opiskelijat käyttävät vain hyvin rajallista määrää apuvälineitä ja ohjelmistoja. Merkittävin yllätys vastauksissa olivat vastaajien voimakkaat epäilyt digioppimisen laadusta, tarkemmin sanottuna sen mahdollisesta puutteesta. (Timonen & Roos 2018.)

Hanketyön arkea

Yhteinen näkeminen ja työskentely on näin digitaalisena verkkoajanakin niin merkittävää, että hankkeen toimijat tapaavat toisiaan mieluummin vaikkapa lumisessa pakas-Suomessa kuin ainaisesti ailahtelevaisten verkkoyhteisöjen, huonon englannin ja nonverbaalin viestinnän autiomaassa videoneuvottelulaitteiden välityksellä. Yhteiset tapaamiset antavat virtaa tekemiseen, rytmittävät projektia ja mahdollistavat monimutkaisten ongelmien käsittelyn ja ratkaisemisen monipuolisemmin kuin etänä – olkoonkin, että samalla lentokoneiden aiheuttamat päästöt lienevät suuremmat kuin sähköisten palvelinten sähkönkulutus.

Siinä mielessä hanke toikin hyvin näkyväksi arjen verkko-oppimisen haasteet. Kun ihmiset tapaa kasvokkain, työskentely on tavoitteellisempaa ja mahdolliset ongelmat, väärinymmärrykset ja konfliktit on helpompi ratkaista. (Kuva 4.)

Verkkoyhteisö

Koska hankkeen tarkoitus on haasteiden kartoittamisen lisäksi etsiä ratkaisuja, suunnitelmassa on nähty oleelliseksi kansainvälisen verkkoyhteisön rakentaminen. Alustan rakentaminen vaatii monen, taustaltaan erilaisen toimijan yhteistä ymmärrystä ja näkemystä – ja siltikin sillä on vaarana häviäminen bittiavaruuteen hankkeen jälkeen. Siksi yhteinen tekeminen ja tulosten saaminen sekä niiden näkyväksi tekeminen ovat hanketyön kannalta ydinasioita.

Kuva 4. Fyysiset tapaamiset oli pakko käyttää tiukkaan yhteiseen työskentelyyn. Kuva: Paco Tartera.

Hankkeen keskeiset tulokset kuvattiin verkkoyhteisöalustalle (<https://cop.aduleet.eu/fi>). Verkkoyhteisö on pysyvästi auki ja vastaanottaa uusia vertaiskokemuksia. Sieltä löytyvät myös tässä artikkelissa mainitut tutkimukset kokonaisuudessaan. Alustan avulla mahdollistetaan korkeasteen opettajien teknologia-avusteisen oppimisen parhaiden oppien jakaminen. Alustalla luennoitsijat voivat jakaa opetusmenetelmiä ja työkaluja muille käytettäväksi erilaisissa opetustilanteissa eri Euroopan maissa. Vaikka arjen paineet korkeakoulusektorilla tuntuvat ympäri Eurooppaa, hanke jätti osallistujiin pysyvän positiivisen jäljen ja vahvan halun yhteistyöhön jatkossakin.

Lähteet

Stoyanov, S. & Specht. 2018. Using ICT in teaching – some issues.

Timonen, P. & Roos, T. 2018. Digital learning – making use of technology

TEMPO TUKEMASSA MAAHANMUUTTAJIENTEN YRITTÄJÄMÄISTÄ ASENNETTA

Jenny Honka

Tempo – Yrittäjämäistä asennetta ja työelämätaitoja maahanmuuttajille, osaavia tekijöitä yrityksille -hankkeen tavoitteena on maahanmuuttajien työllisyyden edistäminen Varsinais-Suomessa. Hanke käynnistyi maaliskuussa 2019 ja jatkuu helmikuuhun 2022. Pää toteuttajana hankkeessa on Humak kumppaninaan Varsinais-Suomen Yrittäjät. Hankkeessa tehdään tiivistä yhteistyötä Turun kaupungin kanssa. Hanketta rahoittaa Euroopan sosiaalirahasto.

Tempo lähti liikkeelle siitä, että useat alueelliset, maahanmuuttajien uraohjausta tarjoavat hankkeet olivat päättyneissä. Niiden pohjalta oli noussut uusia kehittämistarpeita, joihin Tempo toiminnallaan pyrkii vastaamaan.

Yrittäjämäinen asenne

Hankkeessa maahanmuuttajien yrittäjämäistä asennetta tuetaan muun muassa työpajojen ja henkilökohtaisen neuvonnan avulla. Yrittäjämäinen asenne voi tarkoittaa yhdelle maahanmuuttajalle yrityksen perustamista ja toiselle taas toimivan CV:n rakentamista työnhakua varten.

Hankkeessa selvitetään, mitä tämä yrittäjämäinen asenne pitää sisällään alueen yritysten näkökulmasta. Mitä työllistävät yritykset hakevat työntekijöiltään? Miten tällaista asennetta voidaan tukea hankkeessa rakennettavalla toimintamallilla? Entä mitkä ovat maahanmuuttajayrittäjien tuen tarpeet? Millaista ohjausta taas yrittäjäksi ryhtyvä maahanmuuttaja tarvitsisi tuekseen? Ja toisaalta: Minkälaista kevytyrittäjyys on? Millaista polkua uraansa etsiville maahanmuuttajille voisi sen avulla avautua?

Kohderyhmät

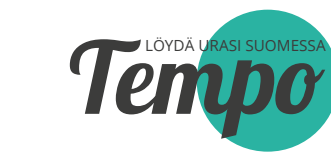
Tempon kohderyhmät ovat moninaiset. Tukea tarvitsevat maahanmuuttajat voivat olla koulutustaustoiltaan, iältään, kielitaidoltaan ja kulttuuriltaan todella erilaisia. Myös asiakkaiden Suomessa oleskelun status voi vaihdella turvapaikanhakijasta Suomen kansalaiseen. Oikeastaan asiakas itse määrittää kuuluvansa Tempon asiakaskuntaan.

Kun hankkeessa lähdetään rakentamaan toimintamalleja, on tärkeä pitää mielessä, millaisia asiakasprofiileja voi olla ja kuinka näitä erityyppisiä asiakkaita voidaan palvella. Lisäksi olennaista on löytää pysyviä ratkaisuja: Minkälaisia olemassa olevia palveluja asiakas voisi hyödyntää? Miten yrittäjämäistä asennetta voidaan tukea hankkeen päätyttyä ja kuka tukea voi antaa? Minne erilaiset asiakkaat ohjataan hankkeen päätyttyä?

Yrittäjyysvalmennus

Tempon aikana rakennetaan e-learning-alusta, joka auttaa yrittäjäksi ryhtyvää suunnitteluvaiheessa, ennen varsinaisen yrityksen perustamista. Tätä alustaa suunnitellaan tiiviissä yhteistyössä alueen elinkeinoasiamiesten kanssa. Lisäksi hankkeen aikana järjestetään yrittäjyyskoulutus, jonka pohjalta nousee esiin niitä asioita, jotka tulisi ottaa huomioon e-learningin suunnittelussa.

Jo olemassa olevia maahanmuuttajien perustamia yrityksiä tuetaan kartoituksen pohjalta tarjoamalla työpajoja juuri heidän tarpeisiinsa. Heille ei ole ollut erillistä tukipalvelua ennen Tempoa. Oletuksena kuitenkin on, että esimerkiksi verotukseen, lainsäädäntöön ja markkinointiin liittyviin kysymyksiin tarvitaan ohjausta.

MAAHANMUUTTAJAN, ERITYISESTI NUOREN, ON USEIN VAIKEAA LÖYTÄÄ OMAA PAIKKAANSA TYÖELÄMÄSSÄ. TYÖN ETSIMINEN JA PIDEMMÄN TYÖSUHTEEN SAAMINEN OVAT VAIKEITA.

Tuki työnantajille

Tempossa on tarkoitus palvella alueen yritysten rekrytointitarpeita. Monilla yrityksillä on työpaikkoja, joihin olisi mahdollisuus palkata maahanmuuttajia tai turvapaikanhakijoita, muttei kanavia potentiaalisten työntekijöiden tavoittamiseen. Toisaalta on yrityksiä, joissa voi olla tarve työntekijöille, mutta joissa ei osata tai uskalleta palkata vieraasta maasta tullutta hakijaa. Näihin yrityksiin ollaan aktiivisesti yhteydessä. Tavoitteena on lisätä ymmärrystä olemassa olevista tukipalveluista sekä muista maahanmuuttajan työllistämiseen liittyvistä asioista.

Joissakin yrityksissä taas on jo maahanmuuttajia töissä, mutta haasteena on pitää työntekijät ja saada heidät asettautumaan yhteisöön ja uudenlaiseen työkulttuuriin. Näille yrityksille ja niiden työntekijöille kehitetään tukea asettautumiseen.

Koulutuksen ja alueen kehittäminen

Hankkeessa on siis monenlaista toimintaa ja useita kohderyhmiä, joita pyritään palvelemaan. Kaiken toiminnan taustalla on elinvoimaisen ja monikulttuurisen Varsinais-Suomen rakentaminen. Humakin näkökulmasta kiinnostavaa on paitsi alueen myös (yhteisöpedagogi) koulutuksen kehittäminen. Kotoutuminen, moninaisuus ja kansainvälisyys näkyvät Humakin opetussuunnitelman lisäksi Humakin hankkeissa, joita Tempokin edustaa. Tällaisilla hankkeilla varmistetaan, että koulutusta kehitetään vuoropuhelussa työelämän ja kohderyhmien kanssa.

Kaiken kaikkiaan Tempolla on käsissään tärkeä ja ajankohtainen kotoutumisen työllisyyden näkökulma. Tällainen kehittämistyö luotaa tulevaisuuteen, jossa monikulttuurisuus työpaikoilla ja yrityksissä on arkea.

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

Vipuvoimaa
EU:lta
2014-2020

HUOMIO NUORISOTYÖN KOULUTUKSEEN

Sari Höylä

Suomen puheenjohtajuuskausilla Euroopan neuvostossa (marraskuu 2018–toukokuu 2019) ja Euroopan unionissa (heinäkuu 2019–joulukuu 2019) on nostettu yhdeksi tärkeimmäksi teemaksi nuorisotyöntekijöiden koulutus ja nuorisotyön laatu. Euroopan neuvoston puheenjohtajuuskauden nuorisualan päätapahtuma järjestettiin suomalaisten nuorisotyön toimijoiden yhdessä ideoimien ja hahmottelemien suunnitelmien pohjalta. Humak sai kunnian toimia pääjärjestäjänä tässä seminaarissa yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Euroopan neuvoston nuori-so-osaston kanssa.

Yli 130 nuorisotyön yhdistämää henkilöä 30 maasta koontui keskustelemaan nuorisotyön koulutuksesta.

Education and Training Pathways of Youth Workers -seminaari kuului osana Euroopan neuvoston ministerikomitean vuonna 2017 hyväksymän ”Suositus nuorisotyötä” -asiakirjan toimeenpanoon (the Recommendation of the Committee of Ministers of the Council of Europe on Youth Work, CM/Rec(2017)4).

Tällä suosituksella Euroopan neuvosto haluaa tukea nuorisotyötä paikallistasolta alueellisen tason kautta Euroopan tasolle. Jäsenvaltioiden edellytetään kehittävän laadukasta nuorisotyötä, jota nuorisopoliittiset toimenpiteet tukevat. Nuorisotyön rakenteita tulee vahvistaa ja eri toimijoiden välistä yhteistyötä lisätä. Nuorisotyöntekijöille – sekä palkallisille että vapaaehtoisille – on luotava johdonmukaiset ja joustavat, osaamisperusteiset koulu-

tusrakenteet. Suomessa on pitkä perinne nuorisotyön koulutuksessa, mutta monen Euroopan neuvoston jäsenvaltion tilanne ei ole lainkaan yhtä vakiintunut. Siksi kaikkia jäsenmaita kannustetaan varmistamaan nuorisotyöntekijöidensä mahdollisuudet kouluttautumiseen, ovatpa kyseessä sitten vapaaehtoistyöntekijät tai nuorisotyötä ammatikseen tekevät.

Asiakirjan toimeenpanoa varten jäsenvaltiot ovat sitoutuneet levittämään siitä tietoa. Asiakirjan sisältöä käsiteltiin Education and Training Pathways of Youth Workers -seminaarissa Helsingissä helmikuussa 2019. Samalla tutustuttiin eri maiden nuorisotyöntekijöiden koulutuspolkuihin. Ohjelmassa käsiteltiin nuorisotyön koulutusta laaja-alaisesti. Kaikissa maissa ei ole ammattimaista nuorisotyötä, vaan moni nuorisotyöntekijä toimii vapaaehtoisena mutta kuitenkin koulutusta ja kurssitusta tarvitte. Suomalaisen nuorisotyön korkea laatu on tunnustettu laajalti, ja niinpä ohjelmassa oli toki myös mahdollisuus tutustua Suomessa tehtävään nuorisotyöhön, opetusministeriön nimittämiin nuorisualan osaamiskeskukseen ja nuorisotyön koulutukseen. Nuorisotyön koulutuksen

osalta saattoi tutustua Tampereen yliopiston tarjoamaan Nuorisotyön ja nuorisotutkimuksen maisteriohjelmaan, Diakonia-opiston tarjoamaan toisen asteen nuoriso- ja yhteisöohjaajakoulutukseen, Allianssin jäsenjärjestöilleen tarjoamaan koulutukseen sekä Humakin yhteisöpedagogi (YAMK) -koulutukseen. Humakin yhteisöpedagogi (YAMK) -opiskelijat esittelivät Suomen duaalimallin mukaista korkeakoulututkintoaan, jossa varmistetaan oppimisen työelämälähtöisyys. (Saivat muuten paljon kiitosta – ja aiheuttivat ahaa-elämyksiä!)

Seminaarin osallistujat edustivat viranomaisia, jotka ovat vastuussa oman maansa, alueensa tai paikallistason nuorisotyön kehittämisestä, nuorisotyöntekijöitä, nuorisotyön kouluttajia, tutkijoita ja nuorisojärjestöaktiiveja.

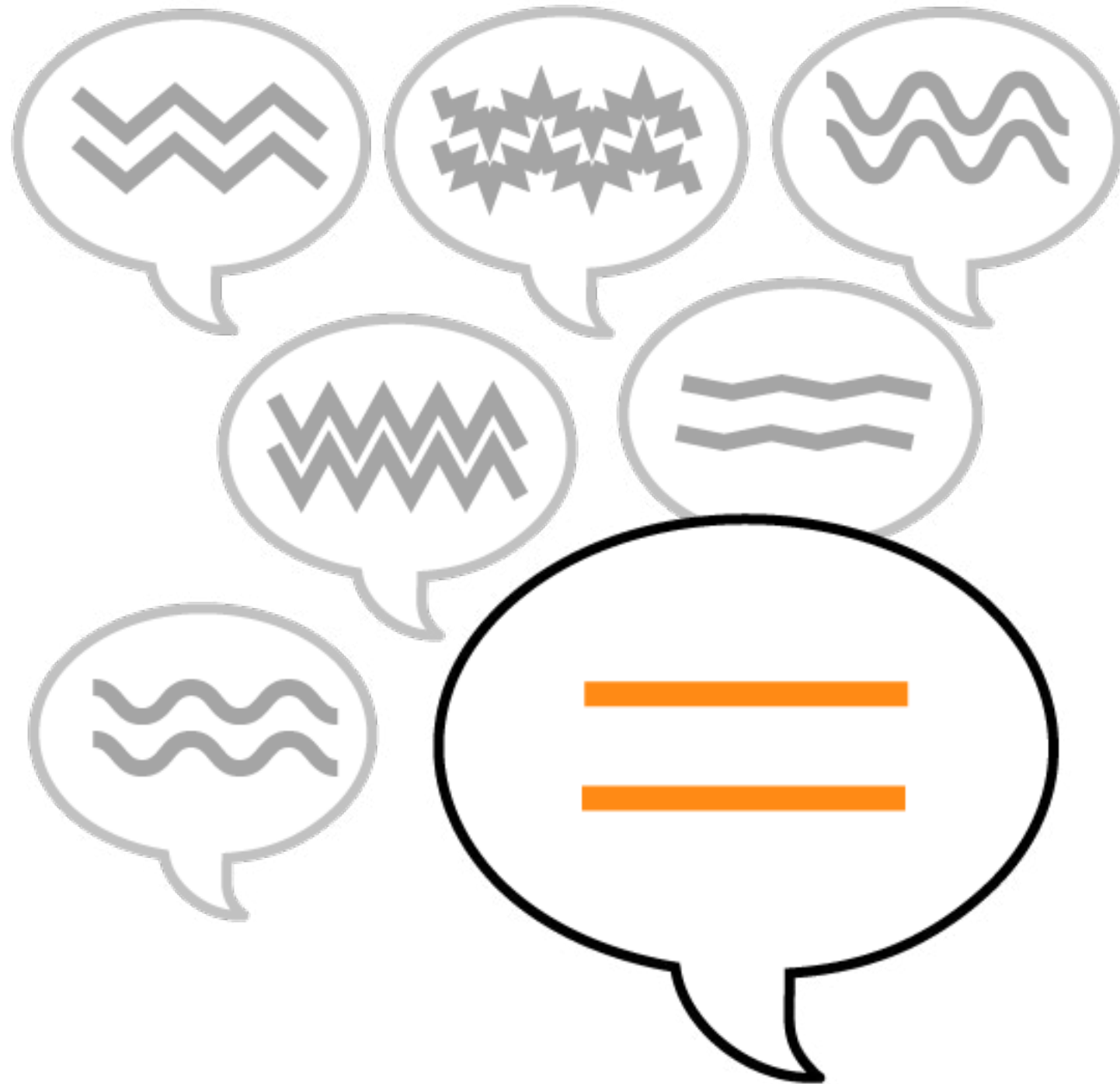
Osallistujien määrä seminaariin oli rajattu, mutta ohjelmaa pystyi seuraamaan suorana lähetyksenä sekä katsomaan jälkikäteen videonauhoituksina. Kaikki materiaali on avoimesti katsottavissa seminaarin nettisivuilla: <http://education-and-training.humak.fi/>.

Seminaarin päätössanat Henni Axelin, Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisotyön ja politiikan vastuualueen johtaja. Kuva: Merja Kylmäkoski.

SELKOKIELEN KEHITTÄMISTARPEITA

Teksti: Tiina Valkendorff & Anna Louhensalo | Kuvat: Papunet, KUVAKO

Selkokieltä tarvitsee Suomessa 650-750 000 henkilöä, eli 10-11 prosenttia Suomen väestöstä (Selkokeskus 2019). Selkokieli on helppoa suomen kieltä, joka on sanastoltaan, rakenteiltaan ja sisällöltään muokattu yleiskieltä ymmärrettävämpään muotoon. Se on suunnattu ihmisille, joilla on vaikeuksia lukea tai ymmärtää yleiskieltä. Selkokieli on viime vuosina ollut esillä yhteiskunnallisissa keskusteluissa ja myös Humanistisen ammattikorkeakoulun hankkeissa on perehdytty selkokieleen ja tuotettu selkokielistä materiaalia.

Selkokieltä tarvitsevien joukko pitää sisällään erityyppisiä ihmisiä, joilla on eri syitä ja myös vaihtelevia tarpeita selkokielelle. Selkokieltä tarvitsevat esimerkiksi niin kehitysvammaiset ja vammautuneet kuin osa ihmisistä, joilla on muistisairaus. Selkokielestä voivat hyötyä myös kielen opiskelijat ja osa maahanmuuttajataustaisista ihmisistä sekä henkilöt, joilla on eriasteisia lukemisen vaikeuksia. (Helsingin yliopisto 2019; Leskelä 2019.)

Selkokieltä tarvitaan, sillä se on tie osallisuuteen: selkokieli luo edellytykset sille, että mahdollisimman moni voi lukea. Selkokielellä voi tutustua esimerkiksi proosaan, runouteen, tietokirjoihin ja uutisiin. Se helpottaa tiedon etsimistä ja ymmärtämistä, ja luo näin väyliä osallistua yhteiskuntaan ja yhteiskunnalliseen keskusteluun. Selkokielellä on tärkeä rooli myös arkielämässä, osana käytännöllisten ja arjen välttämättömien asioiden hoitamista. Myös monet viranomaiset käyttävät tai pyrkivät käyttämään selkokieltä. Esimerkiksi Kansaneläkelaitos Kelassa on jo kymmenisen vuotta tiedotettu etuuksista selkokielellä. Tällä hetkellä Kelassa on käynnissä asiakaskirjeiden kehittämisohjelma, jossa pyritään luomaan asiakaskirjeistä ymmärrettävämpiä (Kela 2019).

Osa selkokielen kohderyhmään kuuluvista tarvitsee helppoa selkokieltä ja osa taas ymmärtää vaativampaakin tekstiä. Selkokieli onkin jaettu kolmeen kategoriaan vaativuustason mukaan: helppoon, perustason selkokieleen

ja vaativaan selkokieleen (Leskelä, 2019, 160). Vaativuustasoille on määritelty omat kriteerit.

Selkokeskuksen mukaan helppossa selkokieleessä ei suositella käytettäväksi lainkaan muun muassa konditionaalia (jos olisi kesä), perfektiiä (olen tehnyt), pluskvamperfektiä (olin tehnyt), yleistävää 3. persoonaa (kurssille voi ilmoittautua verkossa), a-infinitiiviä taivutettuna (tehdäkseni), e-infinitiiviä taivutettuna (tehden, tehdessä), essiiviä (opiskelijana), translatiivia (opiskelijaksi), MA-infinitiiviä (piirtämässä, maalaamassa) tai partisiippimääritteitä (luetut kirjat, katsotut esitykset). (Leskelä 2019, 166.)

Keskivaikeassa selkokielisessä tekstissä puolestaan kehoitetaan suosimaan verbeissä aktiivimuotoa (teen, laulamme) ja välttämään passiivia (taloa rakennetaan). Lisäksi suositellaan välttämään abstrakteja toimijoita subjekteina, harvinaisia sanoja, lauseenvastikkeita, pitkiä sanaselityksiä, kolmen sanan yhdyssanoja sekä synonyymeja. (Leskelä 2019, 110–115). Niin kutsuttu vaativa selkokieli tulee lähelle yleiskielen normistoa, mutta siinäkin suositellaan välttämään synonyymeja, joitakin infiniitivirakenteita, lauseenvastikkeita, partisiippimääreitä sekä pitkiä yhdyssanoja. Lisäksi abstrakteja ilmauksia ja metaforista kieltä sekä sanontoja tulee välttää. Joissakin kansainvälisissä selko-ohjeissa kielletään kokonaan kielikuvien ja sanontojen käyttäminen. (Leskelä, 2019, 170–171.)

Selkokielisten julkaisujen taitolle on myös määritelty omat muotovaatimuksensa, mikä tarkoittaa sitä, että selkokielen tekstin typografia on tarkasti säädeltyä. Esimerkiksi jokainen asiakokonaisuus tulee jakaa omalle rivilleen, ja rivien tulee olla lyhyitä; niiden pituudeksi suositellaan 55–60 merkkiä. (Selkokeskus, 2016.)

Selkokeskuksen määrittelemät kriteerit selkokielelle ovat siis varsin säädelty, mutta toisaalta ohjeistus jättää jonkin verran tulkinnan varaa, sillä osa ohjeista erityisesti vaativan tason suhteen ovat suosituksia eivätkä

ehdottomia määräyksiä. Selkokeskus myöntää teoksille hakemuksesta selkotunnuksen, joka on merkki siitä, että julkaisu täyttää selkokielen kriteerit (Selkokeskus 2019). Selkotunnus on varsin hyvin tunnistettu merkki Suomessa, ja tärkeä, sillä selkokieltä tarvitsevat ihmiset voivat selkotunnuksen avulla löytää itselleen sopivaa luettavaa. Selkokieli itsessään ei ole luvanvarainen termi (Selkokeskus 2017), mutta jotta selkokielellä kirjoitettu teos voisi saada Selkokeskuksen myöntämän selkotunnuksen, tulee sen täyttää yllä mainitut suositukset vaatimustasosta riippuen. Käytännössä tämä voi tarkoittaa sitä, että jos edellä mainitut Selkokeskuksen asettamat kriteerit eivät täyty, selkotunnusta ei julkaisulleen saa.

Sanotaan, että hyvän selkotekstin lukeminen on helppoa, mutta sen kirjoittaminen voi olla vaikeaa, minkä huomasi myös Humanistisen ammattikorkeakoulun Porukalla pääosaan -hankkeessa. Toimitimme osana hanketta kaksi selkokielistä teosta, joista ensimmäinen oli *Odotan aurinkoa. Tarinoita Suomeen tutustumisesta* ja toinen *Odotan aurinkoa. Selkokielisiä tarinoita Suomeen tutustumisesta*.

Viimeksi mainittu teos täytti selkokielen kriteerit, minkä johdosta teokselle myönnettiin selkotunnus.

Ensimmäinen teos *Odotan aurinkoa. Tarinoita Suomeen tutustumisesta* oli mielestämme keski- ja vaativan selkokielen välissä, mutta se ei läpäissyt vaativankaan selkokielen seulaa. Syyt siihen olivat lyhyesti muotoiltuna seuraavia: Teoksen esipuheessa oli joitakin vaikeita lauserakenteita ja partisiippeja. Myös joitakin synonyymeja, jotka tekstissä selitettiin auki, toivottiin vältettävän. Teoksen taitto ei arvioijien mukaan vastannut täysin Selkokeskuksen sille asettamia kriteereitä: osa riveistä oli muutamia merkkejä liian pitkiä ja asiakokonaisuudet olisi pitänyt jakaa tarkemmin eri riveille.

Koska halusimme, että teos löytäisi lukijoita ja tulisi varmasti kategorisoiduksi selkokieliseksi teokseksi, päädyimme selkokielistämään selkokielellä kirjoitettua teosta lisää. Näin syntyi sisarteos: *Odotan aurinkoa. Selkokielisiä tarinoita Suomeen tutustumisesta*.

Selkokeskuksen sivuilla todetaan, kuinka suurin osa kaikesta selkokielisestä materiaalista tulee olla kaikille ryhmille sopivaa. Kuitenkin “selkokielisen tekstin suunnittelussa tulee ottaa huomioon kohderyhmä ja mukauttaa teksti vastaamaan tämän kohderyhmän tarpeita.” (Selkokeskus, 2018). Odotan aurinkoa on teos, jonka genre asettuu kaunokirjallisuuden ja tietokirjallisuuden välimaastoon. Teos on suunnattu erityisesti kieltä opetteleville maahan muuttaneille ja toki kaikille, jotka ovat teoksessa esiintyvistä aihepiireistä, nuoruuden ja toiseuden kokemuksista, kiinnostuneita.

Teosta toimittaessamme pohdimme, ovatko kaikki selkokielen kriteerit täysin toimivia mitä tulee maahan muuttaneiden, erityisesti maassa hieman pidempään asuneiden selkokielen tarpeeseen ja kielitaidon kehittymiseen. Toisinaan selkokielisen tekstin kirjoittaminen tuntui hyvin vaikealta ja tarinoiden selkoistaminen suorastaan kivuliaalta. Osittain kyse on siitä, että kieltä yksinkertaistaessa täytyy myös toimia intuitiivista vastaan, eli toisin kuin meillä on jo peruskoulussa opetettu: karsia kielen kiinnostavat vivahteet, rikkaat ilmaisut, monimerkitykselliset otsikot, sanaleikit, tekstiä värittävät synonyymit.

Erityistä päänvaivaa ja hämmennystäkin meille aiheuttivat suositukset olla käyttämättä esimerkiksi passiivisia rakenteita tai ma-infinitiiviä, jotka kuitenkin kokemuksemme mukaan tulevat nopeasti käyttöön suomen puhekielessä. Kirjoittaessa tuntui epäselvältä, mitkä vaativan tason kriteereistä ovat ehdottomia ohjeita ja mitkä suosituksia. Selkokielen keskitason arviointiin on kehitetty selkokielen mittari (Selkokeskus 2018), mutta myös vaativan selkokielen tarkemmille kriteereille ja mittarille voisi olla tarvetta.

Teksti, jossa pyritään systemaattisesti välttämään synonyymeja sekä abstrakteja tai metaforisia ilmauksia saattaa tehdä kieltä opiskelevalle ihmiselle karhunpalveluksen. Kielitaito ei kehity eikä sanavarasto rikastu, jos kielen vivahteet kahlitaan tiukkaan muotoon ja muottiin esimerkiksi siten, etteivät synonyymit tai metaforisempi kieli ole sallittua. Lisäksi tekstin liika selkoistaminen saattaa hävittää kappaleiden välisen, luontevan sidosteisuuden ja muuttua näin vieraannuttavaksi, jopa vaikeammin ymmärrettäväksi. Näin asiayhteyksien välinen sidosteisuus saattaa liian selkoistamisen myötä paradoksaalisesti kadota.

Tämän ohella ymmärrämme hyvin, että on olemassa suuri tarve myös helpolle selkokielelle. Niin ikään tiukoille selkokielen suosituksille on paikkansa. Selkokeskus on tehnyt urauurtavaa ja tärkeää työtä selkokielen kehittämiseksi yhteiskunnassa. Kuitenkin, mikäli tarkoitus on, että joistakin selkokielen lukijoista tulee myöhemmin yleiskielen lukijoita, hyppy vaikeasta selkokielestä yleiskieleen voi olla melko suuri.

Selkokielen tulisikin ehkä kehittyessään ottaa paremmin huomioon kohderyhmänsä moninaisuus. Erityisesti maahan muuttaneita varten kirjoitetun selkokielen kriteeristöä voisi punnita uudestaan muistaen myös sen, että tämän tekstin alussa luetellun kohderyhmän (vammainen, muistisairaat, henkilöt, joilla on lukivaikeuksia) sisältä löytyy paljon variaatiota. Selkokieli voisi kehittyä vielä rikkaampaan ja vivahteikkaampaan suuntaan erityisesti silloin, kun selkokielen genrenä on esimerkiksi kaunokirjallisuus tai tietokirjallisuus ja kohderyhmänä maahan muuttaneet sekä suomen kieltä opiskelevat.

Ehkäpä selkokieli tarvitsee vielä neljännen tason, joka sijoittuu vaativan selkokielen ja yleiskielen väliin. Esimerkiksi Ruotsissa osa kustantajista käyttää jopa viisiportaista asteikkoa (Leskelä 2019, 162). Selkokieli on juuri nyt kehittymässä vahvasti, mutta sitä on tutkittu vasta melko vähän. Tästä johtuen kaikki kokemukset ja havainnot, jotka selkokielen tarpeeseen ja kehittämiseen liittyvät, ovat tärkeitä.

Lähteet

Helsingin yliopisto 2019. Selkokieli on saavutettavuutta. Helsingin yliopisto 18.9.2019. Viitattu 18.12.2019. <https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/kieli-kulttuuri/selkokieli-on-saavutettavuutta>

Kela (Kansaneläkelaitos) 2019. Kela käynnistää tekstien kehittämisohjelman. Viitattu 15.12.2019. <https://www.kela.fi/-/kela-kaynnistaa-tekstien-kehittamisohjelman>

Leskelä, Leela 2019. Selkokieli - saavutettavan kielen opas. Helsinki: Kehitysvammaliitto Opike.

Selkokeskus 2016. Selkojulkaisun typografia ja taitto. Selkokeskus 12.9.2016. Viitattu 18.12.2019. <https://selkokeskus.fi/selkokieli/selkojulkaisun-ulkoasu/selkojulkaisun-typografia/>

Selkokeskus 2017. Kuka omistaa selkokielen? Selkokeskus 28.3.2017. Viitattu 18.12.2019. <https://selkokeskus.fi/ota-selkoa-blogi/kuka-omistaa-selkokielen/>

Selkokeskus 2018. Selkomittari. Viitattu 18.12.2019. https://selkokeskus.fi/wp-content/uploads/2018/10/SELKOMITTARI_2018_11.10.18.pdf

Selkokeskus 2019. Selkotunnus. Viitattu 18.12.2019. <https://selkokeskus.fi/selkokeskus/selkotunnus/>

ÄÄNIÄ REUNOILTA, KOHTAAMISIA VERKOSSA

– E-MENTOROINNILLA TUKEA ETSIVÄLLE NUORISOTYÖLLE

Minna Rajalin | Sirpa Ali-Melkkilä | Tiina Heimo

Humak on kehittänyt etsivien nuorisotyöntekijöiden ja heidän esimiestensä E-mentorointia osana Etsivän nuorisotyön osaamiskeskuksen toimintaa vuosina 2018-2019. Toimintaan osallistui noin 50 henkilöä eri puolilta Suomea eri kokoisista kunnista verkkovälitteisesti. E-mentorointi antoi osallistujille vertaistukea ja mahdollisuuden sekä pohtia työn pulmakohtia että jakaa työn iloja muiden etsivien kanssa. Monelle kohtaaminen verkossa oli uudenlainen työskentelytapa, jonka eduksi koettiin tehokkuus, matkustusajan säästyminen, keskittyminen itse asiaan ja kokemusten jakaminen vastaavaa työtä tekevien kanssa välimatkasta riippumatta.

Toiminnan tuloksena syntyi kolme toimintamallia: 1) Mentoriksi! – perehdytys (MePe), 2) Mentorointiryhmät ja 3) Esimiesten vertaistapaamiset. Mentorointi on kohdistettu erityisesti yksin tai pienessä työyhteisössä työskenteleville sekä hiljattain etsivänä aloittaneille. Osallistuminen e-mentorointiin tapahtuu näppärästi ja maksuttomasti verkon välityksellä.

Työn asiantuntijat

Etsivässä nuorisotyössä on paljon erilaisia käytäntöjä ja hallinnollisesti etsivän nuorisotyön asema vaihtelee eri organisaatioissa. Lisäksi vastuualueet palvelujärjestelmässä sekä asiakaspinnassa tuottavat kysymyksiä, joita on hedelmällistä pohtia yhdessä vastaavaa työtä tekevien kanssa. Esimiehillä voi olla etsivän työn sisältöön ja sen järjestämiseen liittyviä pohdintoja, joista on tarpeen keskustella muiden esimiesten kanssa.

Etsivät nuorisotyöntekijät ovat oman arjen työnsä parhaita asiantuntijoita. Kukaan ulkopuolinen ei voi määritellä, mitkä asiat kuormittavat työssä. Osaamisen jakaminen samaa työtä tekevien kesken on keskeistä e-mentoroinnissa sekä mentoreiden että aktoreiden näkökulmasta. Sekä Mentoriksi! -Perehdytyksen että mentoroinnin taustalla on ajatus joustavasta asiantuntijuudesta: jokainen osallistuja on oman työnsä asiantuntija ja tuo oman tietämyksensä ryhmään. Jokaisella on annettavaa muille ryhmäläisille yhtä lailla kuin opittavaa muilta. McManuksen ja Russellin (2007) mukaan vertaismentoroinnille tyypillistä on täydentävyys, molemminpuolisuus ja vastavuoroisuus. Tämä merkitsee, että ryhmän jäsenet voivat täydentää vahvuuksillaan toisten heikkouksia, kaikki osapuolet sitoutuvat antamaan ja vastaanottamaan sekä panostavat vuorovaikutussuhteeseen ja myös hyötyvät toiminnasta. (Leppisaari & Tenhunen 2009, 6–7.; Kaunismaa & Rajalin 2015, 28–30.)

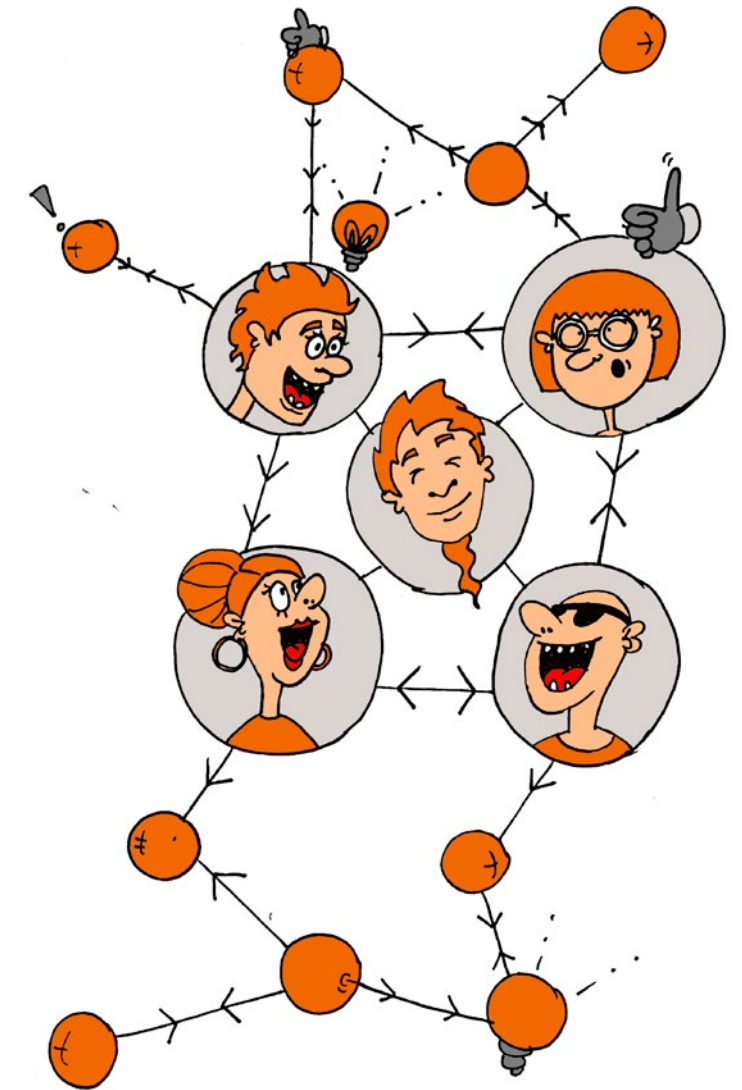
E-mentoroinnin toimintamallit

1) Mentoriksi!-Perehdytys sisältää viisi koulutuksellista tapaamista sekä varsinaisen mentorina toimimisen. Tapaamiset jakautuvat koko mentorointiprosessin ajalle. Prosessin aluksi tutustutaan verkkoympäristössä toimimiseen, mentorointiin yleisesti sekä toiminnan eettisiin periaatteisiin ja ryhmäsopimuksiin. Mentoroinnin aikana reflektoidaan toiminnan edistymistä ja omaa mentorina toimimista sekä tapaamisissa että oppimispäiväkirjassa. Mentorina toimimisesta voi saada 5 opintopistettä. Pisteiden saaminen edellyttää osallistumista perehdytystapaamisiin, mentorina toimimista sovitun ajan sekä reflektiopäiväkirjan pitämistä.

2) Mentorointiryhmät ovat koostuneet pääsääntöisesti siten että mentoriksi kouluttautuneet työntekijät ovat työparina vetäneet uusille työntekijöille tapaamisia verkossa noin kerran kuukaudessa. Aiheita on tullut suoraan etsiviltä ja pohjana tapaamisella on ollut myös Mentorin aihepakki, josta on voinut nostaa keskusteluun etsivään työhön liittyviä aiheita.

3) Esimiesten vertaistapaamisia toteutetaan neljän kerran sarjoissa. Tapaamisten aiheet nousevat esimiehiltä itseltään ja tarvittaessa niissä käytetään myös asiantuntija-alustuksia. Aiheina ovat olleet esimerkiksi etsivän työvaltakunnalliset rakenteet ja työn paikka alueellisessa palvelukentässä, yhteistyö eri toimijoiden kanssa, työntekijöiden tukeminen sekä työn vaikuttavuuden mittaaminen.

E-mentorointi auttaa siis itsenäistä työtä tekeviä ammatillaisia kohtaamaan, jakamaan arjen asioita ja kehittämään osaamistaan. Toiminta on kerätyn arviointi- ja palautetie-

don ja käytännön kokemuksen perusteella osoittautunut arvokkaaksi vertaistuen muodoksi. Jatkossa onkin tarkoitus tarjota e-mentorointia laajemmin nuoriso- ja järjestötyön kentille.

Lähteet:

Kaunismaa, Pekka & Rajalin, Minna 2015. Verkkovälitteinen vertaismentorointi järjestötyön tukena. eMessi2-hankkeen loppuraportti. Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisuja 4.

Kupias, Päivi & Salo, Matti 2014. Mentorointi 4.0. Talentum.

Leppisaari, Irja & Tenhunen, Marja-Liisa 2009, Verkkomentorointi – uusi mahdollisuus PK-yrityksille kehittää osaamistaan. Keververkolehti Vol 8 1/2009. Viitattu 13.8.2018. https://arkisto.uasjournal.fi/kever_2009-1/LeppisaariTenhunenKorjattu-1.pdf

SAMVÄG-PROJEKTET- SAMHÄLLSPEDAGOGSTUDIER PÅ BÅDA INHEMSKA SPRÅKEN

Janina Sjöstrand

Brist på tvåspråkiga samhällspedagoger

De flesta som jobbar inom ungdomssektorn i Finland är utbildade samhällspedagoger, socionomer eller ungdoms- och fritidsinstruktörer. Enligt Föreningen Luckans rfs utredning om det finlandssvenska ungdomsarbetet 2017, har många som jobbar inom ungdomssektorn på svenska en samhällspedagogutbildning (Lerche, 2018 s. 39). År 2015 lade yrkeshögskolan Novia ner den enda

svenskspråkiga samhällspedagogutbildningen i Finland, vilket lämnade ett stort utbildningstomrum inom ungdoms- och föreningssektorn.

Av Luckans rapport framgår ett behov att stärka det svenska språkets ställning inom ungdomsarbetet i Finland. Enligt rapporten anser 43 % av de tillfrågade kommunala tjänstemännen att det är svårt att hitta kompetent personal inom det kommunala ungdomsarbetet som behärskar svenska. Speciellt i huvudstadsregionen

konkurrerar man sinsemellan om att locka behöriga ungdomsarbetare som kan jobba både på svenska och finska (Lerche, 2018, s. 43 och s. 51).

Humak är den största utbildaren av samhällspedagoger i Finland och har ett intresse av att i framtiden erbjuda samhällspedagogikstudier även för finlandssvenska studerande. Målsättningen med det tvåspråkiga SamVäg-projektet är att sänka tröskeln för svenskspråkiga studerande att avlägga samhällspedagogikstudier vid Humak och att på sikt säkerställa den tvåspråkiga servicen inom förenings- och ungdomssektorn.

Språkbadsmodellen sänker tröskeln för samstudier över språkgränserna

I SamVäg-projektet utvecklar Humak, i samarbete med finlandssvenska och finska utbildningsinstitutioner, en språkbadsmodell där finsk- och svenskspråkiga studerande tillsammans studerar samhällspedagogik. I utvecklandet av språkbadsmodellen utnyttjas kreativa och experimentella arbetsmetoder för att skapa nytänkande och innovativa samarbetsformer över sektor- och språkgränser.

Studierna omfattar 60 studiepoäng(sp) och innehåller första studieårets kurser. Efter avlagda 60sp kan studerande söka in till vår finskspråkiga samhällspedagogutbildning. Projektet finansieras av Svenska kulturfonden och pågår till slutet av år 2020.

Den nya studiemöjligheten förverkligas främst på distans, vilket innebär att studierna är tillgängliga för deltagare från hela Svensk-Finland. Humak har en gedigen erfarenhet av att utnyttja virtuella lärmiljöer, vilket bidrar till en trygg inlärningsmiljö och högklassig språkpedagogik.

Målsättningen är att sänka tröskeln att använda det andra inhemska språket för respektive språkgrupp och främja samverkan mellan språkgrupperna. I projektet utvärderas och utvecklas pedagogiska metoder för att studierna på bästa möjliga sätt skall stärka de studerandes språkliga kunskaper samtidigt som deras sakkunskap i förenings- och ungdomsverksamhet fördjupas. En tvåspråkig inlärningsmiljö har en positiv inverkan på studerandes attityder till det andra inhemska språket och uppmuntrar dem att flitigare använda respektive språk redan under studietiden. Samhällspedagoger och andra professionella aktörer inom ungdomsarbetet har, vid sidan av skolvärlden en nyckelroll i att skapa en positiv bild av respektive språkgrupp.

Det allmännyttiga syftet med projektet är att säkerställa den tvåspråkiga servicen inom förenings- och ungdomssektorn och på sikt svara på arbetsmarknadens behov av samhällspedagoger som behärskar de båda inhemska språken. Genom samstudier och kunskapsspridning strävar vi även efter att öka de finskspråkiga studerandenas förståelse för det svenska språkets betydelse på arbetsmarknaden inom ungdoms- och föreningsfältet och att det svenska språket är en av nycklarna till arbetsmarknaden i Norden.

Samvåg-projektets hemsida: <https://samvag.humak.fi/>

Källor

Lerche, J. (2018), En utredning om det finlandssvenska ungdomsarbetet 2017, Föreningen Luckan rf. Tillgänglig: <https://drive.google.com/file/d/12iFA3-YGb-LIBHOyfaceAuSnU0bpTqJO/view>

**Svenska
kulturfonden**

Kuva: Paula Kostia

INNOVAATIO-OSAAMINEN TYÖELÄMÄTAITONA

Minna Hautio & Iina-Maria Piilinen

Työelämän jatkuvasti muuttuvissa toimintaympäristöissä korostuu erityisesti organisaatioiden kyky uudistua. Se edellyttää niin organisaatioilta kuin työntekijöiltäkin kykyä tunnistaa omaa osaamistaan ja halua kehittyä. Lisäksi olennaista osaamis pääomaa ovat ryhmätyötaidot, joihin sisältyy vuorovaikutus- ja neuvottelutaitoja, itsetuntemusta, tunteilyä, empatiaa sekä yhteistyökykyä – ylipäätään kykyä toimia erilaisissa ympäristöissä erilaisten ihmisten kanssa. Työ tehdään paljolti erilaisten verkostojen kautta, joten myös verkostoitumisosaaminen on tarpeen. Oma kehittyminen edellyttää lisäksi itsetuntemusta ja itseohjautuvuutta. Uudistumisen kannalta keskeistä on myös luovuus, mukaan lukien luova ongelmanratkaisu, ja kyky kriittiseen ajatteluun. Jatkuvan muutoksen tilassa tarvitaan myös kognitiivista joustavuutta ja erityisesti muu-

tosjoustavuutta eli resilienssiä. (World Economic Forum 2016; Ilmarinen 2017.)

Nostamme tässä artikkelissa edellä mainituista taidoista esille erityisesti ryhmätyötaidot ja joustavuuden sekä luovuuden ja ongelmanratkaisukykyyn. Nämä kaikki taidot ovat olennaisia missä tahansa kehittämisprosessissa, mutta erityisen tarpeen ne ovat innovaatiotoiminnassa. Tarkastelumme kohteina ovat kaksi innovaatiokurssia, jotka järjestettiin vuosina 2018 ja 2019 yhteistyössä Aboa Vetus & Ars Nova -museon ja Tekniikan museon kanssa. Ne liittyvät Museot innovaatioalustoina -hankkeeseen (2018), jonka tavoitteena oli kehittää nuorten korkeakouluopiskelijoiden innovaatiokykyä ja työelämätaitoja. Kurssien toteutus pohjautui Nuori yrittäjyys ry:n Let's Innovate -kurssiin (2019).

Ryhmätyötaidot ja joustavuus

Opiskelijat toimivat hankkeessa pääasiassa monialaisissa ryhmissä. Humakin päivä- ja monimuoto-opiskelijoiden lisäksi mukana oli Turun yliopiston opiskelijoita. Monialaisuus oli työskentelylle ehdottomasti eduksi, sillä se toi ajatteluun automaattisesti uutta näkökulmaa. Se myös pakotti jäsenet sanoittamaan omaa osaamistaan ja ajatteluun tarkemmin ja yksityiskohtaisemmin kuin työskentely saman alan osaajien kanssa.

Toisen näkökulman ja työskentelytavan kunnioittaminen on ryhmätyössä olennaista: ”On pystyttävä ymmärtämään, mistä näkökulmasta toinen asiaa katsoo, ja mikä on hänen tapansa toimia. Samalla on tunnistettava, että oma tapa tehdä ei välttämättä ole se ainoa oikea.” (Valtanen 2019.)

Uusi ryhmä ja uusi ympäristö antoivat hyvän mahdollisuuden tarkastella omaa ammattiosaamistaan uusista näkökulmista. Samalla tarjoutui hyvä tilaisuus ottaa uusia rooleja. (Mäkinen 2019.) Jokainen jäsen joutui miettimään omia vahvuuksiaan niin tiimin jäsenenä kuin innovaatioprosessin osana – pohtimaan, missä juuri minä olen hyvä, mitä vahvuuksia minun osaamiseni tuo tähän ryhmään ja miten minun osaamiseni vie tätä prosessia eteenpäin.

Luovuus ja ongelmanratkaisukyky

Kurssien ominaisuuksiin kuuluivat tiheärytmyisyys ja taroituksellinen ajatusten sekoittaminen. Se pakotti nopeisiin ratkaisuihin ja eteenpäin menemiseen, vaikka edellinen pohdinta oli vielä kesken. Tämä tuntui monesta ärsyttävältä mutta lopulta palkitsevalta, sillä se pakotti spontaaniuteen ja rohkaisti luottamaan intuitioon: ”Käiksen ei tarvitse olla valmista, se konkretisoituu matkan varrella, koska prosessi on meissä itsessämme jo käynnissä.” (Valtanen 2019.)

Kursseilla opiskelijat oppivat paljon myös totunnaisten ajattelun kangistavista mekanismeista ja oman ajattelunsa rajoista. Toistuva, jo päätetyiksi luultujen asioiden uudelleen pohtiminen saattoi tuntua tuskastuttavalta mutta johti lopulta uusiin oivalluksiin ja havaintoihin ajattelua rajoittavien esteiden olemassaolosta: ”Joskus pitää ajatella boksien ulkopuolelta, mutta joskus pitää tuhota se koko boksi. Koska se boksikin jollain tavalla ohjaa sua ajattelemaan tiettyyn suuntaan.” (Saini 2019.)

Oli myös tärkeää oppia luopumaan omista näkökulmistaan ja luottaa prosessiin: ”Tärkeää on matka [se], miten se muotoutuu: ettei [heti] ole valmis lopputulos, ja [tieto siitä] miten sinne päästään, vaan antaa sen prosessin

viedä sut sinne. Kaikkeen ei kerkeä juuttumaan, prosessi menee koko ajan eteenpäin, ja se prosessi yllättää sut koko ajan.” (Valtanen 2019.)

Lopuksi

Kursseilla opiskelijoille hahmottui innovaatio-osaaminen geneerisenä työelämätaitona, joka on siirrettävissä mihin tahansa työympäristöön: ”Työskentelytavassa on valtavan suuri etu ja voima siinä, että sitä voi hyödyntää missä tahansa prosessissa. Prosessin elementit oli hyvä oppia. Ne ovat loogisia ja käytännöllisiä myös muihin prosesseihin.” (Valtanen 2019.)

Innovaatiokurssien osallistujat tavoittivat jotakin olennaista työelämän luonteesta – työ on jatkuvaa muutosta, mutta työn tärkeimmät tekijät ovat kirjaimellisesti sen tekijät: työelämän kehittämisen on kiinni heidän luovuudestaan, ryhmätyötaidoistaan, joustavuudestaan sekä jatkuvasta kyvystään kehittyä ja kehittää. Nopea muutostahti ja muuttuvat toimintaympäristöt ovat työn arkea. Innovaatioprosessin ymmärtäminen auttaa suhtautumaan näihin ilmiöihin osana dynaamista ja jatkuvaa kehittämisprosessia.

Lähteet:

Ilmarinen 2017. Uudistu tai katoa – mitkä ovat tulevaisuuden tärkeimmät työelämätaidot? Saatavana: <https://www.ilmarinen.fi/uutishuone/arkisto/2017/uudistu-tai-katoa/> [viitattu 4.12.2019].

Museot innovaatioalustoina 2018. Saatavana: <http://www.museoinno.fi/> [viitattu 4.12.2019].

Mäkinen, S. 2019. Opiskelijat kertovat: Millaista on innovointi museossa? Kulttuuriperintö kimmokkeena uusille ideoille! Koulutuspäivä Aboa Vetus & Ars Nova -museossa 3.10.2019.

Nuori yrittäjyys ry 2019. What is Let's Innovate. Saatavana: <https://nystartup.fi/innovatel/> [viitattu 4.12.2019].

Saini, G. 2019. Opiskelijat kertovat: Millaista on innovointi museossa? Koulutuspäivä Tekniikan museossa 10.10.2019.

Valtanen, L. 2019. Opiskelijat kertovat: Millaista on innovointi museossa? Kulttuuriperintö kimmokkeena uusille ideoille! Koulutuspäivä Aboa Vetus & Ars Nova -museossa 3.10.2019.

World Economic Forum 2016. The future of jobs. Employment, skills and workforce strategy for the fourth industrial revolution. Global Challenge Insight Report. Saatavana: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs.pdf [viitattu 4.12.2019].

Saarenojan kivikautisen asuinpaikan maisemaa Joutsenon Kuurmanpohjassa.

RURAL EXPLORER

–MAASEUDUN TUTKIMUSMATKAILIJAT PAIKKOJEN JA NIIDEN TARINOIDEN JÄLJILLÄ

Teksti ja kuvat: Juha Iso-Aho

*Minä en puhu maailmasta ja sen paikoista
vaan paikoista ja niiden maailmasta
(Pentti Saarikoski: Hämärän tanssit.)*

Rural Explorer on Etelä-Karjalassa ja Kymenlaaksoissa toteutettava maaseudun kulttuurimatkailun kehittämishanke, jonka keskiössä ovat paikat ja niihin liittyvät tarinat. Hankkeen tuloksena syntyy tarina-aineistoa matkailuyrittäjien ja matkailijoiden käyttöön sekä opas tarinoiden hyödyntämiseen matkailutuotteissa.

Rural Explorerin lähtökohtana oli pohdinta siitä, millä keinoilla kaakkoissuomalainen maaseutu ja sen mielen-

kiintoiset mutta vähän tunnetut käyntikohteet voitaisiin tehdä tunnetummiksi ja matkailijoita paremmin houkutteleviksi. Kuinka avataan vaikkapa Rooman tai Ateenan monikerroksellisiin näkymiin verrattuna ulkoisesti vaatimattomien paikkojen menneisyyttä ja nykyisyyttä niin, että kävijä kokee löytäneensä jotakin ainutlaatuista? Jotakin, minkä takia matka maksoi vaivan.

Jos kohde ei ole mittasuhteiltaan tai visuaalisesti näyttävä, avuksi voidaan ottaa tarinat. Kuvitellaan maaseudun

tutkimusmatkailija seisomassa itärajan pinnassa mutkittelevan maantien reunassa katselemassa kahden mäenharjanteen väliin jäävää pitkää laaksoniittyä. Maisema on kaunis mutta mykkä. Vain asiantuntijan silmä erottaa niityn paikalla sijainneen jääkauden jälkeisen jääjärven lahden. Jos matkailija kulkee tästä edelleen pohjoisen puoleista harjannetta puolisen kilometriä itään, hän saattaa osua hiekkaiselle painanteelle harjanteen päällä. Hänen silmiensä edessä on muutaman aarin kokoinen puuton alue, jota reunustaa siirtolohkare. Matkailija seisoo Joutsenon Kuurmanpohjassa paikalla, johon ensimmäiset nykyisen Suomen kamaralle viime jääkauden jälkeen saapuneet ihmiset asettuivat asumaan 10 700 vuotta sitten. Kiistämättä merkittävä kohde, mutta miten näkymää osaisi tulkita?

Arkeologi osaa kertoa paikalta tehdyistä löydöksistä, joihin kuuluu muun muassa pii- ja kvartsi-iskoksia sekä vanhin Suomesta löytynyt koiran luu. Geologi tuntee jääkannen sulamisvaiheet ja alueelta tavattavien kivilajien merkitykset. Harva matkailija kuitenkaan jaksaa perehtyä näihin tutkimusaineistoihin. Mutta kun fakta-aineiston pohjalta laaditaan tarina, joka on kerrottu paikalla lähes yksitoista tuhatta vuotta sitten asuneiden ihmisten näkökulmasta, matkailija voi päästä kosketusetäisyydelle heidän elämäänsä. Tarina voi olla tekstimuotoinen, video, animaatio, sarjakuva, valokuva, yksittäinen piirros tai jokin näiden yhdistelmä. Olennaista on nähdyn, eletyn ja koetun tuntu.

Humanistisen ammattikorkeakoulun ja Saimaan ammattikorkeakoulun yhteishanke Rural Explorer on koonnut ja jatkojalostanut Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson maakunnista tallennettuja tarinoita, jotka liittyvät alueen kiinnostaviin, maaseutualueilla sijaitseviin paikkoihin. Tar-

koituksena on luoda aineisto, jota niin matkailijat kuin matkailuyrittäjät voisivat hyödyntää matkailuelämyksen rakentamisessa. Samalla tarinat lisäävät paikallisten asukkaiden tietoisuutta omasta elinympäristöstään ja vahvistavat paikallisidentiteettiä.

Rural Explorer -hankkeen perusolettaman mukaan tulevaisuuden matkailutuotteet elävät entistä enemmän tarinoista. Tämä tulee todennäköisesti pitämään paikansa siinäkin tilanteessa, että ilmastonmuutos muuttaa matkailua fyysisestä liikkumisesta virtuaaliseksi nykyistä useammin. Matkailijoiden nykyisten ja tulevien arvojen ja motivaatiotekijöiden pohdinta onkin ollut yksi osa hankkeen toteutusta. Hankkeessa tuotetaan matkailuyritysten ja matkailun kehittäjien käyttöön työkalu, jolla matkailijan matkallelähdon perusteita voidaan selvittää aikaisempaa hienojakoisemmin.

Rural Explorer -hankkeessa tuotetut tarinat tulevat jättämään saataville hankkeen omien julkaisujen lisäksi muun muassa Saimaa Geoparkin sivustolle sekä sähköiselle Outdoor Active -retkeilyalustalle. Kaikki viitisenkymmentä tarinaa kuvituksineen ja paikkatietoineen julkaistaan suomen kielen lisäksi englanniksi. Tarinoiden lisäksi hankkeessa julkaistaan myös opas, joka kertoo, miten meidän kaikkien ympäristössä olevia kätkeytyä tarinoita voidaan kehittää edelleen ja tuotteistaa.

Humanistisen ammattikorkeakoulun ja Saimaan ammattikorkeakoulun toteuttamaa Rural Explorer -hanketta rahoittaa Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma 2014–2020. Hankkeen toteutusaika on 1.11.2017–31.3.2020.

Saarenojan 10 700 vuotta vanhaan asuinpaikkaan liittyvän videon kuvauksissa pyyntikulttuurin asiantuntija Risto Järvisalo (vas.), kuvaaja Hiski Hämäläinen ja kuvausassistentti Juha-Matti Kupiainen. Rural Explorer -videot ovat katsottavissa YouTubessa <https://www.youtube.com/channel/UCFxipO71G7K-hLztyqjoMHlg> ja Facebookissa <https://www.facebook.com/RuralExplorerStories/>, jossa on myös hankkeen tarinoita kuvituksineen.

KULTTUURITUOTTAJA VIRTUAALIVIIDAKOSSA VÄLÄHDYKSIÄ 3D-KULTTUURI- HUBI-HANKKEESTA

Teksti: Pasi Toivanen | Kuvat: Veronica Lounge

Humak kehitti tuottajaosaamista Aalto-yliopiston vetämässä kaksivuotisessa EAKR-hankkeessa nimeltä 3D-kulttuurihubi. Hankkeen projektipäällikkönä toimi lehtori Pasi Toivanen, asiantuntijana innovaatiojohtaja Timo Parkkola ja suunnittelijoina hanketyöntekijät Suvi Ryyänen ja Veronika Vainolainen.

Tuottaja on välittäjä, mahdollistaja, suunnittelija, käytännön asioiden junailija, tiedottaja, markkinoija, rahoituksen järjestäjä, yhteishengen luoja, joka paikan huolehtija – ja paljon muuta. Hyvä tuottaja on kuin suurperheen äiti, joka antaa rajoja ja rakkautta, ja kuin isä, joka maksaa laskut ja osaa korjata pyörät. Hyvä tuottaja on moniosaa-ja, mutta mitä hänen tulee tietää teknologiasta? Mitä uusia kulttuurituotannon muotoja digitalisaatio synnyttää? Mitä tulevaisuuden tuottajan tulee tietää ja osata? Miten työtavat muuttuvat? Mitä mahdollisuuksia teknologia tarjoaa tapahtumille, näyttelyille ja esittävälle taiteelle? Mitä vaikutuksia digitalisaatiokehityksellä ylipäätään on

kulttuurialalla? – Näihin kysymyksiin haettiin vastauksia Aalto-yliopiston ja Humakin vuosina 2017–2019 toteut-
tamassa yhteishankkeessa 3D-kulttuurihubi.

Tuottajan digitaaliset työvälineet

3D-kulttuurihubi-hankkeen tavoitteena oli rakentaa ”kolmiulotteisuuden ja virtuaalisuuden mahdollisuuksia pilotoivaa avointa, kansainvälisen tason kehitysympäristöä (hubia) kulttuurialalle” (MeMo 2019). Aalto-yliopisto vastasi hankkeessa erilaisten kulttuuriympäristöjen ja -tilojen teknologiatutkimuksesta ja

kehittämisestä. Kehitettäviä kohteita olivat muun muassa näyttämöt ja salit, museot, kulttuurikeskukset, kirjastot ja festivaalialueet.

Humakin tehtävänä 3D-kulttuurihubissa oli kehittää tuottajaosaamista sekä edistää kulttuuri- ja teknologia-alojen toimijoiden yhteistyötä ja verkottumista. Toimintamuotoina olivat seminaarit, neuvontatilaisuudet ja työpajat. Aiheita olivat muun muassa digitalisaatio ja tapahtumaturvallisuus, kulttuurin pelillistäminen, tulevaisuuden tuottajaosaaminen, teknologiahankinnat, rahoituksen hakeminen teknologiahankkeisiin ja lisätyn todellisuuden teknologian (AR:n) käyttö kulttuurin markkinoinnissa. Edelleen Humakin hanketoiimiin kuului tuottaa tietoa uudesta teknologiasta kulttuurialalla sekä valmistaa 3D-mallinnusten tekijänoikeuskysymyksiä käsittelevä selvitys. Humak julkaisi hankkeessa – blogikirjoitusten ja sosiaalisen median uutisoinnin lisäksi – kaksi kirjaa: Kulttuurituottajan uudet työvälineet. Katsauksia kulttuurin ja teknologian rajapinnoille (Toivanen 2019) ja 3D – kulttuuri – IPR: selvitys aineettomista oikeuksista (Talvela ym. 2019). Molemmat teokset löytyvät verkkojulkaisui-
na Internetistä. Tiedon tuottamisessa Kulttuurituottajan uudet työvälineet -kirjaan olivat mukana myös Humakin kulttuurituotannon opiskelijat.

3D-kulttuuri-
hubihankkeessa
julkaistiin kirja
tuottajan uusista
työvälineistä. Teos
on luettavissa
verkkojulkaisuna
täällä: [https://
www.humak.fi/
wp-content/up-
loads/2019/10/
kulttuurituotta-
jan-uudet-tyo-
valineet-toiva-
nen-2019.pdf](https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2019/10/kulttuurituottajan-uudet-tyo-valineet-toivanen-2019.pdf)

Uutta oppimassa

Lokakuun lopussa 2019 päättynyt 3D-kulttuurihubi oli sisällöltään erittäin opettavainen. Hankkeen toteuttajat ja mukana olleet opiskelijat saivat runsaasti tietoa kulttuurialan teknologiakehityksen nykytilasta. He pääsivät myös käytännössä tutustumaan useisiin teknologia-sovelluksiin, joiden olemassaolosta saati käytöstä heillä ei ollut aikaisemmin ollut tietoa.

Digi tulee – paluuta entiseen ei ole

Uusi teknologia rynnii vääjäämättä myös kulttuurialalle, ja Humak on reagoinut niin koulutuksessaan kuin hanketoiminnassaan uuden osaamisen vaatimuksiin: digitaalisuus

on vahvasti mukana kulttuurituotannon ope-
tuksessa, ja 3D-kulttuurihubin kaltaisia, tuot-
tajaosaamista kehittäviä hankkeita tullaan
varmasti tekemään myös jatkossa.

Tulevaisuuden tuottaja ei ole insinööri vaan visionääri, joka hallitsee tuottajan nykyaikai-
set työvälineet, tuntee teknologian käytön
mahdollisuudet kulttuurituotannoissa ja osaa
ennakkoluulottomasti kehittää työtään virtua-
aliviidakkoon pelkäämättä. – Paluuta vanhan-
aikaisiin työtapoihin ei ole.

Lähteet

MeMo 2019. 3D-kulttuurihubi. Research Institute of Measuring and Modeling for the Built Environment. Saatavana: <https://memo.aalto.fi/projects/3d-kulttuurihubi/> [viitattu 8.11.2019].

Talvela, J., Ryyänen, S., Parkkola, T., Toivanen, P. & Ahl-
vuo, M. 2019. 3D – kulttuuri – IPR: selvitys aineettomista
oikeuksista. Humanistisen ammattikorkeakoulun
julkaisuja, 87. Saatavana: [https://www.humak.fi/
wp-content/up-
loads/2019/10/3D%E2%80%93IPR-selvitys-aineettomista-oikeuk-
sista.pdf](https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2019/10/3D%E2%80%93IPR-selvitys-aineettomista-oikeuksista.pdf) [viitattu 8.11.2019].

Toivanen, P. (toim.) 2019. Kulttuurituottajan uudet työ-
välineet. Katsauksia kulttuurin ja teknologian rajapi-
nnoille. Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisuja,
86. Saatavana: [https://www.humak.fi/wp-content/
uploads/2019/10/kulttuurituottajan-uudet-tyoval-
ineet-toivanen-2019.pdf](https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2019/10/kulttuurituottajan-uudet-tyovalineet-toivanen-2019.pdf) [viitattu 8.11.2019].

Miten kulttuuri pelillistetään? -seminaari keskustakirjasto Oodissa 25.4.2019.

Tulevaisuuden tapahtuma – turvallisuutta teknologialla, kauppakeskus Redin Vapaakaupungin Olohuone 27.3.2019.

AR-tekniikan avulla herätettiin eloon kulttuurihistorialliset kohteet, ja tarinoissa hyödynnettiin jokaisen paikan omaa historiaa erilaisten kuvitteellisten tai todellisten hahmojen kautta. Kuva Lights on! -mobiilipelin näkymästä.

SIKOPAIMENET SEVILLASSA

LIGHTS ON! MOBIILIPELIN MATKASSA

Paula Kostia

Huuden vahvuusala on mukana yhdessä Diakonia-ammattikorkeakoulun sekä Helsingin ja Tampereen yliopistojen kanssa toteuttamassa Oikeustulkkauksen erikoistumiskoulutus -hanketta. Sitä edelsi pitkä ja huolellinen suunnittelu- ja valmistelutyö, oikeustulkkauksen erikoistumiskoulutuksen suunnitteluhanke. Molempien hankkeiden ja näin ollen koko koulutuksen lähtökohtana on laki, jossa veloitetaan pitämään rekisteriä pätevistä oikeustulkeista.

Lights On! -hanke päättyi vuoden 2018 lopussa, mutta hankkeen aikana kehitetty mobiilipeli on ollut esillä vielä vuoden 2019 aikana. Hankkeen tavoitteena oli kehittää kahdeksan kulttuuriperintökohteen matkailullista kiinnostavuutta Suomessa ja Virossa muun muassa pelillisyyden ja tarinoiden avulla. Mobiilipeli oli hankkeen isoin yksittäinen toimenpide. Peli syntyi yhteistyöprojektina, jonka tuottamisesta vastasi Humak, tarinoiden sisällöstä KSAOn opiskelijat ja teknisestä toteutuksesta Turun AMK:n Turku Game Labin opiskelijat ohjaajineen.

Peli sisältää lisätyn todellisuuden tekniikkaa. Tarinoissa hyödynnettiin jokaisen paikan omaa historiaa erilaisten kuvitteellisten tai todellisten hahmojen kautta. Sisällössä haluttiin tuoda esille myös tavallisten ihmisten elämää, ja niinpä pelissä seikkailevat piit, sikopaimenet ja ryövärit aikansa aatelisten ja legendojen rinnalla. Useimmissa kahdeksasta hankekohteesta on jäljellä joko hyvin vähän tai ei ollenkaan konkreettisia rakennelmia. Niinpä vierailijan mielikuvitusta haluttiin joh-

datella pelin avulla menneisyyteen – aikaan, jolloin paikka oli alueensa merkittävä vallan linnake. AR-tekniikan avulla herätettiin eloon kulttuurihistorialliset kohteet, jotka olivat vuosien saatossa menettäneet merkitystään.

Mobiilipelin kehittäminen osoittautui suuritöiseksi projektiksi, johon omat haasteensa toi monen eri toimijan aikataulujen yhteensovittaminen. Mutkia matkaan aiheutti myös Viron Muinsuskaitseamet (vrt. Suomen Museovirasto), joka asetti rajoituksia pelin trigger-kuvina toimivien kylttien sijoittelulle kulttuuriperintökohteissa vaikeuttaen siten pelin toimivuutta ja pelireittien toteuttamista. Pelin haluttiin olevan pelattavissa mahdollisimman monella erilaisella puhelinmallilla, mikä asetti rajoituksia muun muassa grafiikalle. Projektin aikana toteutetut 3D-kuvatut henkilöhahmot jouduttiinkin korvaamaan tietokonegrafiikalla. Lisäksi kylttien toimituskataulut venyivät, ja osa kohteista saatiin julkaisukuntoon vasta myöhään syksyllä.

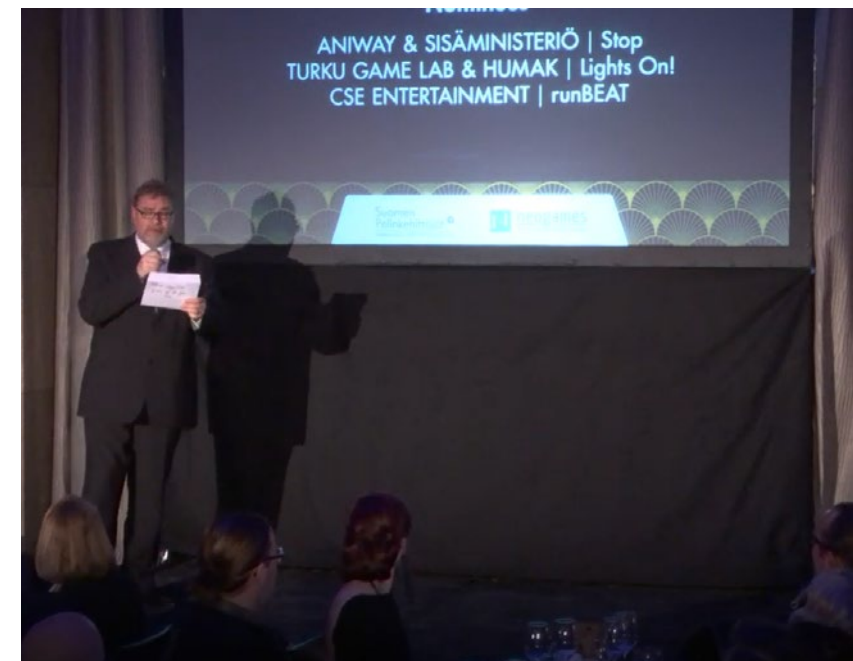
Tutkin omassa opinnäytetyössäni pelaajien kokemuksia Kuusistossa ja Rapolassa. Aineistoni perusteella peli keräsi sekä kiitosta että kritiikkiä. Alakouluikäiset lapsiryhmät opettajineen olivat pelistä innostuneita ja pitivät sen ideaa hyvänä. Lapset innostuivat etsimisen ja löytämisen leikistä ja pitivät puhelimen ruudulle ilmestyneitä hahmoja hauskoina. Nuorten aikuisten pelikokemukset eivät olleet kovin positiivisia, ja kritiikkiä keräsivät muun muassa kömpelö grafiikka, tarinoiden sisältö ja äänimaailman puuttuminen. Opiskelijatkin pitivät kuitenkin pelin ideaa hyvänä ja totesivat sekä pelillisyyden että AR-tekniikan olevan hyviä menetelmiä historiallisten kohteiden elävöittämiseen.

Pelinkehityksen kokemien vastoinikäymisten ja kriittisenkin käyttäjäpalautteen jälkeen kehittäjätimille tuli hieman yllätyksenä, että keväällä 2019 Lights On! -mobiilipeli palkittiin vuoden 2018 hyötynä The Finnish Game Awards -tapahtumassa. Palkinnon perusteluissa todettiin, että ”The game enlivens history, makes visitor to move around cultural heritage sites at participatory manner.” Vaikka toteutus ei vastannut alkuperäisiä suunnitelmia, sen potentiaali oli huomattu ja konsepti hyväksi todettu.

Esittelimme Lights On! -hankkeen projektipäällikön Nina Luostarisen kanssa mobiilipeliä Sevillassa Iceri-konferenssissa (12th Annual International Conference of Education, Research and Innovation) marraskuussa 2019. Koulutuksen erilaisiin näkökulmiin paneutuvassa konferenssissa Lights On! -peli herätti kiinnostusta myös kansainvälisellä tasolla. Esityksessämme toimimme esille myös sen, kuinka pelin kehityksessä toteutettiin koulutuksellemme tyypillistä kokeilukulttuuria ja tekemällä oppimisen ideaa. Jäämme kiinnostuneina odottamaan, poikiiko Lights On! -pelin malli uusia toteutuksia meillä ja maailmalla.

Pelaajat skannaavat mobiilipelin trigger-kuvia kylteistä, joita on sijoitettu eri kulttuuriperintökohteisiin.

Suomen peliala juhli ja palkitsi parhaitaan The Finnish Game Awards -peligaalassa 25.4. Helsingissä. Vuoden 2018 hyötynä (Applied Game Award 2018) valittiin: Lights On!, jonka olivat kehittäneet yhdessä Turku Game Lab & Humak.

Taidetulkontojen tekoa Jurmalan rannikolla laskuveden aikaan osana Europarc konferenssin työpajaa.
Kuva: Nina Luostarinen

IDEA, JOKA EI SUOSTU KUOLEMAAN

Nina Luostarinen

Hankkeita tehdään ensisijaisesti siksi, että voidaan testata, toimisiko jokin uusi idea jonkin asian ratkaisemiseksi. Parhaimmillaan käy niin, että idea jää elämään myös hankkeen päätyttyä ja monistuu eri toimintaympäristöihin.

Vuonna 2014 toteutettiin hanke, joka [virallisen hankemennsä](#) sijaan tunnettiin menetelmänimellään Mätäsmetäs. Hankkeen tavoitteena oli löytää valituille alikäytetyille retkeilyalueille uusia kävijäryhmiä tuomalla taideperustainen

menetelmä osaksi paikan kokemusta. Hankkeen aikana kehitettiin [Mätäsmetäs](#)-menetelmä, jonka tavoitteena oli kannustaa kävijöitä tekemään valokuvallisia uudelleentulkintoja metsäaiheisesta kuvataiteesta, kirjallisuudesta ja kansanperinteestä. Menetelmä sai jo hankkeen toiminta-aikana runsaasti huomiota [mediassa](#) (Raahen Seutu, Lapin Kansa, Matkatänavä, Voi Hyvin, Oppimispolku, Maaseudun Tulevaisuus, Aamuset...), ja sitä esiteltiin myös kansainvälisissä [tapahtumissa](#) ja [konferensseissa](#). Pian hankkeen päätyttyä ilmestyi hankkeesta ja sen tuloksista kertova [julkaisu](#).

Alkuperäinen

Alkuperäinen taideteos tulkinnan pohjale. Hugo Simberg: Tienhaarassa (1896) Ateneum.

Tulkinta

Ryhmän tekemä valokuvatulkinta Simbergin teoksesta. Kuva: työryhmä 3

Making-of-jälkimainingit, sukka-housujen kuivaus hiustenkuivaajalla

Tulkintaa tehdessä kastuneiden punaisten sukka-housujen kuivaus. Kuva: Ella Kiviniemi.

Hankkeen päättymisen jälkeen sen [ideakortteja](#) on pyydetty käyttöön ja hyödynnetty niin maahanmuuttajien kotouttamisessa, työhyvinvointipäivissä, koululaisten kulttuurikasvatuksessa kuin työttömien kuntouttavassa toiminnassakin.

Julkaisuja vuoden 2014 kuva-aineistosta

Ja vaikka hankkeen päättymisestä on jo viisi vuotta, sen aikana kerätty aineisto on innoittanut tekemään tulkintoja. Näitä tuloksia esiteltiin virtuaalipuheen-vuorona [Arts in Society -konferenssissa](#) Lissabonissa kesäkuussa 2019. Tulokset myös julkaistiin vertaisarvioituna [artikkelina](#). Lisäksi Mätäsmetäs-menetelmä herätti suurta ihastusta joulukuussa 2018 pidetyssä European Forests – Our Cultural Heritage -konferenssissa Itävallassa. Siellä pidetty [videoesitys](#) on poikunut yhteydenottopyyntöjä menetelmän laajentamiseksi eurooppalaiseen kontekstiin ja tuo siten hankepotentiaalia myös tulevalle rakennerahastokaudelle. European Forests -konferenssijulkaisu, jossa on artikkeli myös Mätäsmetäksestä, ilmestyy vielä vuoden 2019 aikana.

Työpajoja Mätäsmetäs-menetelmällä

Mätäsmetäs-menetelmällä vedettiin vuonna 2019 Humakin toimesta myös kolme kansainvälistä työpajaa.

Toukokuun työpaja oli osa Susplace-hankkeen päätöskonferenssia. Hanke määrittelee konseptinsa [verkkosivuillaan](#) seuraavasti:

Sustainable place-shaping is framed within a relational approach to place. Places are seen as the in time and space differentiated outcomes, shaped at the intersection of unbound ecological, political-economic and socio-cultural ordering processes.

Työpaja toi esiin menetelmästä aiemmin havaitsemattomia ulottuvuuksia, esimerkiksi sen mahdollistaman dialogin paikallisten kanssa. Työpajasta, sen tuloksista ja osallistujapalautteesta voi lukea tarkemmin [blogitekstistä](#).

Tulkinta teoksesta Sammon taonta miniattyyritoteutuksena. Kuva: Nina Luostarinen.

Syyskuussa menetelmään tutustuivat [Europarc](#)-konferenssin osallistujat. Paikalla oli 350 kansallispuistojen kanssa töitä tekevää ihmistä eri puolilta Eurooppaa. Siellä mukaan tuotiin myös alkuperäisestä pilotista tutut miniatyyrihahmot, joiden avulla tehtiin ensimmäinen kierros [tulkintoja](#) Jurmalan rannikolla laskuveden paljastamassa matalikossa.

Työpaja sai positiivista palautetta uudenlaisen havainnoimisen mahdollistamisesta. Niinpä menetelmä aiottiin ottaa heti käyttöön ainakin Puolassa, Ruotsissa ja Skotlannissa.

Lokakuussa Mätäsmetästä käytettiin Anna Lindh -säätöön [kansalaisyhteiskuntafoorumitapaamisessa](#) Helsingissä. Anna Lindh -säätöön tavoitteena on edistää Välimeren etelä- ja pohjoispuolisten kulttuurien välistä dialogia. Tämä työpaja olikin aidosti monikulttuurinen ja tarjosi osallistujille mahdollisuuden tulkita suomalaista kuvataidetta Hanasaaren rantamaisemissa.

Kaikissa tämän vuoden tapahtumissa olivat jälleen todistettavissa menetelmän aikaansaama into ja helppo omaksettavuus. Leikkiin heittäytymisen synnyttämä energia ja ilo oli käsin kosketeltavaa. Samalla yhteys paikkaan syntyi kuin itsestään – ihan leikiten. Menetelmä todisti taas voimansa myös rooli- ja ryhmäytymisharjoituksena, kuten vaikkapa [tästä](#) tulkinnasta [Muumi](#)-piirroksesta voi huomata. Tulkinnassa siis kauhua ei – nykypäivään tuotuna – herättänyt kummitus vaan metsien kato.

Mätäsmetäs-menetelmässä vaikuttaa olevan jotakin kuttavan innostavaa ja kuolemattoman kivaa. Niinpä se

pompahtelee itsepintaisesti esiin eri toimintaympäristöissä eikä suostu uppoamaan unohdettujen hankkeiden mättäikköön.

Olga Forslund: kesänviettoa Ramsön saarella (1922) Ateneum

Valokuvatulkinta Forslundin teoksesta. Kuva: tiimi 2.

PALUU LEIRITULEN ÄÄRELLE

Pekka Vartiainen

Tarinointi on yksi ihmisen alkuperäisimmistä tavoista viestiä. Ihminen on homo narrans, kertova ihminen. Tarinoinnista, tarinoiden rakentamisesta ja tarinoinnin kautta vaikuttamisesta on tullut yksi keskeisimmistä informaatiokanavista esimerkiksi mainonnassa.

Juhana Torkin (2014) mukaan tarinoilla on syvälinen tehtävä: ne antavat meille tietoa, sijoittavat meidät aikaan ja paikkaan sekä kertovat, keitä me olemme ja mistä me tulemme. Tarinoista rakentuu minuutemme, koko identiteettimme, ja tarinat muodostavat myös meidän yhteisesti jaetun minuutemme. Meillä kaikilla on sisällämme tarina, jota me kerromme itsestämme itsellemme.

Tarinoiden mytosfäärin perässä olemme lähteneet kulkemaan myös hankkeessa Rural Explorer (Europaeus 2019). Vaikka hankkeen lähtökohdat ja tavoitteet ovat paikkaan sidottuja ja kytköksissä alueen elinkeinoelämän kehittämiseen, sen syvämpi tarkoite löytyy jostakin ihmiskunnan yhteiselämän alkuhämaristä. Tarinat ovat alati läsnä ympärillämme. Ne pitää vain löytää ja kyetä kertomaan edelleen.

Syksystä 2018 lähtien olemme hankkeessa keränneet tarina-aiheita ja löytäneet myös arkistoihin kätkeytyneitä kertomuksia. Näistä osa on ollut vain lauseen mittaisia tokaisuja, jotkut taas jo muutaman virkkeen tarinakokonaisuuksia, joista löytyvät lähes sellaisinaan hyvän tarinan tekijät: juoni, verevät henkilöhahmot, ympäristö, joka maistuu, tuntuu, tuoksuu ja näyttää joltakin, sekä jännite, joka saa kerronnan elämään.

Mutta aina välillä olemme joutuneet pitemmälle ja syvemmälle matkalle tarinamaailmaan, kuten kertomuksessa Jaalassa tapahtuneesta lapsenmurhasta. Siitä löytyi merkintä Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran topografiasta kortista. Selittävänä tekstinä oli tämä:

[Herransaaren kartanon Luhtasuolle haudattu lapsi]. Mies kaivaa ojaa Herransaaren kartanon omistamalla Luhtasuolla, jonne kartanon palvelija kätkenyt tappamansa lapsen ruumiin – miehelle ilmestyy unessa kaunis solakka tyttö, joka sanoo itkien: ”Öylön sie ojaa kaivaessa olit lyölä jalkain poikki” – ”Missäs paikas sie olit?” kysyy mies – ”Siin, mis öylön toisten päivätyömiesten kans viimeks ojanpientarel istut”, vastaa tyttö – lapsen ruumista ei tarkemmin etsitty, joten jäi toteamatta, pitikö tytön puhe paikkansa.

Kun pohjana olevaa kertomusta lähdettiin muokkaamaan tarinankerronnan muotoon, alkuperäiseen kertomukseen sisältyvät aukot paikattiin, näkökulmaa vietiin lähemmäksi tapahtumia ja tarinakehys rakennettiin toisin.

Korttiin merkitystä muistitiedosta syntyi tarina kuvitteellisen enon näkemästä todellisesta painajaisunesta:

Se oli se kerta, kun eno tuli kovin vaitonaisena ja kalpean näköisenä aamiaispöytään. Huonosti nukkunut uni näkyi enon roikkuvilta kasvoilta. Istui alas ja alkoi mitään puhumatta lusikoida eteen kannettua puuroa – katse keskittyneenä antimeen.

Vähän ajan päästä taisi hieman toeta, koska otti jo silmänsä meidät muutkin. Kertoi vähän kuin selittäen tai anteeksi pyytäen, että oli nukkunut huonosti, nähnyt outoja unia ja heräillyt hetken ja toisen perästä.

Kun muutaman kerran sitä kätettiin, eno alkoi kertoa. Sanoi olleensa eilen muutaman äijän kanssa ojaa kaivamassa Luhtasuolla. Lapio heilui siinä määrin, että lihakset olivat kipeästä hellät, kun illalla maata pantiin. Olisiko se ollut syynä kummallisiin uniin, mutta niin siinä kuitenkin kävi, että eno näki unessaan kauniin, nuoren tytön, joka unessa itkee ja hokee: ”Öylön sie ojaa kaivaessa olit lyölä jalkain poikki.”

Eno siihen kättämään, että missä sinä tyttö sellaista olit todistamassa, ja tyttö vastaamaan: ”Siin, mi öylön toisten päivämiesten kans viimeks ojanpientarel istut.”

Hetkisen päästä herättyään eno muisti kuulleensa joskus pikkupoikana tarinan palvelijasta, joka oli surmannut lapsensa ja kätkenyt sen suolle. Se tuli siinä mieleen, kun aamuyöllä outoa untan maisteli. Olisiko ollut niin, että nyt tuo lapsiparka oli miesten lapionloiskotuksen takia herännyt hautapaikastaan ja ryhtynyt unen sieppariksi?

Eno nuolee lusikkansa puhtaaksi ja nousee. Ajattelen, että jos ei mene jatkamaan kaivuuhommiaan suolla, minä kyllä. Unet kun ovat vähän kuin pieniä uutisia.

Lähteet:

Europaeus, M. 2019. Selvitys Rural Explorer -hankkeelle. Julkaisematon.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Topografinen kortisto: Jaala [tallennettu vuonna 1935, KRK].

Torkki, J. 2014. Tarinan valta. Kertomus luolamiehen paluusta. Helsinki: Otava.

SEITSEMÄN OPPIA KANSAINVÄLISESTÄ HANKETYÖSTÄ

VIESTINTÄPÄÄLLIKKÖNÄ ERASMUS KA2 -HANKKEESSA

Jarmo Röksä

Vuonna 2017 sain mahdollisuuden osallistua FutureLabs-hankkeeseen, jossa kehitettiin menetelmiä nuorten osallisuutta edistäviin työpa-joihin. Hankkeen alkuperäinen asiantuntija oli jäämässä opintovapaalle, ja digitaustani tuntien hän kysyi, haluaisinko hänen tilalleen.

Kiitin mahdollisuudesta, sillä korkeakoulun toiminnasta viestivän henkilön olisi varmasti hyödyllistä kokea kansainvälistä hanketyötä ns. lattiatasolta. Samalla, kun hankemaailma avautui, sain mahdollisuuden perehtyä työkaluihin, joihin minulla ei normaalissa viestintäarjessani olisi ollut aikaa syventyä.

Seitsemän oivallusta

1. Hyödynnä hanketta ammatillisen osaamisesi syventämiseen

Koska hankesuunnitelmassa ei ollut lyöty lukkoon menetelmissä käytettäviä työkaluja, sain mahdollisuuden valita sellaisia, joista olisi hyötyä minulle omassa työssäni. Kun kohderyhminä oli toimijoita, valitsin animointiin ja visualisointiin sovelluksia, joita kaikilla oli jo käytössään (Microsoft Office) tai jotka olivat edullisia hankkia (iPad-sovellukset).

Ohjelmistojen lisäksi hankin lisää tietoa käsiteltävistä aiheista. Tutustuin animaatioperinteeseen, eri menetelmiin, tarinankerrontaan ja käsikirjoittamiseen sekä tapoihin, joilla ihmismieli hahmottaa visuaalisia koodeja ja viestejä. Niistä on hyötyä työssäni, ja aiheet tarjoavat aihioita tuleviin julkaisuihin.

Kun olet hankkeessa, pohdi, mistä taidoista ja työkaluista sinulle on hyötyä arkityössäsi. Syvennä osaamistasi. Hanketyö antaa mahdollisuuden ammatilliseen kehittymiseen.

2. Tee hanketyötä näkyväksi uutisissa ja sosiaalisessa mediassa

Hankkeita arvioidaan niiden yhteiskunnallisen vaikuttavuuden perusteella, jossa yhtenä mittarina on hankeviestintä ja sen tavoitavuus. Tarinat tekevät hankkeen toimintaa ja ammattikorkeakoulun osaamista näkyväksi. Hanketapahtumat tarjoavat juttuaiheita koko hankkeen elinkaaren ajan, ja Humakin viestinnällä on tarjolla useita kanavia.

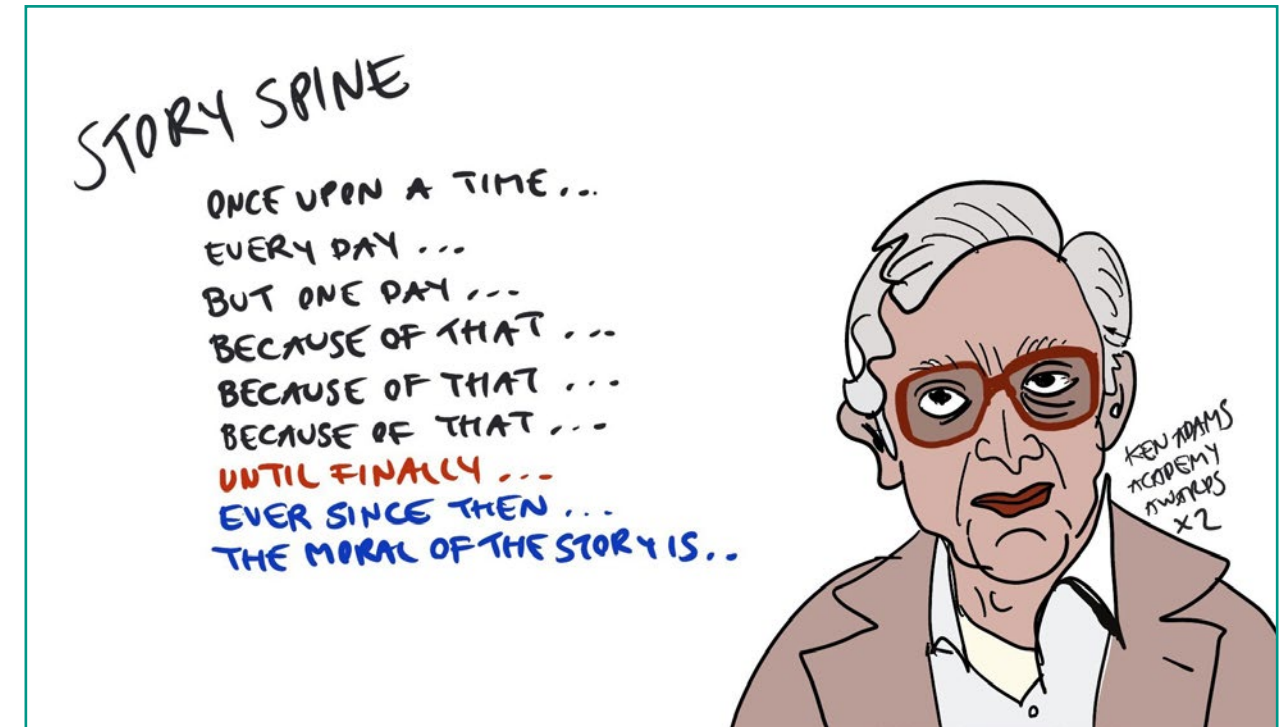
Kun toimit hankkeessa, aseta itsellesi tavoite siitä, kuinka monta erityyppistä julkaisua teet hankkeen aikana. Aikatauluta ne ja noudata julkaisusuunnitelmaasi. Hyödynnä omaa osaamistasi: Jos videolla esiintyminen on sinulle luontevaa, tee uutisvideo. Mikäli tykkäät iskeä tarinaa, kerro asiasi podcastissa. Kirjoittajaksi kehittyä kirjoittamalla.

Julkaisut ovat arvokkaita sekä hankkeen rahoittajien että Humakin näkökulmasta. Raporttia varten kannattaa kirjata muistiin, kuinka suuren yleisön juttusi on tavoittanut.

3. Opi uusia, arkityötäsi rikastavia työkaluja

Animaatio, jossa liikkuva kuva yhdistyy puhuttuun tarinaan, koukuttaa katsojia ja auttaa muuntamaan abstrakteja asioita ymmärrettävämmiksi. Hankkeen aikana kehityin PowerPointilla toteutettujen tarinallisten animaatioiden tekijänä. Menetelmä toimi myös työpaajoissa – ja kaikissa organisaatioissa – sillä PowerPoint on kaikille tuttu, helppo haltuun otettava ohjelma. Koska tarinan kehittäminen ja animaatio vievät aikaa, minulla ei olisi hankkeen ulkopuolella ollut mahdollisuutta samanlaiseen osaamisen kehittämiseen.

Lisäksi testasin Exceliä infografiikkaan ja kokeilin erilaisia iPad-sovelluksia visuaaliseen tarinankerrontaan. Jälkimmäisiä olen hyödyntänyt jo paljon työssäni.

Tutustuin mm. Ken Adamsin juonirakenteseen. Piirsin kuvan iPadin piirrosohjelmalla, joita myös benchmarkkasin hankkeessa. Kuva: Jarmo Röksä.

4. Edistä muiden hankkeiden näkyvyyttä

Mieti, voitko hyödyntää muita hankkeita tai niiden sisältöjä omassa hankkeessasi ja edistää niiden vaikuttavuutta.

Tarvitsin työpajaani varten animaation, jota voi käyttää eri työvaiheiden opettamiseen. Oppimateriaaliksi tein videojulkaisun toiselle hankkeelle, jonka työntekijä en ollut. Tämä hanke sai uudenlaista näkyvyyttä, Humak sai julkaisupisteen ja minä sain työpaajassa toimivan pedagogisen aineiston.

Opitusta on ollut hyötyä. Tuon jälkeen olen tehnyt animaatiojulkaisun kolmanteen hankkeeseen ja toimintaa esittelevän animaation neljanteen. Seuraavaksi aion hyödyntää oppimaani markkinointiviestinnässä – omassa työssäni.

5. Löydä ja opi uusia julkaisutyökaluja

Team Mais, portugalilainen kumppanimme, toteutti hankkeessa podcast-sarjan eurooppalaisen nuorisotyön innovaatioista. Humak tarjosi Talking Youth Work -sarjalle julkaisukanavan, ja sarja jatkuu yhä hankkeen päättymisen jälkeenkin. Tähän mennessä ilmestyneet 20 jaksoa ovat keränneet yli 2 850 latauskertaa.

Podcastin tuotantoon ja mahdollisuuksiin perehtyminen inspiroi meitä niin paljon, että Humak aloittaa ensi vuonna oman podcast-sarjansa. Tästä kuulette lisää vuoden 2020 aikana.

6. Kirjoita julkaisuja projektin aikana ja sen jälkeen

Julkaisutoiminta on yksi ammattikorkeakoulun perustehtävistä. Se on yhteiskunnallista vaikuttavuutta, jota korkeakoululta ja sen henkilöstöltä edellytetään. Hanke mahdollistaa monipuolisen julkaisutoiminnan koko elinkaarensa aikana.

Hankkeen aikana voi julkaista monipuolisesti eri aiheista. Mieti luovasti, mitä kaikkea voit hankkeesta kirjoittaa. Julkaisukanavia voivat olla niin toimituskunnalliset blogit kuin ammattilehdetkin.

Tein hankkeen aikana ja sen päätyttyä suoraan tai välillisesti asiantuntija-artikkeleina, videojulkaisuina, ammatilehti-juttuina ja yhteiskirjoitettuna blogeina kaikkiaan noin 15 julkaisua. Tämän lisäksi muistiinpanoissani on aihioita useampaan tekstiin ja videoon. Ilman taustatyöhön ja kirjoittamiseen varattua aikaa hankkeessa näitä kirjoituksia ei olisi syntynyt.

7. Inhimillinen tekijä

Hanke tarjosi mahdollisuuden tutustua upeisiin ihmisiin ympäri Eurooppaa, joiden kanssa olen yhteyksissä jatkosakin. Euroopan unioni ja Opetushallitus mahdollistavat ohjelmillaan kansainvälisen vuorovaikutuksen ja yhteistyön toteutumisen henkilökohtaisella tasolla.

Hankkeen jälkeen olen kannustanut opiskelijoitamme hakeutumaan kansainvälisiin nuorisotyöalan koulutuksiin Eurooppaan. Inhimillinen tekijä on kuitenkin se syväkäden osa kansainvälistä hanketoimintaa.

TOTEEMISSA YHDISTETTIIN TYÖTÄ JA OPISKELUA

Helka Luttinen

Suomalaisista korkeakouluopiskelijoista moni työskentelee koulutustaan vastaavissa tehtävissä jo opintojensa aikana. Opiskelu ja työnteko eivät kuitenkaan aina kohtaa toisiaan. Miten korkeakoulu voisi hyödyntää paremmin asiantuntijatyötä tekevän opiskelijan osaamista osana opiskelua ja edistää hänen valmistumistaan? Ja miten työpaikka voisi saada opiskelevan asiantuntijan opinnoista hyötyä työpaikan omaan kehittämistyöhön? Näihin kysymyksiin on etsinyt vastauksia Toteemi-hanke vuosien 2017 - 2019 aikana.

Tausta

Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittaman Toteemi-hankkeen tavoitteena on ollut tutkia ja kehittää käytännönläheisiä malleja työn ja korkeakouluopintojen yhdistämiseen. Hanketta on hallinnoinut Haaga-Helmin ammattikorkeakoulu ja osatoteuttajina on toiminut 16 ammattikorkeakoulua ja kaksi yliopistoa Suomesta.

Humakin tavoitteina Toteemi –hankkeessa on ollut harjoittelun ja työssä tapahtuvan oppimisen mallintaminen, digitaalisten oppimis- ja työskentelyalustojen kehittäminen, valmistuneiden opiskelijoiden laadullisten urapolkujen selvittäminen sekä saadun tiedon hyödyntäminen opinnoissa ja alumnitoiminnassa.

Opintojen aikaisen työssäkäynnin mallintaminen

Selvitys työn ja opintojen yhdistämisestä tehtiin Humakin kulttuurituottajan AMK-koulutuksen opiskelijoilla. Selvityksessä kävi ilmi, että joustavat opinnot, opinnollistaminen, työharjoittelun määrä ja työelämälähtöisyys motivoivat työn ja opintojen yhdistämisessä. Parannettavaa löytyi yhteydenpidossa ja saavutettavuudessa, tiedottamisessa, opintojen työmäärien tasaamisessa sekä työkaluissa ja tekniikoissa. Selvitys työn ja opintojen yhdistämisestä kokonaisuudessaan: Tulokset videona

Koulutuksen harjoittelun ja työssä tapahtuvan oppimisen kehittäminen

Tulkkauksen koulutuksessa tehtiin kysely tulkkiopiskelijoille, jossa kartoitettiin harjoittelujen nykytilaa ja kehitystarpeita. Tämän jälkeen kartoitettiin työelämän yhteistyökumppaneita ja otettiin yhteyttä uusiin mahdollisiin harjoittelupaikkoihin, etenkin puhevammaisten tulkkauksen alalta. Niin Helsingissä kuin Kuopiossakin järjestettiin keväällä 2019 työelämän edustajien kanssa työpajat, jotka sisälsivät asiantuntijoiden puheenvuoroja, ryhmätöitä, verkostoitumista ja apuvälinäytelyitä.

Saatujen tulosten pohjalta muodostettiin tulkkauksen harjoittelun malli, joka parantaa opintojen sujuvuutta ja laatua sekä edistää valmistumista. Autenttisten, työelä-

mälähtöisten, oppimisympäristöjen kehittäminen yhdessä työelämän kanssa on osa kehitystyötä.

Digitaalisten oppimisalustojen kehittäminen

Toteemi-hankkeen puitteissa Humakin yhteisöpedagogi (ylempi AMK) koulutuksessa kehitettiin pitchausformaatti opinnäytetöiden tuottamiseen. Pitchausformaattissa jokainen opiskelija tekee maximissaan kolmen minuutin pituisen videon, jossa hän pitchaa opinnäytetyönsä. Videot tallennetaan opiskelijan suostumuksella oppilaitoksen ylläpitämälle verkkoalustalle, johon sisältyy vuorovaikutteinen keskustelumahdollisuus. Oppilaitos tiedottaa verkkoalustasta työelämälle ja opiskelijat markkinoivat omia videoita sidosryhmilleen. Jokainen opiskelija voi halutessaan käyttää omaa pitchausvideotaan käyntikorttinaan myös valmistumisensa jälkeen työelämässä. Opinnäytetyön pitämistä pitchaus-menetelmällä jalostettiin Humakin toimesta eteenpäin sovelluksen kehittämisellä. Tarkempia tietoja pitchausformaattista: Opinnäytetyö pitchausformaattilla

Osana Toteemi-hanketta Humakin toimijat tekivät vierailun Bett 2019 –messuille Lontooseen tammikuussa 2019. Bett-messut on Euroopan suurin oppimisen teknologian messu- ja seminaaritapahtuma, jossa paikalla oli yli 200 puhujaa ja 850 näytteilleasettajaa. Matkalla olleet Humakin lehtori Niila Tamminen ja yliopettaja Merja Kylmäkoski kirjoittivat matkasta artikkelin: Opintieillä ammatteihin, joita ei vielä ole. Artikkelissa käydään läpi tulevaisuuden trendejä, kuten soft and hard skills, 4C's ja 21st century skills. Teknologia ei kuitenkaan kokonaan korvaa ammattitaitoista pedagogia. Opettajan roolin muuttuminen tiedon jakajasta oppimisen tukijaksi ja kannustajaksi on digitaalisen vyöryn keskellä entistäkin tärkeämpää oppimisen kannalta. Humakin BettShow-matkasta on nähtävissä myös AV-julkaisu.

Urapolkujen tutkimushanke

Urapolkujen tutkimushankkeen tavoitteena oli kartoittaa Humakista valmistuneiden erilaiset urapolut ja arvioida heidän laadullista työllistymistään laadullisen tutkimuksen keinoin. Tutkimuksessa teemahaastateltiin 60:ta Humakista valmistunutta yhteisöpedagogia ja 89:aa kulttuurituottajaa. Erikseen tutkittiin yrittäjyyttä sekä työllistymisen esteitä ja edellytyksiä. Analyysissä hahmotettiin erilaiset urapolut tiivistämällä ne neljään eri tyyppiin koulutuksittain. Yhteisöpedagogin urapolut olivat harjoittelupolku, suhde- ja verkostopolku, sinnikkyyden polku ja oman osaamisen tunnustajat. Kulttuurituottajan urapolut olivat harjoittelupolku, rock-polku, ambitopolku ja harmaan kiven polku.

Urapolkujen tutkimushankkeen tuloksista nousi suosituksia Humakin toiminnalle. Opiskelijoita tulisi kannustaa jo opintojen aikana työllistymään ja mahdollistaa tehdyn työn opinnollistaminen. Humakilta toivottiin myös asteen verran vaativampaa koulutusta eli tulisi päästä eroon leikkikoulun ja pipertämisen imagosta. TKI-perustainen oppiminen ja nykyaikaiset perustyökalut tulisi saada kuntoon. Lisäksi toivottiin generalistista koulutuslupausta. Tiivistelmä Urapolkujen tutkimushankkeen tuloksista: Urapolkujen tutkimushanke

Lopuksi

Toteemissa Humakin osatoteutuksen tuloksilla on saatu aikaan työssäkäynnin oppimisen malli, joka parantaa työn ohessa tapahtuvaa opiskelua ja tarjoaa opiskelijoille työelämälähtöisiä oppimisympäristöjä. Koulutuksen harjoittelun malli kehittää opintojen sujuvuutta, tarjoaa autenttisia työelämälähtöisiä oppimisympäristöjä ja parantaa oppimisen laatua. Uudet digitaaliset innovaatiot mahdollistavat opiskelijoiden, henkilökunnan ja työelämän yhteistyön sujuvuuden ja syvenemisen. Urapolkujen tutkimushankkeesta saatuja tietoja voidaan hyödyntää markkinoinnissa ja opiskelijoiden sitouttamisessa toimialaansa. Kaikkien osioiden tulokset integroidaan osaksi Humakin strategian toimeenpanoa, OPS-työtä sekä digikampanjan kehittämistä.

HUMAKIN TEKEMÄT TILAUSTUTKIMUKSET

Arto Lindholm

Humakin tutkimustoiminta kytkeytyy pääasias-
sa kehittämishankkeisiin ja on luonteeltaan
joko soveltavaa tutkimusta tai tutkimuksellista
kehittämistoimintaa. Perinteisiä empiirisen
tutkimuksen määrällisiä ja laadullisia menetelmiä hyödyn-
netään tyypillisesti hankkeiden evaluointivaiheessa, jolloin
arvioidaan hankkeen toimintojen onnistumista ja tavoit-
teiden täyttymistä. Kehittämishankkeiden tarkoitus on
ratkaista ammattialan käytännöistä kumpuavia ongelmia
ja levittää uudistetut toimintamallit alan muille toimijoille.

Toisinaan Humakilta myös tilataan tutkimuksia. Tilaajat
voivat olla yksityisiä tai julkisia toimijoita. Yksityisten toi-
mijoiden tilaukset ovat kokoluokaltaan yleensä pieniä,
tyypillisesti muutamasta tuhannesta muutamaan kymme-
neen tuhanteen euroon. Julkisilta toimijoilta Humak voi
saada isojakin monivuotisia tutkimustilauksia, mikäli me-
nestyä kovassa tarjouskilpailussa muun muassa yliopisto-

ja vastaan. Yksi esimerkki kohtalaisen laajasta hankkeesta
on Ruut Kauksen, Hanna Laitisen ja Elina Nikosken
(2012) tutkimus kokemuspohjaisesta pedagogiikasta. Li-
säksi Humak tekee oman toimintansa kehittämiseen liit-
tyviä tutkimuksia, kuten Humakin opiskelijoiden työllisty-
mistutkimuksia (ks. esim. Väisänen & Määttä 2015).

Menetelmäopetus luokahuoneesta työelämään

Humanistisella ammattikorkeakoululla on pitkät perinteet
viedä opinnäytetyöhön valmentavat opinnot luokkahuo-
neesta käytännön työelämään. Tämän idean kehittäminen
oli myös minun ensimmäisiä työtehtäviäni, kun astuin Hu-
makin palvelukseen vuonna 2008. Otimme tavaksemme
vuosittain myydä opiskelijavoimin tehtävän tutkimuksen

ammattialan toimijalle. Tutkimukset suunniteltiin yhdes-
sä tilaajan kanssa, opiskelijat keräsivät tutkimusaineiston
ja analyysit suoritettiin menetelmäopintojen yhteydessä.
Lopuksi tilaajalle esiteltiin tulokset toimenpidesuosituksien
ja luovutettiin tutkimusraportti.

Opiskelijat olivat aktiivisesti mukana tutkimusten suun-
nittelusta tulosten ja tuotosten esittämiseen asti. Ope-
tuksellisenä tavoitteena oli perehdyttää kulttuurituotan-
non opiskelijat siihen, miten toimintaa kehittävä tutkimus
suunnitellaan, tilataan ja suoritetaan sekä miten tuloksia
sovelletaan toiminnan kehittämiseen. Rahaa organisaati-
oiden välillä liikkui varsin vaatimattomia määriä, mutta
tutkimuksen pienikin hinta sitoutti tilaajan tutkimukseen
ja karsi ne tilaajat, jotka eivät oikeasti tarvinneet tutki-
mustietoa. Tutkimuksia tilasivat muun muassa Taidemu-
seo Meilahti, Suomen valokuvataiteen museo, HAM, Hel-
singin Taidehalli, Etnosoi!-festivaali ja Amos Andersonin
taidemuseo.

Humak lisäsi 2010-luvulla hanketoimintaansa ja alkoi in-
tegroida kehittämishankkeita yhä tiiviimmin opetukseen-
sa TKI-perustaisen oppimisen hengessä. Tällöin mene-
telmäopetus sidottiin yhä useammin ulkoista rahoitusta
saaneiden hankkeiden tutkimustarpeisiin. Esimerkiksi Ve-
tovoimaa kulttuurikeskuksiin-, Festaripörssi- ja Toteemi-
hankkeiden yhteydessä kerättiin ja analysoitiin isohkoja
tutkimusaineistoja, mikä ei olisi ollut mahdollista ilman
opiskelijoiden osallistumista.

Helsingin kulttuurikeskuksen ja Puolustusvoimien tilaamat tutkimukset vuonna 2019

Vaikka Humakin opetusintegroitu tutkimustoiminta liit-
tyykin yleensä julkisiin kehittämishankkeisiin, myös yksi-
tyiset toimijat tilaavat yhä Humakilta tutkimuksia. Näitä
tilauksia voidaan ottaa vastaan, mikäli tutkimustehtävä
on kiinnostava ja se on mielekästä liittää menetelmäope-
tukseen. Vuonna 2019 muun muassa Helsingin kulttuuri-
keskus (Kujanpää & Lindholm 2019) ja Puolustusvoimat
(Vuorikoski 2019) tilasivat Humakilta tutkimuksen.

Kulttuurikeskuksen tilauksessa tutkittiin alueellisen kult-
tuurityön mallin, Helsingin mallin, tärkeyttä ja tapulikaup-
unkilaisten osallistumishalukkuutta mallin yhteisöllisiin
toimintoihin. Kvantitatiivinen tutkimusaineisto kerättiin
puhelinhaastatteluilla satunnaisotosmenetelmällä. Tutki-
muksen suunnittelivat ja aineiston keräsivät kulttuuritu-
otannon ylemmän tutkinnon opiskelijat. Yksi opiskelijoista,
Riitta Kujanpää, toimi hankkeen projektipäällikkönä ja oli
päävastuussa tutkimusraportin kirjoittamisesta.

Puolustusvoimat saattaa kuulostaa yllättävältä yhteis-
työkumppanilta Humakille. Tutkimustehtävämme oli kui-
tenkin kiinnostava, ja kolme yhteisöpedagogiopiskelijaa
kiinnitettiin hankkeeseen. Tutkimuksessa selvitettiin laa-
dullisin menetelmin Puolustusvoimien kesäkonserttien
vaikutusta nuorten mielikuviin Puolustusvoimista. Opis-
kelijat kiersivät neljällä konserttipaikkakunnalla haastat-
telemassa konserttikävijöitä yhdessä Puolustusvoimien
tutkijan ja Humakin asiantuntijan Kukka Vuorikosken
kanssa. Tutkimustulokset esiteltiin pääesikunnassa Puo-
lustusvoimien korkea-arvoisille upseereille.

Opiskelijoiden kokemukset oikeasta tutkimustyöstä

Pääsääntöisesti opiskelijat ovat antaneet hyvää palau-
tetta menetelmäopintojen suorittamisesta oikeissa tut-
kimushankkeissa. Opiskelijoita vaikuttaisi turhauttavan
keinotekoisien, kuviteltujen tutkimusasetelmien kehit-
teleminen luokahuoneessa ja jonkun toisen keräämien
aineistojen analysoiminen. Lisäksi todellisessa tutkimuk-
sessa päästään kehittämisen ytimeen, kun tilaajan kanssa
mietitään toiminnan kehittämistä tulosten pohjalta. Opis-
kelijoiden tulisikin aina päästä analysoimaan aineistoa ja
esittelemään tulokset tilaajalle, jotta heille ei jää vaikutel-
maa hyväksikäytetystä aineistonkerääjästä.

Opettajalle tutkimuksen myyminen ja vastuu tutkimuk-
sen onnistumisesta lisäävät työn vaativuutta. Silti aidot
tutkimustehtävät mielestäni antavat enemmän kuin ot-
tavat. Niiden avulla yhteistyöverkostot karttuvat, työelä-
mä kytkeytyy opetukseen myös menetelmäopinnoissa ja
opettajan tutkimustaidot päivittyvät.

Lähteet

Kaukinen, R., Laitinen, H. & Nikoskinen, E. 2012. Kulttuurienväli-
sen kokemuspohjaisen pedagogiikan tutkimus- ja mallinnushanke.
Saatavana: <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2019/01/Baltzar-KKI-HUMAK-Raportti-final.pdf> [viitattu 27.11.2019].

Kujanpää, R. & Lindholm, A. 2019. Tapulikaupungin alueen kulttuu-
rin kulutus ja kiinnostus Helsingin mallia kohtaan. Julkaisematon,
Helsingin kulttuurikeskukselle luovutettu raportti.

Vuorikoski, K.-M. 2019. Tutkimus Puolustusvoimien kesäkiertueen
nuorista yleisöistä. Julkaisematon, Puolustusvoimille luovutettu ra-
portti.

Väisänen, M. & Määttä, J. (toim.) 2015. Moninaisille kentille. Yh-
teisöpedagogien työelämään sijoittuminen, koulutuskokemukset ja
jatko-opintosuunnitelmat. Helsinki: Humak.

KANSAIN- VÄLISTYVÄ HUMAK

Päivi Marjanen | Kim Lindblad

Yhteiskunnassa tapahtuvat muutokset, kuten tieto- ja teknologiavallankumous, globalisoituminen ja digitalisaatio, haastavat korkeakoulut kehittämään toimintaansa vastaamaan uudistuviin osaamistarpeisiin. 2020-luvulle siirryttäessä olemme myös korkeakouluille asetettujen uusiutuvien, kansainvälisyyttä kehittävien tavoitteiden edessä. Humakin kilpailukykyisyyden säilyttämisen näkökulmasta on tärkeää, että voimme ylpäästi sanoa osallistuvamme yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemiseen aktiivisesti niin Suomessa kuin maailmanlaajuisesti.

Kansainvälisyys ja korkeakoulu on tarkoittanut edellisinä vuosikymmeninä erityisesti opettajien ja opiskelijoiden

liikkuvuutta. Tähänhän myös korkeakoulujen rahoitusmalli on ohjannut. Vaikka opiskelijoidemme oppimisymppäristönä on myös tulevaisuudessa parhaimmillaan koko maailma, erityisesti kansainvälistymisen muotoja tulee tulevaisuudessa kehittää koko eurooppalaisen korkeakoulukentän laajaa muutosta silmällä pitäen.

Tulevaisuudessa korkeakoulujen kansainvälistymistä korostavat tavoitteet tulevat merkittävästi laajentumaan. Näihin laajeneviin vaatimuksiin pyrimme vastaamaan kehittämällä Humakille – jo olemassa olevien verkostojen ohelle – uusia, aktiivisesti toimivia strategisia kumppaniverkostoja niin Euroopassa kuin sen ulkopuolella. Strategisten kumppaniverkostojen kanssa tehdään yhteistyötä

systemaattisesti niin opetuksen, TKI-toiminnan kuin opiskelija- ja henkilökuntaliikkuvuuden saralla. Onnistunut moninainen yhteistyö kehittää kaikkien osapuolten osaamista ja avaa sen kautta uusia mahdollisuuksia kehittää toimintaa.

Uusina kansainvälistymiseen liittyvinä haasteina ja velvoitena korkeakouluille on väläytelty muun muassa ulkomaisen työvoiman koulutus- ja työllistämistehtävää, kansainvälistymiseen liittyvää palvelulupausta sekä globaaliin vastuuseen ja kestäväan kehitykseen liittyviä strategisia tavoitteita. Jotta näihin tavoitteisiin päästään, merkittävien käytännön askel on englanninkielisen koulutustarjonnan lisääminen. Tämän lisäksi on tärkeää, että kansainvälisten

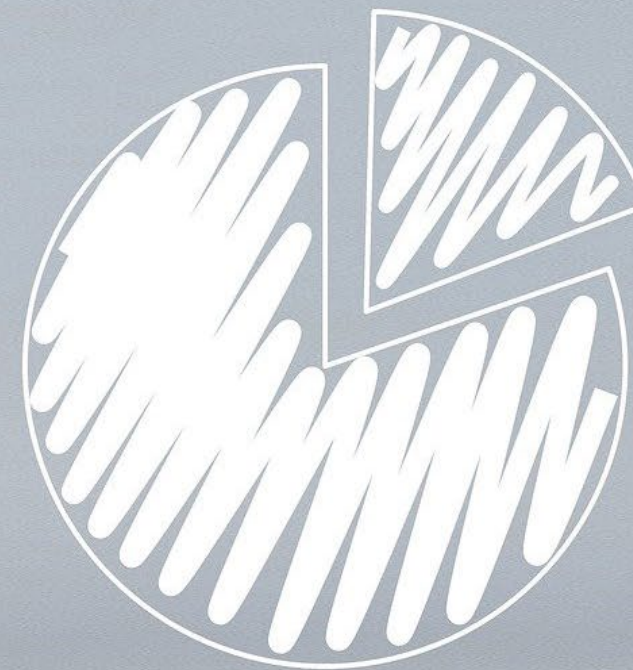
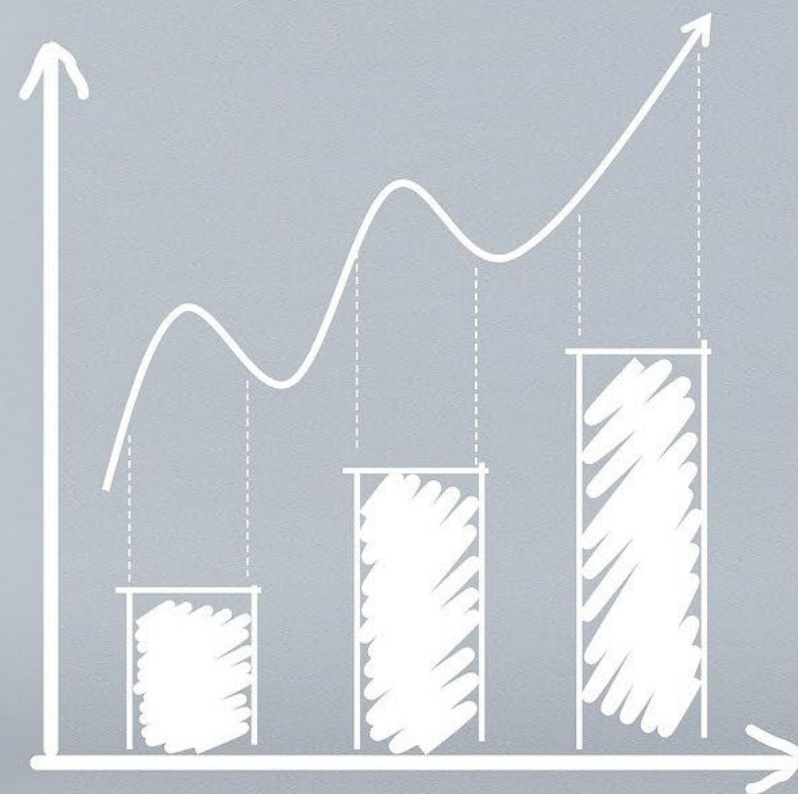
opiskelijoiden työllistymismahdollisuuksia Suomen työmarkkinoille tuetaan opintojen aikana. Tärkeä osa Suomen jäämistä on, että opiskelijoille tarjotaan suomen ja ruotsin kielen opintoja ja työharjoittelua suomalaisessa työelämässä opintojen aikana.

Englanninkielisen koulutustarjonnan kehittämisessä niin AMK- kuin YAMK-tasolla pidämme huolta siitä, että opintokokonaisuuksien teemat ovat yhteiskunnallisesti ja kansainvälisesti kiinnostavia ja merkittäviä. Tarjonnan kehittämisessä myös kartoitamme mahdollisuuksia tarjota opintoja yhteistyössä suomalaisten ja kansainvälisten partnerikorkeakoulujemme kanssa. Yhteisen tarjonnan kautta emme pelkästään tavoita laajempaa asiakaskuntaa vaan pääsemme samalla kehittämään omaa osaamistamme.

Humak on jo useamman vuoden aikana tarjonnut sekä bachelor- että master-tasoisia englanninkielisiä tutkintoja, ja nyt on aika siirtyä laajempaan englanninkieliseen tarjontaan. Samalla kun suunnittelemme uutta englanninkielistä koulutustarjontaamme, kehitämme myös koulutusviennin soveltuvia tuotteita. Koulutusviennissä painopisteemme tulee lähivuosina olemaan englanninkielisten verkkokurssien kehittäminen, koska niiden kysyntä kansainvälisillä markkinoilla on runsasta. Näitä verkkokursseja voidaan hyödyntää osina omia tutkintojamme ja Campus Online -tarjontaa. Näin myös saamme kotikansainvälistymistä tukevia kokonaisuuksia omaan opintojaksotarjontaamme. Englanninkielisen koulutustarjonnan kehittämisen ohella suunnitellaan parhaillaan ruotsinkielistä ns. tandemväyläopintopolkua.

Henkilökunnan kansainvälistymistä tuetaan tavoitteellisen kielikoulutuksen avulla vuosina 2020–2021. Kannustamme henkilökuntaa myös osallistumaan aktiivisesti lehtori- ja henkilökuntavaihtoihin sekä osallistumaan kansainväliseen TKI-työhön ja seminaareihin, jotka kehittävät kansainvälistä osaamista ja syventävät oman alan asiantuntijuutta. Tavoitteena on, että suurin osa henkilökunnasta pystyy opettamaan englanniksi ja toimimaan kansainvälisissä hankkeissa asiantuntijatehtävissä. Englanninkielisen koulutustarjonnan lisäämisen avulla yritämme myös vastata tavoitteeseen, jolla pyritään ulkomaisen työvoiman houkuttelemiseen, kouluttamiseen ja työllistämiseen Suomessa.

Humakin arvot ovat aina vastanneet vaatimuksiin globaalista vastuusta ja osin myös kestävästä kehityksestä. Oikeudenmukaisuutta, reiluuutta, saavutettavuutta ja tasa-arvoa tukevat tavoitteet ovat olleet ja ovat myös tulevaisuudessa lähtökohtamme paremman kansainvälistyvän maailman rakentamiselle. mman kansainvälistyvän maailman rakentamiselle.

OPPIMISANALYTIIKAN KOKEILU HUMAKISSA

Hilla Mäkelä

Oppimisanalytiikka tarkoittaa oppimisessa syntyvän tiedon analysointia ja hyödyntämistä oppimisen tukemiseen. Oppimisanalytiikassa analysoidaan tietomassoja, joita kertyy muun muassa oppimisympäristöön ja opintorekisteriin. Tiedon avulla voidaan esimerkiksi havainnollistaa ja selittää oppimiseen liittyviä ilmiöitä tai ennustaa tulevaa (Huhtala & Ihantola 2017, 4).

Humakissa perehdyttiin vuoden 2019 aikana oppimisanalytiikkaan ja kokeiltiin yhtä oppimisanalytiikan tuottamiseen tarkoitettua työkalua osana eAMK-hanketta. eAMK-hankkeen yhtenä tavoitteena on ollut oppimisanalytiikan kehittäminen laadukkaana digiohjauksen tueksi (eAMK 2019). Humak hankki syksyllä 2018 käyttöönsä Blackboard Open LMS -oppimisympäristöön integroitavan Intelliboard-oppimisanalytiikkatyökalun. Vuoden 2019 aikana työkalun käytöstä järjestettiin pilotti. Tässä artikkelissa kuvataan, miten toteutimme pilotin ja mitä siitä opimme.

Kokeilun organisointi ja tulokset

Humakin ensimmäisen oppimisanalytiikan testauksen kohteeksi valittiin Intelliboard-työkalun opettajan analytiikkatoiminnot, joilla näytetään analytiikkatietoa niiltä opintojaksoilta, joilla käyttäjä on opettajana. Pilotin tavoitteena oli selvittää, soveltuuko Intelliboard lehtorin tueksi oman opintojakson pedagogisessa kehittämisessä. Kokeiluun otettiin mukaan neljä kesällä 2019 toteutettua verkko-opintojaksoa, jotka olivat myös CampusOnline.fi-portaalin tarjonnassa.

Oppimisanalytiikkakokeilun koordinaattori kävi ensin opintojaksojen lehtoreiden kanssa läpi perusasiat oppimisanalytiikasta, sillä aihe oli monelle uusi. Koordinaattori ja lehtori katsoivat oppimisympäristössä yhdessä opintojakson asetukset, kuten alku- ja päättymispäivämäärät ja suoritusten seurannan asetukset, sellaisiksi, että luotettavaa oppimisanalytiikkadataa syntyisi. Koordinaattori perehtyi Intelliboardiin ja teki arviointilomakkeen, joka

lähetettiin lehtoreille opintojakson päättymisen jälkeen. Lehtorit kävivät arviointilomakkeen avulla läpi Intelliboardin opintojaksosta tuottamaa analytiikkatietoa. Arvioinnissa lehtoreita pyydettiin tarkastelemaan Intelliboardin tuottamia kuvioita ja raportteja sekä arvioimaan analytiikkatiedon hyödyllisyyttä erityisesti oman opintojaksonsa kehittämisen tukena.

Lehtorit arvioivat, että Intelliboardin tuottaman analytiikkadatan läpikäyminen on työlästä ja raporttien ja kuvioiden tulkitseminen hankalaa. Siitä huolimatta he kokivat, että oppimisanalytiikasta voisi olla hyötyä oman opintojakson kehittämisessä. Lehtorit kuitenkin toivoivat, että tiedot olisivat käytettävyydeltään paremmassa ja helpommin ymmärrettävässä muodossa kuin missä Intelliboard ne tarjosi. Osa lehtoreista koki, ettei Intelliboard tuota juurikaan sellaista hyödyllistä tietoa, jota ei olisi saatavissa oppimisympäristössä valmiina olevilla työkaluilla. Lehtorit pitivät hyödyllisinä erityisesti opintojakson eri osissa, tehtävissä ja aineistoissa käytettyä aikaa kuvaavia tietoja sekä kurssimateriaalin hyödyntämistä kuvaavia tietoja.

Mitä opimme kokeilusta?

Oppimisanalytiikkapilotin perusteella opimme, että meillä on vielä tehtävää ennen kuin pystymme kunnolla hyödyntämään oppimisanalytiikkaa oppimisen ja kehittämisen tukena verkko-oppimisympäristössä. Intelliboard ei vaikuta tällä hetkellä sopivalta työkalulta Humakin tarpei-

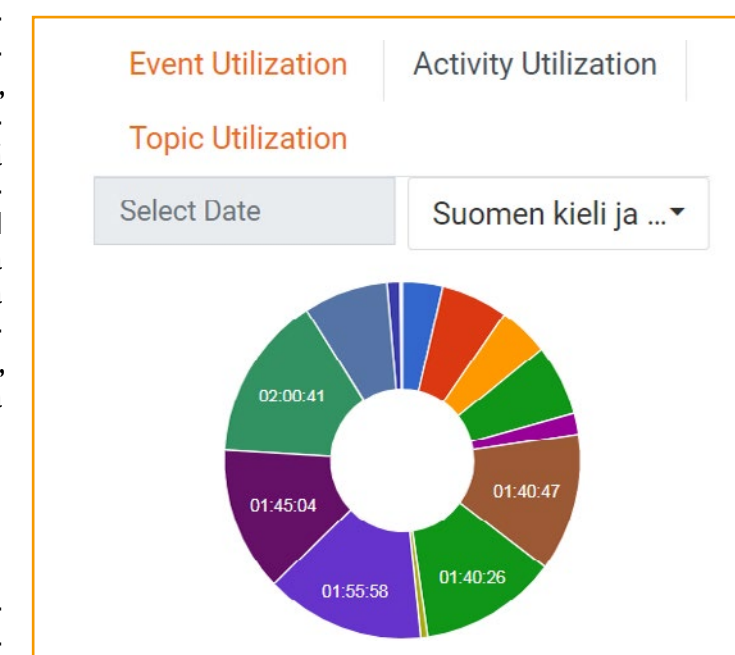
siin, koska työkalun tietojen tulkinta on lehtoreille liian työlästä. Raportteja on paljon, eivätkä lehtorit pitäneet kaikkia hyödyllisinä. Oppimisympäristössä syntyvän datan hyödyntäminen oppimisanalytiikassa edellyttää myös, että oppimisympäristön asetuksia on käytetty oikein ja systemaattisesti. Tähän emme ole Humakissa vielä päässeet, joten työkalun tuottama analytiikkatieto ei ole täysin luotettavaa. Pelkästään oppimisympäristöstä saatavan datan perusteella ei myöskään saada riittävän kokonaisvaltaista kuvaa oppimisesta. Humakissa esimerkiksi opintojakson loppuarvosanat eivät ole oppimisympäristössä.

Kokeilu oli kuitenkin hyödyllinen, sillä löysimme kehittämiskohteita oppimisympäristön asetusten käytöstä ja kokonaisuuden hallinnasta. Humakissa onkin päätetty vuonna 2020 keskittyä verkko-opintojaksojen laadun kehittämiseen, ja yhtenä kehittämiskohteena on oppimisympäristön perusasetusten hallinta. Tulevaisuudessa olemme siis valmiimpia omaksumaan oppimisanalytiikan osaksi toimintaamme. Nyt kokeilu tehtiin hankkimalla käyttöön oppimisanalytiikkatyökalu ja testaamalla, saadaanko sen avulla jotakin kiinnostavaa ja hyödyllistä tietoa. Jatkossa osaamme ensin määritellä tarpeet oppimisanalytiikalle ja sitten etsiä näihin tarpeisiin sopivat analytiikkaratkaisut.

Lähteet

eAMK 2019. *Oppimisanalytiikka*. Saatavana: <https://www.eamk.fi/fi/digipedagogiikka/oppimisanalytiikka/> [viitattu 19.12.2019].

Huhtala, S. & Ihantola, P. 2017. *Oppimisanalytiikka digitaalisessa ympäristössä*. *Ammattikasvatuksen aikakauskirja* 19, 3, 4–6.

Intelliboardin tuottama kuvio opiskelijoiden opintojakson aktiviteetteihin käyttämästä ajasta.

VERKKO-OPISKELUN SYDÄN ON HUMAKIN DIGIKAMPUS

Päivi Timonen

Humanistisessa ammattikorkeakoulussa Humakissa on jo vuosien ajan opiskeltu digikampusella. Digikampus sisältää verkko-oppimisen ympäristön ja oppilashallintajärjestelmän lisäksi ohjaus- ja tukipalveluita verkossa sekä HUMAKon eTutor-tuen eli opiskelijatutoroinnin verkkoympäristössä. Ohjaus- ja tukipalveluita ovat opintovalmentajien (vrt. opinto-ohjaus), kirjaston, opintoasiain toimiston ja tietohallinnon digitaaliset palvelut. Tavoitteena on ollut, että verkko-oppija saa tarvitsemansa palvelut verkon välityksellä. Ylevänä arvona haluan tuoda esille sen, että digikampus ja siellä valmennuspedagogisesti toteutettu verkko-oppiminen ovat Humakissa pysyvää arkityötä muiden oppimisympäristöjen ohella (lue lisää Kampuksella digittää -julkaisusta, kuva 1.)

Opiskelumuotoina ovat esimerkiksi verkko-oppiminen (verkko-opiskelu), monimuoto-opetus (verkkotutkinnot), lähiopetus / lähivalmennus, avoin AMK, väyläopiskelu ja kurkistuskurssit. Digikampus mahdollistaa oppimisen niin itsenäisesti kuin pienryhmissä tai isommissa ryhmissä, synkronisesti samaan aikaan tai omaan tahtiin. Opintojakson tavoitteet ja osaamistasot (kompetenssit) määrittävät sille valitun valmennuspedagogisen toteutustavan, myös verkossa. Käytännössähän tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, kuinka itsenäisesti suoritettavissa (self-paced) opintojakso on, tai yhteisöllistä oppimista tukevien oppimistehtävien aikatauluttamista verkko-opintojaksoissa. Lähivalmennuksessa opiskelijoilla digikampus on opintojakson intranet, jossa viestitään opintojakson asioista sekä tallennetaan opintojakson aineistot ja palautettavat oppimistehtävät.

Verkko-opiskelijalle digikampus on sydän, jossa

- on ohjeistettu verkko-opiskelun kulku ja annettu aikataulut
- annetaan ja saadaan valmennusta
- opitaan eli monipuolinen verkko-oppiminen mahdollistuu
- voi vastaanottaa eTutor-tukea
- ohjauksen ja neuvonnan palvelut ovat saatavilla
- myös vertaisoppiminen mahdollistuu.

Verkko-opiskelussa oppimistehtävissä hyödynnetään tietysti myös työelämän yleisesti käyttämiä digitaalisia ohjelmia ja palveluita, jotta ne tulevat opiskelijoille tutuiksi jo opintojen aikana.

Verkkotutkinnot Humakissa

Humakissa voi suorittaa verkko-opintoina kaksi eri tutkintoa: kulttuurituottajan (AMK) tutkinto on kokonaan verkkotutkintona ja yhteisöpedagogin (AMK) monimuoto-toteutus lähes kokonaan verkko-opintoina (katso lisää Humakin blogeista ja julkaisuista). Esimerkiksi kulttuurituotannon tutkinnon valintakoe verkossa on hyvä tapa tutustua alaan ja verkko-oppimiseen. Valintakoeverkko-kurssista on kokemuksia jo kahdelta vuodelta, ja seuraava toteutuu keväällä 2020.

Valmennuspedagogiikka

Humakissa kehitetty valmennuspedagogiikka on käytössä niin perinteisessä kuin verkko-opetuksessa ja -oppimisessa. Valmennuspedagogisella lähestymistavalla varmistetaan

- oppimistavoitteiden saavuttaminen
- oppimisaineistojen ja oppimateriaalin oikea-aikaisuus
- työelämän ja hankkeiden linkittyminen opintojaksolle
- yhteisöllinen oppiminen pienryhmissä
- opintojakson valmennus ja ohjaus niin yksilölle kuin opiskelijaryhmälle
- monipuolinen arviointi (itsearviointi, vertaisarviointi, valmentajan antama arviointi).

Kuva 1. Kampuksella digittää -julkaisu 2019 (<https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2019/06/kampuksella-digittaa-timonen-make-la-lukkarinen-humanistinen-ammattikorkeakoulu.pdf>).

Lähiopetus, lähivalmennus (Lähiopetus, lähivalmennus, kampuksen yleiset tilat + luento ympäristössä)

- Nykyinen valmennuspedagogiikka on suunniteltu AMK-opetukseen
- Eri opetusmenetelmiä
- Edellyttää liikkumista lähiopetuksen / lähivalmennuksen pitopaikkaan

Blended learning, sulautuva oppiminen (eri ympäristöt sulautuvat osaksi toteutusta; lähiopetuksen / lähivalmennuksen tuottaminen webinaarin välityksellä)

- Lähiopetus / lähivalmennus webinaarina: kukin osallistuu webinaarin itse valitsemastaan paikasta, ei edellytä liikkumista
- Eri opetusmenetelmiä
- Käänteinen oppiminen (flipped learning)
- BB Open LMS ja webinaarit

Lähiopetuksen toteutus webinaarissa (Collabrote Ultra, Zoom)

Verkko-opiskelu
(100% verkkoympäristössä)

- Toteutus lähes samoin kuin lähiopetus / lähivalmennus
- Tarvitsee varata aikaa tekniseen ympäristöön perehdyttämiseen, siihen totuttamiseen, että video on päällä, keskustellaan, opitaan pienryhmissä (breakout rooms)
- Oppimisympäristönä webinaari

Verkko-oppiminen BB Open LMS + webinaari (Collabrote Ultra, Zoom)

- Oppimisen polku ja valmennus verkko-opintojaksolla
- Käänteinen oppiminen (flipped learning)
- Vertaispalaute, vertaisarviointit
- Valmentajan palaute pienryhmille tehtävätasolla (yksilöpalautteen rinnalla)
- Oppimista tukevat automatisoidut valmennusviestit (PLD)
- Isot, yhteisöllistäkin oppimista sisältävät verkko-opintojaksot (CampusOnline, avoin AMK, väylät, kurkistukset)

TKI-perustainen oppiminen

- Osa Humakin valmennuspedagogiikkaa
- Oppiminen hankkeissa ja projekteissa
- Työelämän oppimisympäristöt
- TKI-työelämälähtöisyys, verkostoyhteistyö

Kuvio 1. Humakissa suunnitellaan, työtetään ja tarjotaan monentyyppistä oppimista – myös verkko-oppimista.

Humak on mukana eAMK-hankkeessa

Humak on mukana valtakunnallisessa, ammattikorkeakoulujen yhteisessä eAMK-hankkeessa, jossa opiskelijoille näkyvin osa-alue on yhteinen, maksuton verkko-opinto-tarjonta [CampusOnline-palvelussa](#). CampusOnlinen tarjonta jakautuu kevät-, kesä- ja syysjaksoille, ja lisäksi on vuoden ympäri tarjolla olevia non stop -verkko-opintojaksot. Opiskelijoilla on mahdollisuus laajentaa osaamistaan oman kiinnostuksensa suuntaan tai kehittää puutteellisia taitojaan. Humakin opiskelijat voivat opiskella CampusOnlinen kautta eri ammattikorkeakoulujen tarjoamilla verkko-opintojaksoilla. Suoritetut opinnot voidaan sisällyttää osaksi omaa tutkintoa Humakissa, tietysti aina valmentajan kanssa sopien. Myös Humak tarjoaa verkko-opintoja CampusOnline-portaalissa, ja esimerkiksi kevään 2020 tarjonnassa on 15 opintojaksoa, joista osa on opiskeltavissa non stop -tyylinen ja osa kevätlukukauden kuluessa.

CampusOnline:

- [Opiskelija hakeutuu opintojaksoille CampusOnline-portaalisivustolla.](#)
- [Yleistietoa eAMK-CampusOnlinesta.](#)

Reittejä Humakiin ja verkko-opintoihin

Humakiin voi hakea AMK- tai ylempi AMK -opiskelijaksi yhteisöpedagogi-, kulttuurituottaja- ja tulkin opintoihin (opintopolku.fi). Myös hakeutuminen verkko-opintoihin avoimeen ammattikorkeakouluun yksittäisille opintojaksoille tai väyläopintojen (60 op) suorittaminen on mahdollista. Lisäksi Humak tarjoaa kurkistuskursseja tutkintoihin.

<https://www.humak.fi/opiskelijaksi/>

MIHIN YAMK-KOULUTUS ON MENOSSA? MEILLEKÖ HUMASTERI-TUTKINTO?

Päivi Marjanen

YAMK-tutkinnot ovat hakeneet paikkaansa suomalaisessa koulutuskentässä koko niiden historian ajan. Tutkintoja ei ole tunnustettu eikä tunnustettu maisteritasoiseksi koulutukseksi yliopistotutkintojen rinnalle, eikä kaikille tutkinnon tehneille ole löytynyt koulutustason nousua vastaavia, uusia työtehtäviä. Yliopistojen maisterikoulutuksiin ollaan ammattikorkeakouluissa tehty eroa tarjoamalla korkea-koulututkintoa, joka lähtee työelämän kehittämistarpeista

ja jonka tavoitteena on syventää työelämässä tarvittavaa asiantuntijuutta. Lähtökohtana ammattikorkeakouluissa on ollut tarjota vahva teoreettinen tietoperusta ja hyvät valmiudet asiantuntemusta vaativiin työtehtäviin antava tutkinto. Ammattikorkeakoulujen selkeä oma profiili ja tutkintojen kehittämistyö ovatkin alkaneet kantaa hedelmää, ja nyt on osoitettavissa, että YAMK-tutkinto on löytämässä aidosti paikkansa työmarkkinoilla. Syksyllä 2019 lehdet ovat uutisoineet tutkinnon kannattavan palkkahityksen näkökulmasta. Myös ura- ja työllistämiskehityksen seurannat ovat tuoneet positiivisia valon pilkahduksia.

On havaittavissa, että YAMK-koulutusta ollaan nyt ja tulevalla vuosikymmenellä muuttamassa huomattavasti niin sisältöjen kuin rakenteiden osalta siitä, miten se korkeakouluissa lanseerattiin. Benchmarkkaus muiden ammattikorkeakoulujen YAMK-tarjontaan ja -tutkintoihin antaa kuvan siitä, mihin tutkintojen kehittämisessä nyt pyritään. Niitä varten on luotu erilaisten toimintalogiikoiden varaan rakennettuja ”maisteripooleja”, joissa yhteisenä nimittäjänä on ainakin, että eri tutkintonimikkeiden välistä yhteistyötä on lisätty ja tehostettu. Pienistä, tiettyyn asiantuntijaosaamiseen keskittyvistä koulutuksista ollaan siirtymässä laajempiin kokonaisuuksiin, jotka tarjoavat yksilöllisiä oppimispolkuja opiskelijoille. Yksilölliset oppimispolut antavat mahdollisuuden rakentaa tutkintoa opiskelijälähtöisesti jokaisen omaan koulutustarpeeseen vastaten.

Humakissa ylemmän tutkinnon tutkintomäärät ovat kasvamassa runsaasti vuosina 2020–2025. Tutkintomäärien nousu todennäköisesti 80:een, tulevaisuuden osaamistarpeiden muuttuminen ja uusi rahoitusmalli edellyttävät kehittämistoimenpiteitä. Haastetta tuovat myös opetus- ja kulttuuriministeriön kansainvälistymisvaateet. Lukuvuoden 2019–2020 aikana pyrimme kehittämään Humakin YAMK-koulutuksia edellä mainittuun suuntaan. Reunaehtoina kehittämistyölle ovat vahvuusalojen ja korkeakoulujen välinen yhteistyö, valtakunnallisuus ja kansainvälisyys. Opetusmoduuleita on tarkoitus kehittää niin, että ne palvelevat myös jatkuvan oppimisen tarjontaa. Tällöin opiskelijat voivat tehdä tutkinnosta vain osan, mikäli tarvetta koko tutkinnon tekemiseen ei ole.

YAMK-koulutuksia kehitettäessä keskeinen tehtävä on mielestäni pohtia, millaista osaamista ylemmän korkeakoulututkinnon tehneet tarvitsevat työelämään siirryttyään. Siksi lähtökohtana koulutusten suunnittelussa tulee olla tulevaisuuden työtehtävät ja niissä tarvittava osaaminen. Tulevaisuuden osaamistarpeiden arviointia ovat tehneet useat tahot viime vuosien aikana niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Kaikki nämä selvitykset painottavat geneeristä, muuttuvassa työelämässä tarvittavaa, osaamista. Unescon mukaan tulevaisuudessa tarvit-

tavaa osaamista ovat muun muassa luovuus, viestintätaidot, kriittinen ajattelu, ongelmanratkaisukyky, digitaidot, kulttuurien välisen kohtaamisen taidot, sitkeys, vastuuntunto, sopeutumiskyky ja ymmärrys eri tieteenaloista. Työelämän määrittelemiä tulevaisuuden taitoja puolestaan ovat muun muassa ongelmanratkaisukyky, itseohjautuvuus, kokonaisuuksien hallinta, luovuus, oppimiskyky ja joustavuus. Listaukset näyttävät olevan tutkimusta tehneestä organisaatiosta huolimatta hyvin samansuuntaisia. YAMK-tutkintojen kehittämisen näkökulmasta tulevaisuudessa tarvittava osaaminen vaatii näin ollen koulutusten tarjoamien kompetenssien pohtimista ja ajattelun avartamista niin, että koulutukset vastaavat työelämän uudistuviin ja yhä kompleksisempiin tarpeisiin.

Tämän geneerisen osaamisen lisäksi YAMK-tutkintojen tulee luonnollisesti kehittää opiskelijoiden ammatillisia kompetensseja. Niiden tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden tieto- ja taitoperustaa hakukohteina olevien vahvuusalojen mukaisesti. Koska kyseessä on EQF7-tasoinen koulutus, jossa korostuu työelämän kehittäjäys, nostaisin esiin ainakin kehittämis- ja johtamisosaamisen.

Tavoitteena on, että Humakissa YAMK-tutkinnon tehneellä opiskelijalla on geneerisiä kompetensseja, joita tarvitaan tulevaisuuden muuttuvassa, kompleksisessa työelämässä. Lisäksi tutkinnon tehneet voivat osoittaa saaneensa ammattispesifiä, EQF7-tasoinen osaamista opiskelijan yksilöllisten kehittymistarpeiden mukaisesti. Onkin mielenkiintoista seurata, millaiseksi ”humasteri-tutkintomme” muodostuu.

Sana "tulkki" kuvitettuna.
Kuva: KUVAKO, papunet-

TULKKIEN TULEVAISUUTTA PUNTAROIMASSA

Päivi Rainò

Humak ja Diak ovat laatimassa selvitystä opetus- ja kulttuuriministeriölle asioimistulkkauksen, viittomakielen- ja kirjoitustulkkauksen sekä puhevammaisten tulkkauksen koulutustarpeista sekä alan tulevaisuudennäkymistä. Edellinen kuulovammaisten tulkkaukseen liittyvä kokonaisselvitys julkaistiin 10 vuotta sitten, ennen uuden lain voimaantuloa.

Yhteiskuntamme on 1980-luvulta lähtien lainsäädäntönsä kautta turvannut sen, että nekin, jotka eivät kuule, voi-

vat tulkkauksen kautta toimia aktiivisina kansalaisyhteiskunnan jäseninä silloinkin, kun puhuttu tai viitottu kieli saattaisi nousta vuorovaikutuksen esteeksi. Vuonna 2010 voimaan tulleen vammaisten tulkkauspalveluja koskevan lain (133/2010) myötä kuulo- ja puhevammaisten tulkkauspalvelujen järjestämisestä on huolehtinut Kela. Myös viittomakielen tulkkien koulutus on mennyt eteenpäin: Kuurojen Liiton järjestämien lyhytkurssien jälkeen kansanopistot ottivat 1980-luvun alussa tulkikoulutuksen kontolleen. Sitten koulutus siirtyi kahteen ammat-

tikorkeakouluun, Humakiin ja Diakiin. – Tällä hetkellä kuulovammaisten asiakkaiden parissa työskentelee Kelan tilastojen perusteella kuutisensataa tulkkiä, kun taas puhevammaisten tulkkeja on parisataa.

Tulkkauspalvelut ovat kuulo- ja puhevammaisten henkilöitten hyödynnettävissä kaikissa elämäntilanteissa, työelämässä ja vapaa-ajalla, kotimaassa ja ulkomailla sekä kaikilla koulutusasteilla peruskoulusta korkeakouluihin siinä laajuudessa kuin henkilö tulkkausta välttämättä tarvitsee. Tämä on eurooppalaisittain tarkasteltuna harvinainen etuoikeus, globaalista perspektiivistä puhumattakaan. Etuuden hakeminen ei ole vaikeaa, mutta kaikki kuulo- tai puhevammaiset henkilöt eivät silti käytä tai tarvitse tulkkauspalveluja jokapäiväisessä elämässään. Kun esimerkiksi lokakuussa 2019 oikeus tulkkauspalveluihin oli 5 910 henkilöllä – joista kuulovammaisia oli 3 573, puhevammaisia 1 976 ja kuulonäkövammaisia 361 – niitä käytti hiukan alle 40 prosenttia oikeutetuista. (Kuulonäkövammaisten kohdalla luku oli korkeampi, 54 prosenttia.)

Edellä mainitut luvut löytyvät Kelan verkkosivuilta, ns. Kelasto-palvelun kautta. Sieltä voi tarkastella tietoja niin tulkkien kuin tulkkauspalvelujen käyttäjien määristä vaikapa alueellisesti jaoteltuna, samoin sitä, paljonko veroeuroja eri palveluihin kuluu. Tällaiset keskitetysti kootut ja kansalaisten saatavilla olevat tiedot ovat jopa pohjoismaisittain ainutlaatuisia. Mutta täysin selvää ei meillekään ole, montako tulkkiä vammaisten tulkkauspalvelujen parissa työskentelee. Sen tiedämme, että vuonna 2018 heitä oli 798 Kelan kilpailutukseen mukaan otettujen palveluntuottajien listoilla. Kaikkiaan alalla lienee tulkkeja jonkin verran enemmän, sillä osa heistä opettaa viittomakieltä ja erilaisia puhetta korvaavia kommunikaatiokeinoja tai tekee ns. kolmannen tahon tulkkauksia esimerkiksi perusopetuksessa, sairaanhoidon tai poliisitoimen parissa tilanteissa, jotka eivät kuulu lain 133/2010 piiriin. Lisäksi Kelan omassa välityskeskuksessa toimii tulkkeja, kuten myös Kelan omassa etätulkkauspalvelussa.

Tulkkien täsmällinen määrä ei ole tiedossa myöskään siksi, että emme tiedä, kuinka moni noin 600:sta ennen ammattikorkeakoulu-uudistusta valmistuneesta yhä toimii alalla. Humanistisesta ja Diakonia-ammattikorkeakouluista on tällä vuosituhannella saanut peruskoulutuksen kuulo- ja/tai puhevammaisten tulkkauspalveluihin noin 950 tulkkiä. Viimeisten viiden vuoden aikana heitä on valmistunut vuodessa keskimäärin 70. – Näiden lisäksi puhevammaisten tulkkeina toimii noin 290 henkilöä, jotka ovat suorittaneet alan erikoisammattitutkinnon muissa opistoissa.

Esimerkiksi Ruotsissa Statskontoretin vuonna 2015 tekemän selvityksen mukaan riittävät viittomakieliset tulkkauspalvelut suhteessa kysyntään saavutettaisiin suhdelluvulla 1 täysipäiväisesti työtä tekevä tulkki 12:ta kuuroa

asukasta kohden. Voidaanko vastaavaa optimia määritellä vammaisten henkilöiden tulkkauspalveluihin Suomessa? Entä kuinka paljon tulkin tulisi saada työskennellä riittävän elannon saadakseen? Mitä muutoksia kehittyvä teknologia aiheuttaa tulkin toimenkuvaan? Muun muassa näitä asioita pohdimme hankkeen loppuraportissa, joka julkaistaan alkuvuodesta 2020.

Lähteet:

Laki vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta 133/2010.

Rainò, P. & Vik, G.-V. (tulossa). Asioimistulkkauksen, viittomakielen ja kirjoitustulkkauksen sekä puhevammaisten tulkkauksen koulutustarpeet ja alan tulevaisuudennäkymät Suomessa. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu & Diakonia ammattikorkeakoulu.

Statskontoret 2015. Det framtida behovet av teckenspråks- och skrivtolkar. En översyn av tolktbildningarna vid folkhögskolorna. [Tukholma]: Statskontoret.

TOTEUTUSSUUNNITELMATYÖLLÄ VALTAKUNNALLISTA LAATUA

Hanna Laitinen

Lukuvuoden 2018–2019 käynnistyessä yhteisöpedagogikoulutuksessa otettiin käyttöön uusi opetussuunnitelma (OPS), jossa koulutukselle määriteltiin kolme eri profiilia: järjestö- ja nuorisotyön profiili, työyhteisöjen kehittämisen profiili sekä englanninkielinen seikkailukasvatuksen profiili. Kaikkien perustana ovat yhteisöpedagogin yleiset osaamistavoitteet eli kompetenssit, joita päivitettiin keväällä 2019 yhdessä muiden yhteisöpedagogikouluttajien (XAMK, Centria) kanssa. Uudet kompetenssit jakautuvat yhteisölliseen, pedagogiseen, yhteiskunnalliseen sekä organisaatio- ja kehittämisosaamiseen.

Järjestö- ja nuorisotyön profiili on laajuudeltaan suurin. Sitä toteutetaan kaikilla Humakin neljällä alueella Turussa, Kuopiossa, Jyväskylässä ja pääkaupunkiseudulla Nurmijärvellä sekä valtakunnallisessa monimuotototeutuksessa. Uusi OPS on luonteeltaan ns. runko-opetussuunnitelma, joka rakentuu yhteisöpedagogin kompetensseille. Olennaista on mahdollisuus soveltaa osaamista erilaisiin toimintaympäristöihin ja perinteisten alojen lisäksi myös uusille työkentille. Niinpä myös järjestö- ja nuorisotyön edellyttämä erityinen osaaminen tulee näkyviin itse opetussuunnitelmatekstien sijaan luotaessa opetussuunnitelman toteutussuunnitelmia eli silloin kun valmistellaan opetusta, valitaan lukemistoa, laaditaan oppimistehtäviä ja rakennetaan Humakin valmennuspedagogiikan ytimessä olevaa käytäntö- ja työelämälähtöistä oppimista.

Opetussuunnitelmaa ja ensimmäisiä toteutussuunnitelmia kehitettiin lukuvuonna 2017–2018 monitoimijaisesti tuomalla yhteen opiskelijoita, lehtoreita ja työelämän edustajia. Pohjatyöstä huolimatta uuden OPSin käyttöönoton ensimmäisenä syksynä 2018 alueilta alkoi kantautua opiskelija- ja opettajapalautetta, jossa kannettiin huolta nuoriso- ja järjestötyön ”katoamisesta” sekä samojen asioiden ja samankaltaisten tehtävien kertautumisesta useammissa opintojaksoissa. Palautteissa todettiin myös, että uuden opetussuunnitelman logiikan haltuunotto ja paikallisten toteutussuunnitelmien luominen opetuksen rinnalla oli henkilökuntaa kuormittava tekijä.

Yhteisöpedagogikoulutuksen tammikuun 2019 kehittämispäivillä toteutussuunnitelmien kehittämiseen tartuttiinkin koko järjestö- ja nuorisotyön profiilin pedagogi-

sen henkilökunnan voimin. Työryhmät tarkastelivat ensin, miten kompetenssien mukaista osaamista rakennetaan opintojaksojen muodostamien viiden moduulin tasolla. Tällä pyrittiin kirkastamaan opintojaksojen työnjakoa ja vähentämään painetta pakata yksittäiset opintojaksot täyteen sisältöjä ja tehtäviä. Sen jälkeen työryhmät alkoivat kuvata työelämälähtöisyyden käytännön toteuttamista ja soveltuvia oppimistehtäviä päivä- ja monimuotoryhmien näkökulmasta. Samaan aikaan kolme asiantuntijaryhmää tarkasteli opetussuunnitelman läpileikkaavia teemoja: nuoriso- ja järjestötyön erityinen osaamisen, kansainvälisyys- ja monikulttuurisuusosaamisen sekä opiskelu- ja työelämävalmiuksien kehittyminen opintojen aikana. Lopuksi läpileikkaavien teemojen asiantuntijat haastoivat moduulikohtaisia työryhmiä kehittämään toteutussuunnitelmia niiden näkökulmista.

Toteutussuunnitelmatyö saatiin kehittämispäivillä hyvään alkuun. Jatko työskentely organisoitiin nimeämällä joka opintojaksolle jatkokehittäjät ja TOTSU-työlle valtakunnallinen koordinaatioryhmä. Tällä työnjaolla oli määrä luoda kevään 2019 aikana jokaiselle opintojaksolle kaikkien alueiden käytössä olevat verkkototeutusohjelmat, joilla olisi yhdessä luodut tehtäväkuvaukset, arviointikriteerit ja opetusmateriaalia. Tavoitteena oli varmistaa, ettei opintojaksojen sisällöissä ja materiaaleissa ole merkittäviä päällekkäisyyksiä eikä niiden väliin jää aukkoja. Samalla haluttiin tehdä kehittää suoritustavoista riippumatonta, tasalaatuista osaamisperusteista arviointia ja tehdä aiempaa selvemmin näkyväksi, miten opiskelija voi oppimistehtäviä ja harjoittelu ympäristöjä valitsemalla rakentaa erityistä osaamista nuoriso- ja järjestötyöstä.

Miten työssä onnistuttiin? Suurimmalle osalle opintojaksoista luotiin yhteiset verkkototeutusohjelmat ennen kuin opetus syksyllä 2019 alkoi. Ihan kaikkia ei kuitenkaan ehditty tuottaa loppuun asti ja pieniä päällekkäisyyksiä löytyi vielä syksyn aikana. Muutoin työn hyötyä päästään arvioimaan, kun opintojaksoista vastaavat lehtorit keräävät yhteisen palautteen opiskelijoilta ja toteuttajilta kevään 2020 aikana. Joka tapauksessa kuluneen vuoden toteutussuunnitelmatyö on ollut yksi askel eteenpäin vahvistettaessa Humakia valtakunnallisena ammattikorkeakouluna, jossa osaamista ja asiantuntemusta jaetaan lähtiin lisäksi myös alueiden välillä.

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

www.humak.fi